

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH GMINA PAKOŚĆ

2024 rok

WSTĘP	4
METRYKA GMINY	5
Położenie	5
Demografia.....	6
Ośrodek Pomocy Społecznej.....	8
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	11
Punkty sprzedaży napojów alkoholowych	13
Procedura „Niebieska Karta”	14
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży.....	15
Inne działania profilaktyczne prowadzone na terenie gminy	17
Szkolenia	21
Świetlice	23
Grupy samopomocowe.....	24
Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej.....	25
Przestępczość	27
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	30
Metodologia	30
Cele badania	30
Metoda i technika badawcza	30
Grupa badana.....	31
Wyniki badań	32
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....	32
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne.....	33
Substancje uzależniające: nikotyna	37

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	38
Uzależnienia behawioralne.....	40
Problem uzależnień w środowisku lokalnym w opinii mieszkańców gminy Pakość	42
Przemoc domowa	43
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	49
Grupa badana.....	49
Wyniki badań	50
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	58
Metodologia	58
Cel badania.....	58
Charakterystyka grupy badanej.....	58
Wyniki badań	59
Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami	59
Substancje psychoaktywne: Alkohol	62
Substancje uzależniające: Papierosy	68
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze	71
Uzależnienia behawioralne.....	75
Napoje energetyczne	85
Doświadczenie przemocy.....	87
EUROPEJSKI PROGRAM BADAŃ ANKIETOWYCH W SZKOŁACH ESPAD- WYBRANE ZAGADNIENIA. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW NA TERENIE GMINY PAKOŚĆ Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2019 ROKU	95
Metodologia	95
Wyniki z komentarzem	97
Palenie tytoniu.....	97
Picie napojów alkoholowych	99

Używanie innych substancji psychoaktywnych.....	102
Oczekiwania wobec alkoholu.....	105
Korzystanie z mediów społecznościowych oraz urządzeń elektronicznych	109
Gry hazardowe	111
PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH.....	113
Analiza SWOT	113
Wnioski i rekomendacje.....	116
Dorośli mieszkańcy	116
Sprzedawcy napojów alkoholowych	121
Dzieci i młodzież szkolna.....	122
Porównanie wyników badań realizowanych w 2024 roku do wyników badań z 2018 roku	129
Dorośli mieszkańcy	129
Sprzedawcy napojów alkoholowych	132
Uczniowie.....	134
Spis tabel	138
Spis wykresów.....	140

Problem społeczny jest zjawiskiem, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy, a przez to wymaga przeciwdziałania. Zdaniem Fullera-Myersa problem społeczny składa się z obiektywnych warunków, które definiowane są przez członków społeczeństwa, jako wymagające rozwiązania. R. Maris definiuje natomiast problemy społeczne jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą część ludności, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane, czy też którym można jakoś zaradzić. W rezultacie problem społeczny jest zjawiskiem, które angażuje emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołuje społeczne przekonanie co do konieczności podejmowania działań zbiorowych, mających na celu zwalczanie, a przynajmniej ograniczanie jego zasięgu i skutków.

Diagnoza oznacza rozpoznanie. Stanowi ona złożoną czynność poznawczą, jest kluczowym obszarem oraz niezbędnym elementem procesu wprowadzania zmian społecznych. Diagnoza problemów społecznych wymaga specyficznego podejścia, ponieważ:

- ✓ jej adresatem jest zawsze ogół społeczności lokalnej,
- ✓ jej zakres jest wyznaczony poprzez poszczególne obszary zintegrowanej polityki społecznej,
- ✓ jej znaczenie jest praktyczne, co oznacza, że wyniki mają służyć zaspokojeniu potrzeb społecznych oraz rozwiązaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Niniejsza diagnoza ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszej połowie 2024 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych na terenie gminy Pakość wśród trzech grup reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy;
- sprzedawcy punktów napojów alkoholowych;
- dzieci i młodzież szkolna.

Położenie

Pakość jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim. Gmina od północy i wschodu graniczy z gminami Złotniki Kujawskie i Inowrocław, od południa z gminą Janikowo, a od zachodu z gminami Dąbrowa (z powiatu mogileńskiego) i Barcin (z powiatu żnińskiego). Przez gminę przepływa rzeka Noteć. Na terenie gminy znajdują się dwa jeziora: Pakoskie i Mielno. Gmina zlokalizowana jest przy trasach komunikacyjnych: Inowrocław – Kaliska (DW 251) oraz Pakość – Strzelno (DW 255). Od Bydgoszczy dzieli ją 45 km, od Inowrocławia 12 km, a od Torunia 50 km.

W skład gminy wchodzi miasto Pakość oraz 16 miejscowości wiejskich tworzących 12 sołectw: Dziarnowo, Gorzany-Giebni-Węgiec, Jankowo, Kościelec, Ludkowo-Mielno-Wojdał, Ludwiniec, Łącko, Radłowo, Rybitwy, Rycerzewo, Rycerzewko i Wielowieś. Centrum życia publicznego i kulturalnego gminy stanowi miasto Pakość. Znajduje się w nim siedziba władz samorządowych i innych instytucji administracyjnych. Pakość położona jest niemal centralnie w stosunku do obszaru gminy.

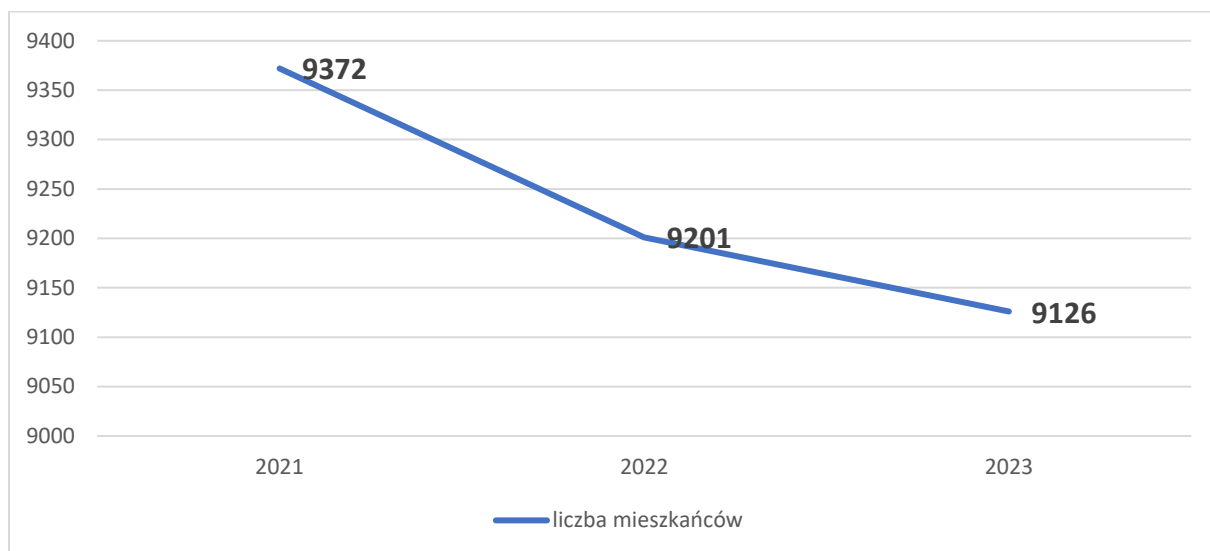
Rysunek 1. Położenie gminy Pakość.

Demografia

Na koniec 2023 r. liczba mieszkańców gminy Pakość wynosiła 9126 osób, w tym 4715 kobiet i 4411 mężczyzn. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat zmalała.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Pakości

Największą liczbę mieszkańców w gminie stanowią osoby będące w wieku produkcyjnym. Najmniej liczną grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 1. Ekonomiczne grupy wiekowe- lata 2021-2023.

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2023	1801	5372	1953

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Pakości

Gmina Pakość ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -29. W 2023 roku na terenie gminy **urodziło się 72 dzieci, a zmarło 101 osób.**

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Pakość- lata 2021-2023.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	81	142	-61
2022	60	116	-56
2023	72	101	-29

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Pakości

Ośrodek Pomocy Społecznej

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc może być świadczona w formie pieniężnej i niepieniężnej, podstawą jej udzielenia, jest przeprowadzenie wywiadu środowiskowego i wydanie na tej podstawie stosownej decyzji.

W 2023 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości objął pomocą 295 rodzin z terenu gminy. **Dane zawarte w tabeli 3 wskazują, że w ostatnim roku nieznacznie wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.** Jak wynika z tabeli 4, najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie gminy Pakość są niezmiennie od kilku lat ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin ogółem	297	293	295
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	6	13	18

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin¹.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Niepełnosprawność	100	110	115
Bezrobocie	143	117	106
Ubóstwo	191	186	185
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	52	46	68
Długotrwała lub ciężka choroba	171	171	161
Alkoholizm	4	12	14
Inne	69	60	53

¹ Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości

Tabela 5. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Pracuje	13	17	25
Pracuje dorywczo	24	39	51
Nie pracuje	210	166	125
Na rencie	30	27	32
Na emeryturze	7	5	16
Na zasiłku dla bezrobotnych	36	15	19
Bezrobotny, bez prawa do zasiłku	307	309	295
Inne	17	22	23

¹ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

Dane zawarte w tabeli 6 wskazują, że latach 2021-2023 obserwuje się tendencję wzrostową w przypadku liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych oraz liczbę osób objętych pomocą w postaci porad. W ostatnim roku wzrosła także liczba rodzin osób pobierających świadczenia pieniężne.

Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS- liczba osób.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Świadczenia niepieniężne	196	201	211
Świadczenia pieniężne	419	259	359
Świadczenia porady	24	27	36

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

Szczegółowe dane z działalności GKRPA w Pakości przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Działalność GKRPA.

GKRPA			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	4	5	10
Ogólne posiedzenie Komisji	4	5	7
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	0	0	3
Przeprowadzone rozmowy	236	158	107
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	16	22	30

Źródło: dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych

**Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Pakość-
ogółem 34 punkty, w których jest łącznie 75 zezwoleń na sprzedaż/sprzedaż i podawanie
napojów alkoholowych, w tym:**

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%- 22;
 - od 4,5% do 18%- 17;
 - powyżej 18%- 21.
- do spożycia w miejscu sprzedaży- (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5%- 12;
 - od 4,5% do 18%- 2;
 - powyżej 18%- 1.
- W 2023 roku wydano 7 jednorazowych zezwoleń.

Procedura „Niebieska Karta”

Uzyskane dane wskazują, że latach 2021-2023 zmalała liczba zakładanych „Niebieskich Kart”.

Tabela 8. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem, w tym przez:	23	18	15
Ośrodek Pomocy Społecznej	4	5	1
Policja	19	13	14

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży

Na terenie gminy Pakość w latach 2021-2023 prowadzono działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży m.in.:

➤ 2021 ROK:

- ✓ konkurs plastyczny pt. „Dopalaczom STOP” (udział wzięło 24 uczniów);
- ✓ zakup materiałów profilaktycznych „Bajkowa profilaktyka” dla dzieci uczęszczających do 3 przedszkoli w gminie Pakość dla 180 dzieci;
- ✓ warsztaty on-line z pomocy psychologicznej pn. „Depresja, zachowania autodestrukcyjne, lęki- warsztaty profilaktyczne” (udział wzięło 60 uczniów);
- ✓ zakup dla placówek oświatowych 6 widowisk teatralnych o tematyce profilaktyczno-wychowawczej do korzystania on-line (200 uczestników);
- ✓ zakup 2 profilaktyczne programy multimedialne „Przyjazna profilaktyka- ubezpieczeni przez rodziców” i „Przyjazna Profilaktyka- po stronie mocy przeciw przemocy” oraz kurs on-line „Stres”.

➤ 2022 ROK:

- ✓ rekomendowane programy profilaktyczne pn. „Archipelag Skarbów” (udział wzięło 56 uczniów, 4 rodziców, 3 nauczycieli oraz „Debata” (udział wzięło 20 uczniów i 2 nauczycieli);
- ✓ zakup dla przedszkolaków i uczniów widowisk teatralnych o tematyce profilaktyczno-wychowawczej (udział wzięło 366 uczniów, 23 nauczycieli) - 6 spektakli w ciągu roku;
- ✓ warsztaty profilaktyczne pt. „Relacje w grupie rówieśniczej” (udział wzięło 35 uczniów);
- ✓ warsztaty profilaktyczne pt. „Debata” (udział wzięło 200 uczniów i 10 nauczycieli);
- ✓ 2 imprezy plenerowe z okazji Dnia Dziecka pt. „Busik profilaktyczny” (udział wzięło 280 uczniów, 15 nauczycieli);
- ✓ zakup bajek profilaktycznych dla dzieci w wieku przedszkolnym z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych „Smartfon Grzesia” (udział wzięło 330 dzieci, 7 nauczycieli);
- ✓ konkurs muzyczny „Wygraj szansę- trzeźwość na co dzień” (udział wzięło 23 uczniów).

➤ **2023 ROK:**

- ✓ zakup bajek profilaktycznych dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym i przedszkolnym (3 x 175 szt.);
- ✓ profilaktyczne spektakle teatralne (udział wzięło 371 uczniów trzech szkół podstawowych, 8 nauczycieli);
- ✓ zakup dla palcówek oświatowych zestawu profilaktycznego „Zanim będzie za późno - profilaktyka boli najmniej” (ulotki,teczka z planszami informacyjno- edukacyjnymi, algogogle - symulator odurzenia alkoholem);
- ✓ realizacja w Szkole Podstawowej im. E. Estkowskiego w Pakości 12 warsztatów profilaktyczno-edukacyjnych dla 217 uczniów (rozwój tożsamości i osobowości: „Skarby ukryte w głębinach”, przeciwdziałanie uzależnieniom od urządzeń mobilnych: „Nauka pływania w morzu informacji”, fonoholizm: „Telefon-kompas, czy pirania czasu”, profilaktyka zaburzeń psychicznych: „Wynurz się i zaczerpnij powietrza”, radzenie sobie ze stresem: „Dwugłowy potwór z nieznanych wód” oraz program z zakresu profilaktyki alkoholowej „Debata” dla 27 uczniów klas V,
- ✓ realizacja dla uczniów klas VI i VII, nauczycieli i rodziców Szkoły Podstawowej im. E. Estkowskiego i Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Pakości 3-dniowego programu profilaktyki zintegrowanej „Gwiazda Mocy- Pierwsza Wyprawa” (udział wzięło 68 uczniów, 6 nauczycieli i 7 rodziców);
- ✓ programy profilaktyczne: „Bezpieczeństwo Korzystania z Internetu” - kl. III-V, „Offline-online. Korzystanie z Internetu” - kl. VI- VIII (łącznie udział wzięło 104 uczniów Zespołu Placówek Oświatowych w Kościelcu
- ✓ 4 warsztaty profilaktyczne z zakresu cyberprzemocy i hejtu (udział wzięło 75 uczniów klas VII- VIII ze Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Pakości);
- ✓ 2 imprezy plenerowe w szkołach podstawowych z okazji Dnia Dziecka pt. „Busik profilaktyczny” - pogadanki profilaktyczno-edukacyjne, gry i zabawy, animacje, gadżety profilaktyczne.

Inne działania profilaktyczne prowadzone na terenie gminy

Na terenie gminy Pakość w latach 2021-2023 prowadzono również inne działania profilaktyczne, wśród których należy wymienić m.in.:

➤ **2021 ROK:**

- ✓ prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (ilość dzieci uczęszczających: 30);
- ✓ prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (ilość dzieci uczęszczających: 50);
- ✓ realizacja programów z obszaru profilaktyki uniwersalnej, jednorazowe prelekcje, pogadanki;
- ✓ udział w ogólnopolskich kampaniach edukacyjno-informacyjnych, m.in. „Jak skutecznie przestrzegać prawa i nie sprzedawać alkoholu nieletnim”, „Ograniczyć dostępność alkoholu”;
- ✓ udział w zajęciach on-line kampanii ZTU „W poszukiwaniu szczęścia”;
- ✓ udział gminy w kampanii społecznej „Otwórz się na pomoc” (zakup 2 filmy nt. wsparcia zdrowia psychicznego, w szczególności problematyki depresji. Linki do filmów umieszczono na stronach internetowych urzędu, placówek oświatowych. Na końcu filmów umieszczono informacje o działalności Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości);
- ✓ prowadzenie warsztatów terapeutycznych dla współuzależnionych i uzależnionych pn. „Jak radzić sobie ze stresem”;
- ✓ udział wszystkich placówek oświatowych w multimedialnej kampanii profilaktycznej pn. „Po stronie mocy, przeciw przemocy”;
- ✓ udział wszystkich placówek oświatowych multimedialnej kampanii profilaktycznej pn. „Ubezpieczeni przez rodziców”;
- ✓ udział w kampanii pn. „Cięża bez alkoholu. Dlaczego warto zachować w tym czasie abstynencję”;
- ✓ zakup materiałów profilaktycznych on-line dla szkół, „Lepiej przeżyj - w oceanie nałogów i uzależnień”;
- ✓ udział w ogólnopolskiej kampanii pn. „Bez chemii na drodze”.

➤ **2022 ROK:**

- ✓ prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (ilość dzieci uczęszczających: 30);
- ✓ prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (ilość dzieci uczęszczających: 50);
- ✓ udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (alkohol narkotyki, dopalacze, depresja, uzależnienia behawioralne) m.in.: „Po stronie mocy, przeciw przemocy”, „Depresja-widzę, rozumiem, pomagam”, „Co za dużo, to niezdrowo-uzależnienia behawioralne”, „Przemoc i agresja w szkole”, „Uzależnienia behawioralne- zagrożenia współczesnych czasów”, „Rodzina na tak”, „Przemoc boli”, „Smart”, (liczba osób uczestniczących: 580 uczniów, 30 wychowawców, 150 rodziców);
- ✓ współpraca w zakresie profilaktyki ze świetlicą środowiskową „Przystań”, Dziennym Domem Pobytu Senior+ - organizacja imprez środowiskowych (800 odbiorców);
- ✓ udział w kampaniach informacyjno-edukacyjnych: „Myślę i jeżdżę na trzeźwo”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Rosnę zdrowo!” (zakupiono 3 filmy nt. wsparcia zdrowia psychicznego (depresji), alkoholizmu, przemocy. Linki do filmów umieszczono na stronach internetowych Urzędu, placówek oświatowych. Na końcu filmów umieszczono informacje o adresach, pod którymi można uzyskać pomoc w gminie tj. Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości;
- ✓ udział w konferencji powiatowej „Masz głos. Jestem, kocham” (10 osób),
- ✓ warsztaty dla współuzależnionych (5 osób z gminy).

➤ **2023 ROK:**

- ✓ prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych w świetlicach z programem socjoterapeutycznym (ilość dzieci uczęszczających: 30);
- ✓ prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym (ilość dzieci uczęszczających: 50);
- ✓ kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość dzieci biorących udział: 45);

- ✓ udział w kampanii „Otwórz się na pomoc-dopalacze”, w tym 8-stronicowy dodatek prasowy z adresami punktów pomocowych w gminie Pakość – rozdysponowano 1000 egzemplarzy oraz udostępniono film interaktywny „Dopalacze”;
- ✓ zakup na potrzeby Punktu Konsultacyjnego książki pt. „Terapia poznawczo-behawioralna w leczeniu problemowego picia alkoholu. Podręcznik terapeuty”;
- ✓ udostępniono otrzymany nieodpłatnie pakiet 5 broszur edukacyjnych dla klientów Punktu Konsultacyjnego: „Przemoc domowa. Poradnik dla osób doznających przemocy”, „Rodzina z problemem alkoholowym”, „Problemowe spożywanie alkoholu-picie ryzykowne, szkodliwe, uzależnienie”, „Hazard- zabawa czy ryzyko? Poradnik dla osób i rodzin uprawiających hazard”, „Narkotyki- zapobiegać jest lepiej, niż leczyć”;
- ✓ prenumerata fachowych czasopism: „Świat Problemów”, „Remedium”, „Terapia zajęciowa” itp. na potrzeby Punktu Konsultacyjnego, pedagogów szkolnych, instytucji zajmujących się problematyką uzależnień;
- ✓ zakup i dystrybucja materiałów multimedialnych, informacyjno- edukacyjnych, plakatów, ulotek, broszur nt. alkoholizmu, narkomanii, uzależnień behawioralnych, przemocy domowej, z przeznaczeniem dla dzieci, młodzieży, nauczycieli, rodziców („Cyberprzemoc-jak uchronić dziecko. Poradnik dla nauczycieli i rodziców”, „Alkohol-ultra zagrożenie”, „E-Uzależnienia- nie zgub się w sieci”, dostęp do nieodpłatnych materiałów do programu „Loguj się z głową”);
- ✓ zakup 3 zestawów edukacyjnych dla każdej ze szkół podstawowych: „Życie warte jest rozmowy. Zatrzymaj samobójstwo”;
- ✓ zorganizowano 2 otwarte spotkania informacyjno-edukacyjne dla rodziców nt. „Rodzic wobec wyzwań w relacji z nastolatkiem”, „Samouszkodzenia u nastolatków. Przyczyny, objawy, forma pomocy” (spotkania prowadził trener, mediator, terapeuta rodzinny);
- ✓ współpraca w zakresie profilaktyki ze świetlicą środowiskową „Przystań”, Dziennym Domem Pobytu Senior+ (edukacja zdrowotna w zakresie profilaktyki uzależnień i zapobiegania skutkom zdrowotnym wynikającym z uzależnień, organizacja takich wydarzeń jak: Piknik Świętojański, Festiwal Twórczości Osób Niepełnosprawnych TON, Dzień Seniora);
- ✓ udział w ogólnopolskich kampaniach informacyjno-edukacyjnych: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Rosną zdrowo!”, „Przemoc boli”, „Smart, to znaczy mądrze”,

„Rodzina na Tak!”, „Ciężą bez alkoholu” (ulotki, karty pracy, broszurki profilaktyczne, 6 filmów);

- ✓ udział w kampanii „Pierwsze kroki w cyberświecie-zróbmy je razem” organizowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w Warszawie,
- ✓ udział w kampanii społecznej „Otwórz się na pomoc” (w tym celu w 2023 r. zakupiono kolejny filmy interaktywne, tym razem na temat dopalaczy. Linki do filmu umieszczono na stronach internetowych Urzędu, placówek oświatowych. Na końcu filmu umieszczono informacje o adresach, pod którymi można uzyskać pomoc w gminie tj. Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości);
- ✓ 12-miesięczny, wielomodułowy program szkoleniowy online dla nauczycieli Zespołu Placówek Oświatowych w Kościelcu z zakresu: „Zachowania ryzykowne młodzieży - alkohol i inne substancje psychoaktywne. Rozpoznanie, interwencja, wsparcie i przeciwdziałanie” (udział wzięło 18 nauczycieli);
- ✓ 12-miesięczny, wielomodułowy program szkoleniowy online dla nauczycieli Zespołu Placówek Oświatowych w Kościelcu (udział wzięło 18 nauczycieli) oraz nauczycieli Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Pakości (udział wzięło 5 nauczycieli) z zakresu: „Przemoc i cyberprzemoc rówieśnicza. Co robić, żeby młodzi ludzie nie krzywdzili się nawzajem”;
- ✓ dla rodziców i opiekunów dzieci w wieku przedszkolnym przekazano nową formę profilaktyki online pt.: „Pierwsze kroki w (cyber)Świecie - zróbmy je razem”, (udostępniono ją na stronach placówek oświatowych, w e-dziennikach);
- ✓ współfinansowanie Kujawsko-Pomorskiego Telefonu Pogotowia dla Osób Doznających Przemocy Domowej „Niebieska Linia”;
- ✓ organizowanie warsztatów terapeutycznych dla współuzależnionych i uzależnionych „Mój wewnętrzny potencjał” w Klubie Abstynenta;
- ✓ szkolenie dla pedagogów szkolnych „Profilaktyka behawioralna wśród dzieci i młodzieży”.

➤ **2021 ROK:**

- ✓ udział 1 wychowawcy świetlicy socjoterapeutycznej w kursie internetowym pn. „Cyberprzemoc i cyberuzależnienie. Bezpieczni w sieci. Jak unikać zagrożeń i dobrze korzystać z Internetu”;
- ✓ udział 1 członka GKRPA (pracownika Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień) w szkoleniu pn. „Prowadzenie wsparcia psychologicznego i interwencji w formie telefonicznej oraz rozmowy przez komunikator- wsparcie w czasie pandemii COVID19”;
- ✓ 3 nauczycieli z gminnych placówek oświatowych odbyło szkolenie na realizatorów programu profilaktycznego pn. „Cukierki”;
- ✓ szkolenie online dla 90 rodziców nt. stresu;
- ✓ szkolenie dla 7 nauczycieli pn. „Profilaktyka w szkole”;
- ✓ 2 pedagogów szkolnych odbyło szkolenie online pt. „Dobra profilaktyka używania substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży jako zadanie szkoły. Procedura „Niebieskie Karty” w oświacie-prawo i praktyka”;
- ✓ eduAkacja- szkolenie online dla rad pedagogicznych 3 placówek oświatowych (udział wzięło ok. 80 nauczycieli).

➤ **2022 ROK:**

- ✓ szkolenie 9 członków GKRPA pn. „Motywowanie do leczenia”;
- ✓ szkolenie dla 3 pedagogów szkolnych pn. „Profilaktyka behawioralna wśród dzieci i młodzieży”;
- ✓ szkolenie dla 6 nauczycieli pn. „Sport w profilaktyce. Profilaktyka w sporcie”;
- ✓ szkolenie dla 3 wychowawców świetlicy socjoterapeutycznej pn. „W pułapce myśli”;
- ✓ 2 szkolenia dla rad pedagogicznych (udział wzięło ok. 50 nauczycieli) Zespołu Placówek Oświatowych w Kościelcu oraz Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wlkp. w Pakości pn.: „Zachowania ryzykowne młodzieży-alkohol i inne substancje psychoaktywne. Rozpoznanie, interwencja, wsparcie i przeciwdziałanie” oraz „Przemoc i cyberprzemoc rówieśnicza”;
- ✓ szkolenie 2 członków GKRPA w Toruniu.

➤ **2023 ROK:**

- ✓ szkolenie dla 3 pedagogów szkolnych pn. „Profilaktyka behawioralna wśród dzieci i młodzieży”;
- ✓ udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w Pakości (6 osób) w szkoleniach nt.: „Jak działać skutecznie w obliczu nowych zadań wynikających z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, „Narkotyki i narkomania a przeciwdziałanie na poziomie lokalnym”, „NIK i inne rozstrzygnięcia nadzorcze a zadania gmin w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom”;
- ✓ uczestnictwo 1 pedagoga szkolnego w szkoleniu online nt. „Diagnoza potrzeb rozwojowych podstawą ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego”.

- a) Ilość placówek: 3** (2 świetlice opiekuńczo-profilaktyczne, 1 świetlica socjoterapeutyczna);
- b) ilość dzieci uczęszczających do świetlic: 80**, w tym z rodzin alkoholowych:
2021 rok – 30 osób,
2022 rok- 15 osób,
2023 rok- 24 osoby,
- c) liczba wychowawców w świetlicach: 5;**
- d) przykładowe działania prowadzone przez gminę w świetlicach w 2023 roku:**
- ✓ prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej przy Szkole Podstawowej w Pakości, do której uczestniczyło łącznie 30 dzieci w trzech grupach wiekowych (zakup art. biurowych, papierniczych, środków czystości, pomocy dydaktycznych, art. spożywczych, paczek świątecznych i na Dzień Dziecka, wyjazd integracyjny do parku trampolin w Toruniu, wyjazdy integracyjne rodzin);
 - ✓ prowadzenie świetlic opiekuńczo-profilaktycznych w Kościelcu i Radłowie przeznaczonych docelowo do 25 uczestników w każdej świetlicy, (zakup wyposażenia, pomocy dydaktycznych, edukacyjnych, środków czystości, art. spożywczych, opłata za ogrzewanie w świetlicy w Radłowie, organizacja zajęć w ferie zimowe i wakacje letnie, paczki świąteczne i z okazji Dzień Dziecka, pikniki rodzinne).

Grupy samopomocowe

Ilość grup samopomocowych funkcjonujących na terenie Gminy:

- a) AA (dla uzależnionych): 1;
- b) Al.-Anon (dla współuzależnionych): 0;
- c) Inne: 0.

Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej

Na terenie gminy Pakość funkcjonuje **Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej**. W Punkcie zatrudnionych jest 6 osób:

- a. psycholog
- b. pedagog
- c. specjalista terapii uzależnień
- d. pedagog
- e. pracownik socjalny
- f. specjalista ds. narkomanii

Zakres działania Punktu Konsultacyjnego:

- ✓ rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- ✓ motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzi do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia, uzależnienia od alkoholu,
- ✓ motywowanie osób pijących szkodliwie, ryzykownie, ale nie uzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- ✓ udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończeniu leczenia odwykowego,
- ✓ udzielanie pomocy młodzieży upijającej się i ich rodzicom,
- ✓ prowadzenie konsultacji w zakresie wsparcia i pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- ✓ udzielanie konsultacji osobom doświadczającym przemocy domowej,
- ✓ motywowanie do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc,
- ✓ udzielanie informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

Dodatkowo, na terenie gminy organizowane są mobilne Punkty Konsultacyjne ds. Uzależnień, poza stałą siedzibą.

Dane zawarte w tabeli 9 wskazują, że corocznie wzrasta liczba osób korzystających ze wsparcia udzielanego w Punkcie Konsultacyjnym.

Tabela 9. Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej

Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób korzystających z pomocy Punktu	16	79	96
Liczba udzielonych porad	452	230	355

Źródło: dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości

Przestępczość

Na podstawie danych zawartych w tabeli 8 należy stwierdzić, że w latach 2021-2023 zmalała liczba przestępstw popełnianych na terenie gminy Pakość.

Tabela 10. Przestępczość na terenie gminy w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Kradzież z włamaniem	5	3	5
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	6	3
Pobicie	3	0	0
Uszkodzenie mienia	10	6	4
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	0
Kradzież mienia	16	18	7
Inne	168	143	122

Źródło: dane KP w Pakości

W latach 2021- 2023 na terenie gminy Pakość Policja podjęła łącznie 286 interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu (w 2021 roku- 113 interwencji; w 2022 roku- 91 interwencji; w 2023 roku- 82 interwencje). W analizowanym okresie nałożono w sumie 53 mandaty oraz udzielono 97 pouczeń wobec sprawców wykroczeń popełnionych przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Tabela 9 przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Tabela 11. Przepięstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających.

	2021r.	2022r.	2023r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	17	22	15
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	1
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	14	10	14
Przepięstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	1	1	1
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	121	143	121
Liczba podejrzanych o popełnienie przestępstw w związku z alkoholem oraz narkotykami	11	8	6

Źródło: dane KP w Pakości

W latach 2021-2023 zmalała liczba osób doznających przemocy domowej na terenie gminy Pakość. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej padają kobiety, zaś osobami stosującymi przemoc domową zazwyczaj są mężczyźni.

Tabela 12. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.

	2021	2022	2023
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	118	91	82
Liczba osób doznających przemocy domowej- ogółem, w tym:	17	10	9
• Kobiety	17	10	9
• Mężczyźni	0	0	0
• Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową- ogółem, w tym:	17	10	9
• Kobiety	0	0	1
• Mężczyźni	17	10	8
• Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu- ogółem, w tym:	12	8	9
• Kobiety	0	0	1
• Mężczyźni	12	8	8
• Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	b/d	b/d	b/d

Źródło: dane KP w Pakości

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Metodologia

Cele badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów,
- zagadnienia związane z niektórymi uzależnieniami behawioralnymi,
- zagadnienia związane z przemocą domową.

Metoda i technika badawcza

Niniejsza diagnoza została przeprowadzona metodą badań ilościowych. Badania ilościowe, to głównie sondaże kwestionariuszowe, które mogą być przeprowadzane wśród dużej grupy badanych. Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej oraz innych problemów społecznych.

Dorośli mieszkańcy badani byli za pomocą techniki PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

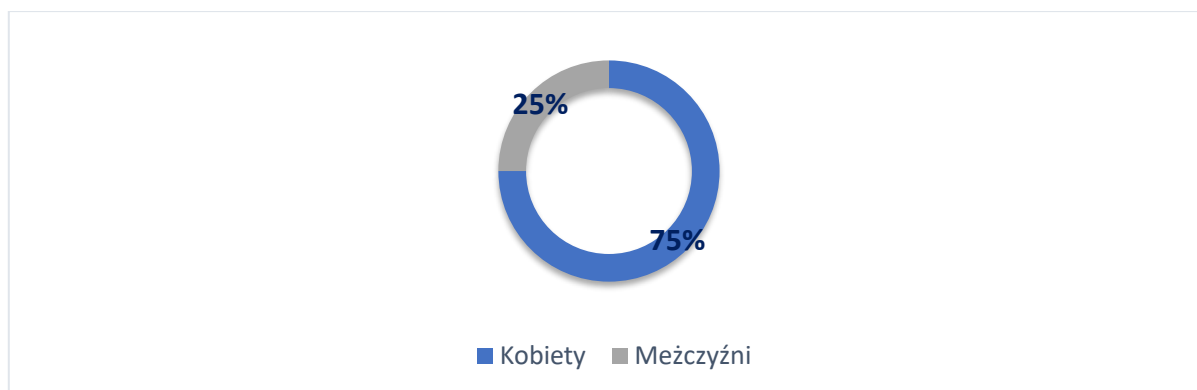
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem liczb (maksymalnie +/- 1%).

Grupa badana

Badania obejmowały mieszkańców w gminie Pakość, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 100 osób, z czego 75% stanowiły kobiety, a 25% stanowili mężczyźni.

Wykres 2. Liczba respondentów- dorośli mieszkańcy.

Wyniki badań

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo istotny i raczej istotny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że **mieszkańcy gminy Pakość za najbardziej istotne problemy uznali uzależnienie od alkoholu (łącznie 93%) oraz zanieczyszczenie powietrza (łącznie 92%).** Na trzecim miejscu pod względem istotności badani umieścili bezrobocie (łącznie 71%), na czwartym- cyberprzemoc (łącznie 67%), a na piątym- biedę i ubóstwo (łącznie 64%)². Natomiast najmniej istotnym problemem w opinii ankietowanych są uzależnienia behawioralne (łącznie 91%)³. Tabela 13 przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Tabela 13. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza	10%	82%	8%	0%
Uzależnienia behawioralne	0%	9%	89%	2%
Uzależnienie od alkoholu	18%	75%	6%	1%
Bezrobocie	20%	51%	26%	3%
Bieda, ubóstwo	26%	38%	32%	4%
Zaburzenia odżywiania	21%	42%	33%	4%
Przestępczość	14%	42%	37%	7%
Cyberprzemoc	15%	52%	29%	4%
Przemoc domowa	13%	53%	30%	4%
Uzależnienie od narkotyków/dopalaczy	12%	49%	34%	5%
Uzależnienie od papierosów	4%	39%	49%	8%

² Sumy odpowiedzi *zdecydowanie istotny* i *raczej istotny*.

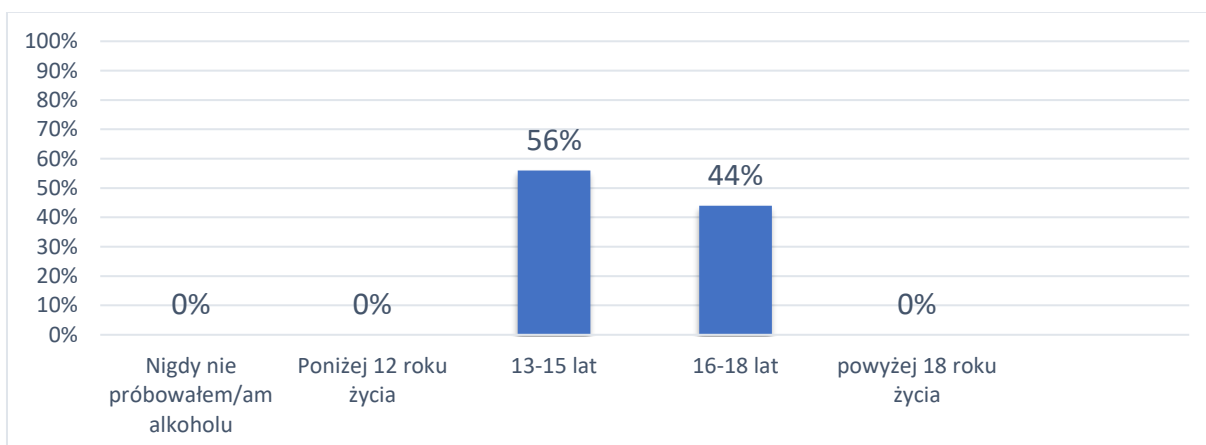
³ Sumy odpowiedzi *raczej nieistotny* i *zdecydowanie nieistotny*.

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Z raportu „Zwrot w modelach konsumpcji, 2. edycja raportu: Alkohol w Polsce” wynika, że w trakcie dwóch pandemicznych lat całkowita konsumpcja czystego alkoholu na głowę mieszkańca Polski zmalała. W 2020 wyniosła 9,62 litrów per capita, w roku 2021 – 9,7 litrów per capita. Jest to spadek o odpowiednio 0,16 litra oraz 0,08 litra względem roku 2019 roku. Badanie wzorów konsumpcji alkoholu zrealizowane przez PARPA w 2020 roku pokazało, że 73% konsumentów alkoholu pije go w sposób umiarkowany, który nie niesie ze sobą poważnego ryzyka szkód zdrowotnych (do 6 litrów czystego alkoholu rocznie). 27% pije w sposób ryzykowny i szkodliwy (powyżej 6 litrów czystego alkoholu rocznie), przy czym 11,6% to osoby nadużywające alkoholu. Z raportu wynika także, że rośnie sprzedaż napojów spirytusowych, wśród których na znaczeniu zyskują segmenty tzw. alkoholu premium (np. rum, whisky i gin). Sposób konsumpcji alkoholu w Polsce przesuwają się w kierunku tzw. wschodniego modelu picia, z rosnącym udziałem napojów wysokoprocentowych kosztem tych o niskiej zawartości alkoholu oraz niskim udziałem wina.

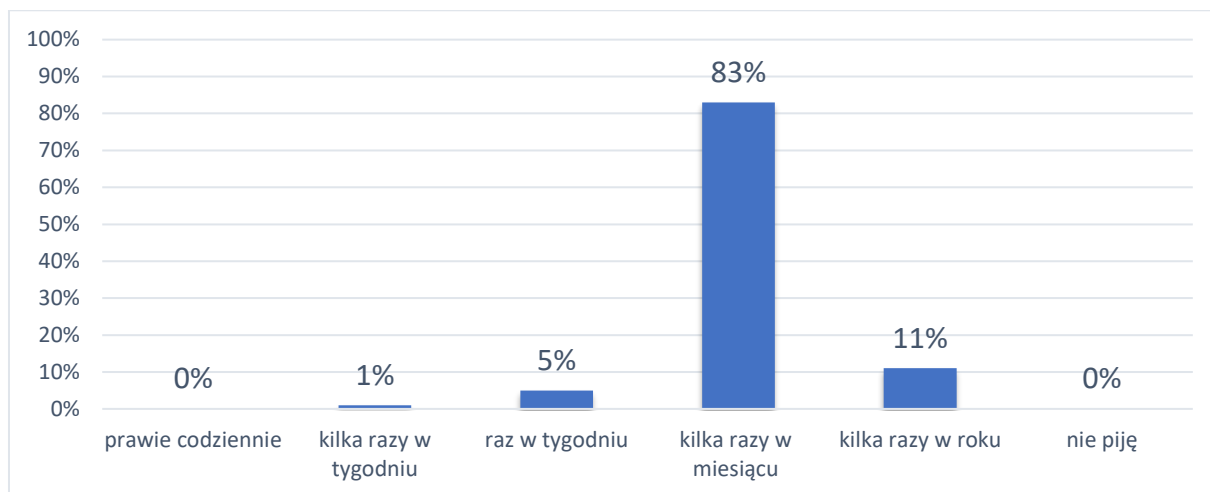
W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Pakość zbadano postawy i przekonania na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Największy odsetek respondentów- **56%** przyznaje, że **pierwszy raz pili alkohol w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia**. Pozostałe **44%** deklaruje, że **pierwszy raz spróbowało alkoholu w wieku pomiędzy 16 a 18 lat**.

Wykres 3. Wiek inicjacji alkoholowej- dorośli mieszkańcy.

Następnym badanym obszarem była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Do picia alkoholu **kilka razy w miesiącu** przyznało się **83% badanych**, **kilka razy w roku- 11%**, **raz w tygodniu- 5%**, **kilka razy w tygodniu- 1%**. Na podstawie tych danych należy uznać, że większość respondentów nie spożywa alkoholu często.

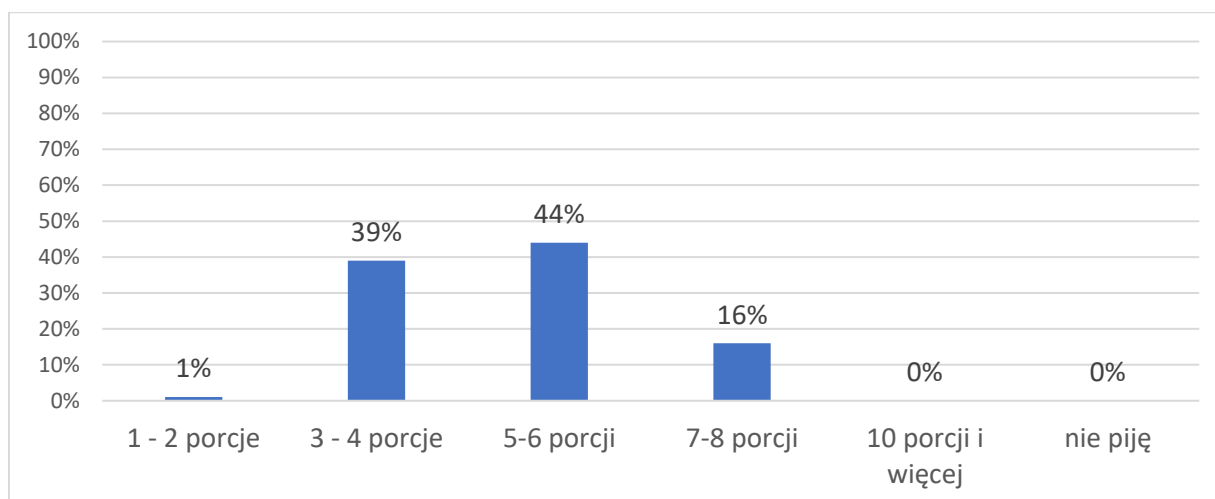
Wykres 4. Częstość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także **ilości jego jednorazowego wypicia**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

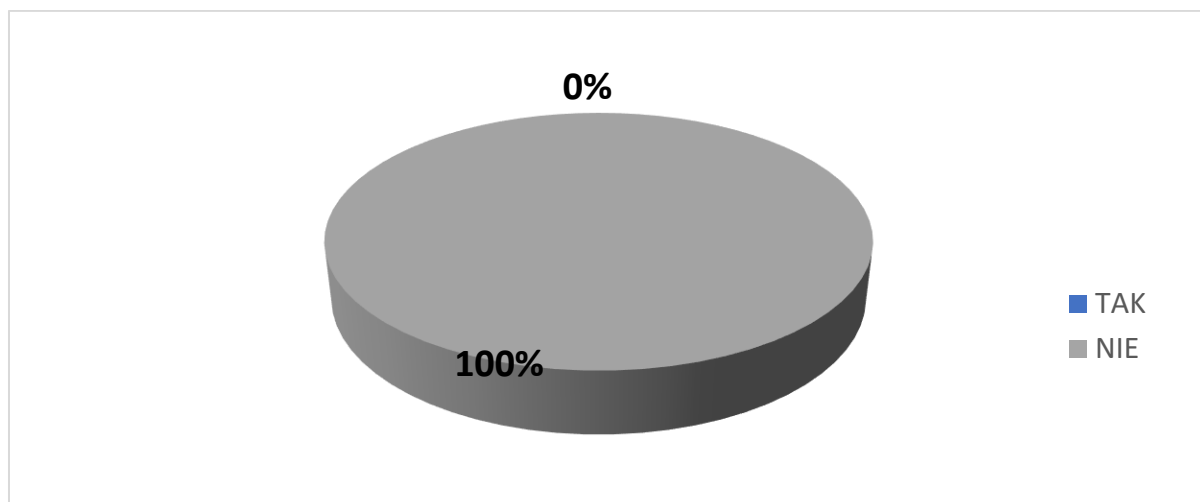
Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 5-6 porcji alkoholu- 44% oraz 3-4 porcje alkoholu- 39%. Poza tym respondenci przyznali, że **spożywają jednorazowo 7-8 porcji- 16% oraz 1-2 porcje- 1%**. Wobec tego należy uznać, że ponad połowa mieszkańców spożywa jednorazowo znaczne ilości alkoholu (5-8 porcji).

Wykres 5. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.

Co ważne, **żaden z badanych nie wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu.**

Wykres 6. Czy wie Pani/Pan, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu?

Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby **alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce).** Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy Pakość, ponieważ łącznie **93% badanych** zaznaczyło, iż **zgadza się z powyższym stwierdzeniem.**

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 89% badanych mieszkańców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”.** Poza tym, **63% respondentów** oceniło **osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Jednocześnie **tylko 7% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.**

W sumie 99% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a 98% jest zadania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione. Kolejno, w opinii **95% ankietowanych picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia tabela 14.

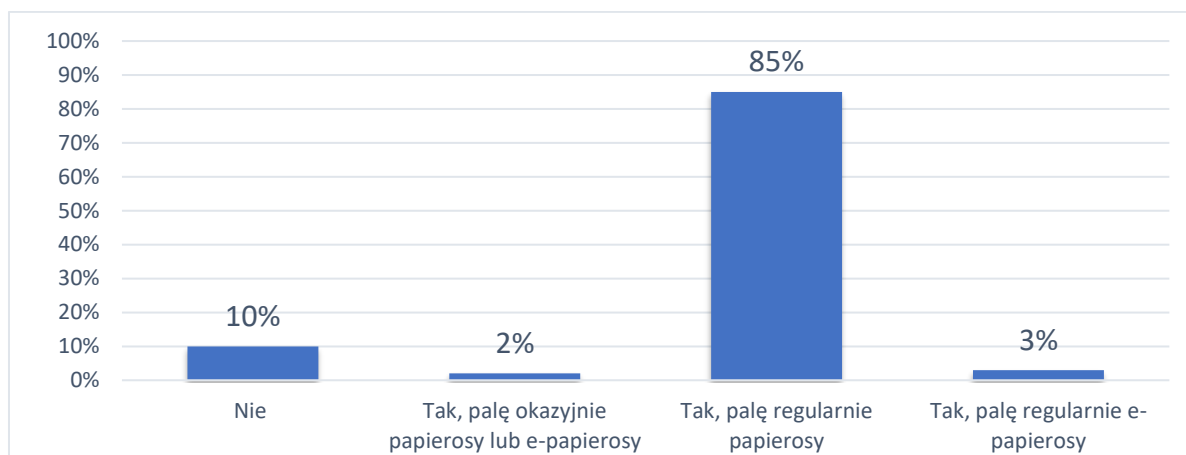
Tabela 14. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	18%	75%	7%	0%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	1%	10%	71%	18%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	9%	54%	14%	23%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	1%	6%	18%	75%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych	0%	5%	22%	73%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	0%	2%	27%	71%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	1%	12%	87%

Substancje uzależniające: nikotyna

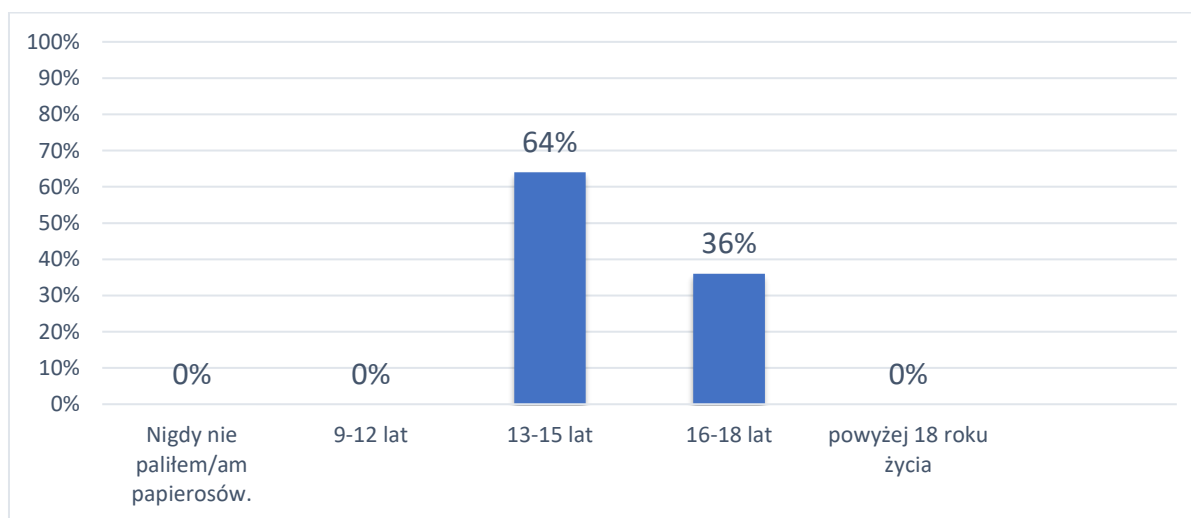
W ciągu ostatnich lat można zaobserwować tendencję do zmniejszania się ilości osób palących papierosy. Aczkolwiek wśród mieszkańców gminy Pakość palenie wyrobów papierosowych jest popularnym nałogiem- **85% pali regularnie papierosy, a 3% pali regularnie e-papierosy. Z kolei 2% okazjnie pali wyroby nikotynowe.**

Wykres 7. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?

Jeżeli chodzi o wiek inicjacji nikotynowej, to **64%** respondentów przyznało, że pierwszy raz zapalili papierosa w wieku pomiędzy 13 a 15 lat, a **36%** sięgnęło po niego w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia.

Wykres 8. Wiek inicjacji nikotynowej- dorośli mieszkańcy.

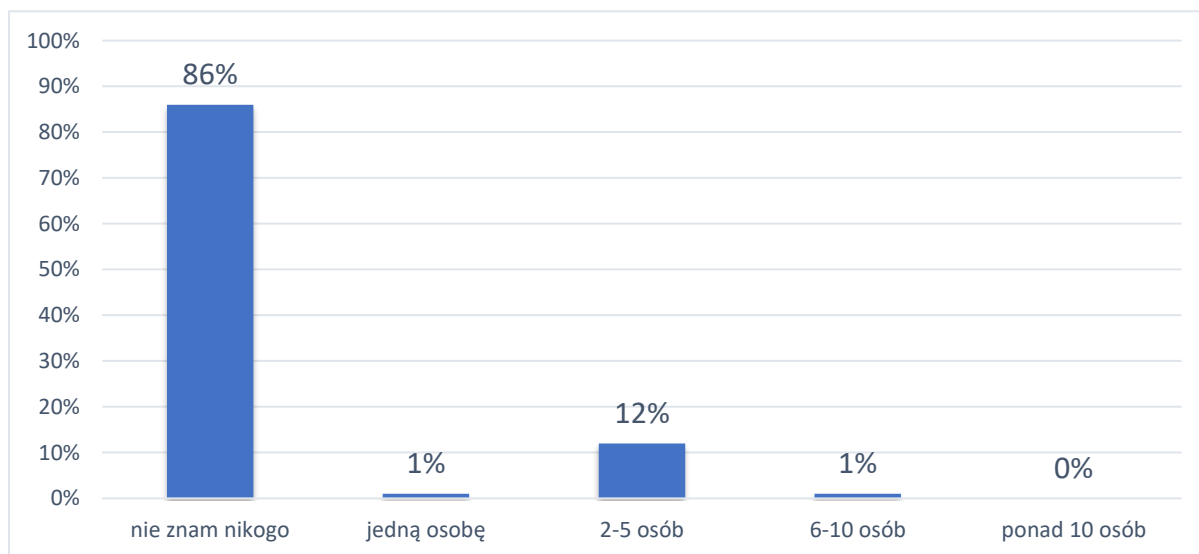

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

Wyniki badań z lat 2018/2019 dotyczących skali używania substancji psychoaktywnych w populacji generalnej w Polsce wskazują, że odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁴.

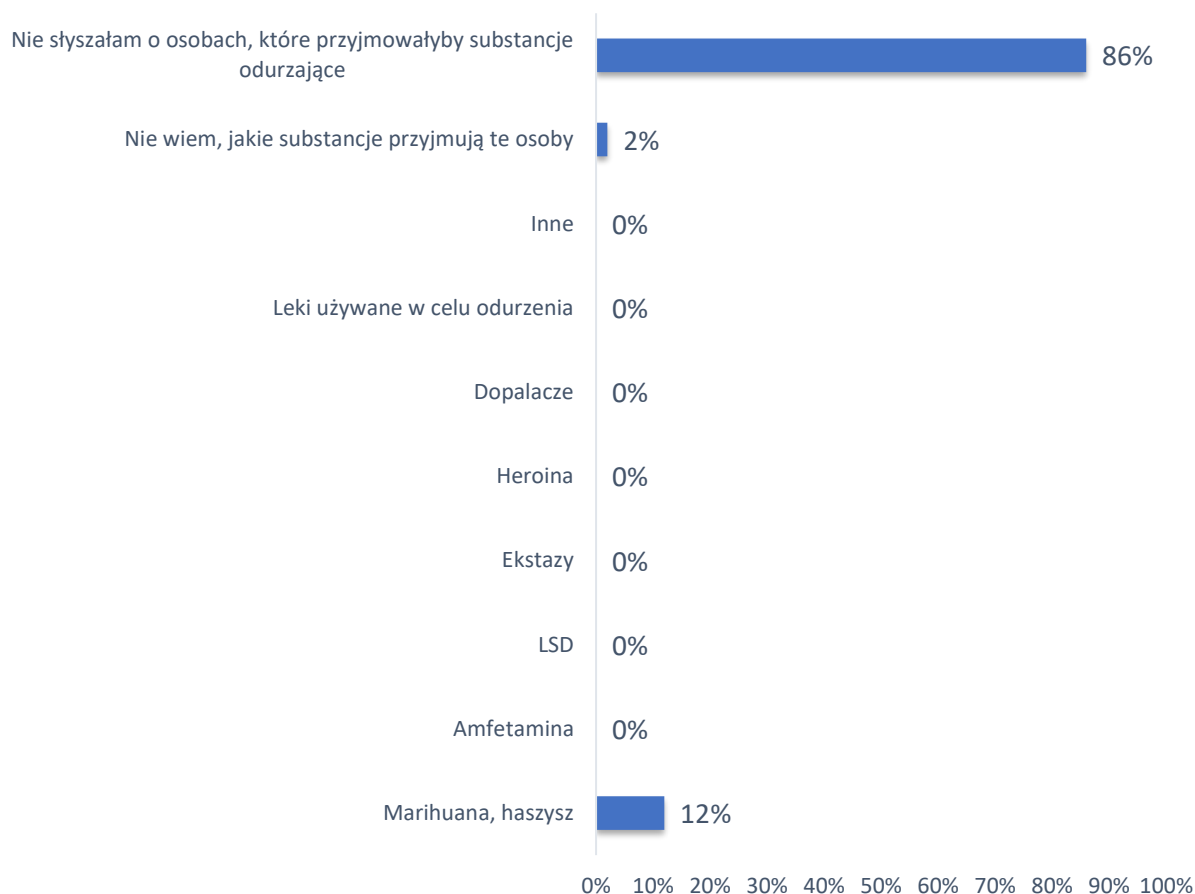
Zdecydowana większość respondentów- 86% twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. Aczkolwiek 12% badanych zna od 1 do 5 osób, 1%- jedną osobę i tyle samo- 1% od 6 do 10 osób zażywających owe substancje. Największą popularność mają marihuana oraz haszysz.

Wykres 9. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

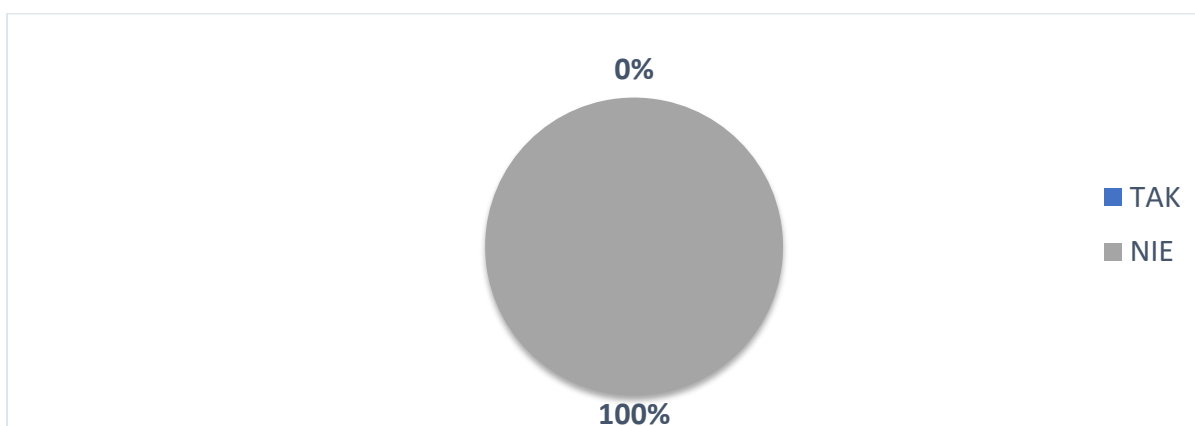
⁴ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2020*, Warszawa 2020, s. 7.

Wykres 10. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz (pytanie wielokrotnego wyboru)?

Wszyscy ankietowani wskazali, że nie wiedzą, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Wykres 11. Czy wie Pan/ Pani, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Uzależnienia behawioralne

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami. Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

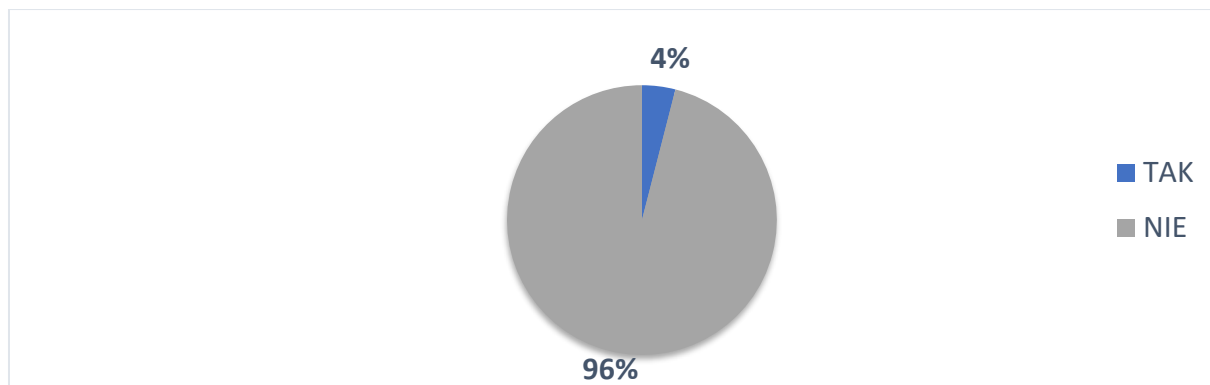
Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM–V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Hazard patologiczny, jak i zaburzenie uprawiania hazardu, można zdefiniować jako niekontrolowaną potrzebę (przymus) uprawiania hazardu, która z czasem staje się coraz silniejsza i upośledza funkcjonowanie jednostki – prowadzi do problemów natury osobistej, społecznej i zawodowej. Większość osób, które uprawiają hazard, można zaliczyć do graczy rekreacyjnych, którzy grę traktują jako jedną z wielu rozrywek i są w stanie kontrolować zachowanie związane z graniem (np. przestać grać po kolejnej przegranej).

Uzależnienie od hazardu jest uznawane za przewlekłe i niewyleczalne schorzenie. Oznacza to, że powrót hazardzisty do bezpiecznego grania jest niemożliwy, zawsze wymknie się ono spod kontroli nawet, gdy przerwa w graniu była stosunkowo długa. Abstynencja od grania, nawet relatywnie długa, nie jest dowodem na wyleczenie i brak choroby. Uzależnienie od hazardu wymaga kompleksowego leczenia psychoterapeutycznego (psychoterapia indywidualna, rodzinna) i być może włączenia psychiatrycznego leczenia farmakologicznego. Podobnie, jak w przypadku uzależnienia od alkoholu, tu również występuje mechanizm współuzależnienia rodziny jako skutek uzależnienia członka rodziny.

Zapytano zatem badanych o to, czy kiedykolwiek grali w internetowe gry hazardowe. **96% respondentów wskazało, że nie grali nigdy w tego rodzaju gry.** Uzależnienie od gier hazardowych jest zatem wśród dorosłych mieszkańców gminy Pakość na niskim poziomie ryzyka.

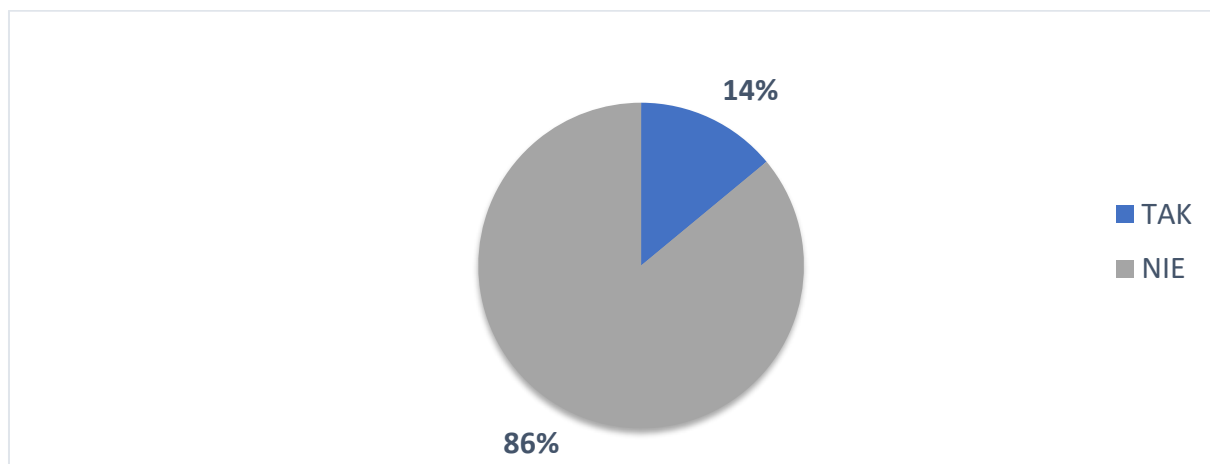
Wykres 12. Czy kiedykolwiek grał Pan/Pani w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?

Istotą uzależnienia od jedzenia (jedzeniologii), jest przede wszystkim kompulsywne objadanie się, choć należy podkreślić, że obydwa terminy, tj. uzależnienie od jedzenia, jak i jedzeniologia, choć są powszechnie stosowane, wzbudzają kontrowersje. Badacze podkreślają, że uzależnienie od jedzenia jest uzależnieniem “wieloaspektowym”. Przy jego diagnozowaniu bierze się pod uwagę nie tylko ilość przyjmowanego pokarmu, ale i sposób jedzenia, jakość produktów żywnościowych, częstotliwość posiłków, a przede wszystkim myśli i emocje, które pojawiają się w związku z zachowaniami jedzeniowymi.

14% ankietowanych przyznaje, że miewa trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia).

Wykres 13. Czy miewa Pan/Pani trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia)?

Problem uzależnień w środowisku lokalnym w opinii mieszkańców gminy Pakość

Respondenci zostali poproszeni o ocenę rozpowszechnienia niektórych z uzależnień (zarówno uzależnień od substancji, jak i uzależnień behawioralnych) w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo powszechny i dość powszechny. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że **mieszkańcy gminy Pakość za najbardziej rozpowszechnione uzależnienie w środowisku lokalnym uznali alkoholizm (łącznie 87%)**. Natomiast jako **najmniej powszechne uzależnienie wskazali narkomanię (łącznie 1%)**⁵. Tabela 15 przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Tabela 15. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie poniższych uzależnień w Pani/Pana środowisku lokalnym?

	<i>Bardzo powszechne</i>	<i>Dość powszechne</i>	<i>Dość rzadkie</i>	<i>Bardzo rzadkie</i>	<i>Nie występują</i>
Alkoholizm	5%	82%	11%	2%	0%
Narkomania	0%	1%	13%	83%	3%
Nikotynizm	13%	76%	6%	3%	2%
Zakupoholizm	38%	55%	5%	2%	0%
Pracoholizm	37%	52%	7%	4%	0%
Siecioholizm	49%	45%	5%	1%	0%
Uzależnienie od hazardu	0%	6%	22%	69%	3%
Zaburzenia odżywiania	6%	72%	14%	6%	2%

⁵ Sumy odpowiedzi *bardzo powszechne* i *dość powszechne*.

Przemoc domowa

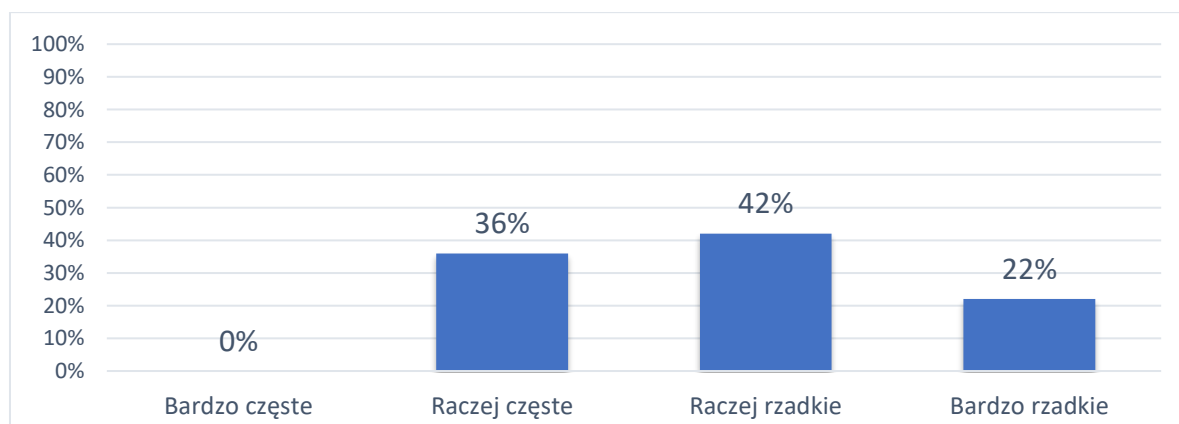
Stosowanie przemocy wobec członków rodziny jest zjawiskiem powszechnym, istniejącym od zawsze we wszystkich społeczeństwach. Jeżeli statystyki ukazują zjawisko jako marginalne, to oznacza, że przemoc domowa nie jest ujawniana.

Funkcjonariusze Policji w Polsce w 2023 r. wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieska Karta – A”. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą wyniosła ogółem 77 832, z czego 51 631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. W 2022 roku dane były zbliżone. Formularzy „Niebieska Karta – A” wypełniono ogółem 61 645. Wówczas liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ogółem wynosiła 71 631, w tym 51 935 stanowiły kobiety, osoby małoletnie 10 982, a mężczyźni 8 714⁶.

Z policyjnych statystyk wynika, że mimo, iż liczba przypadków przemocy domowej spada od 2014 roku (wtedy liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” wynosiła ogółem 77808; a łączna liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosiła 105332), to przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem w społeczeństwie.

W pierwszej kolejności zapytano mieszkańców gminy Pakość o rozpowszechnienie zjawiska przemocy domowej w miejscowości, w której mieszkają. **W subiektywnej ocenie większości badanych (łącznie 64%) przemoc domowa jest w ich społeczności lokalnej raczej rzadkim i bardzo rzadkim zjawiskiem. Pozostałe 36% odpowiedziało, że jest to zjawisko raczej częste.**

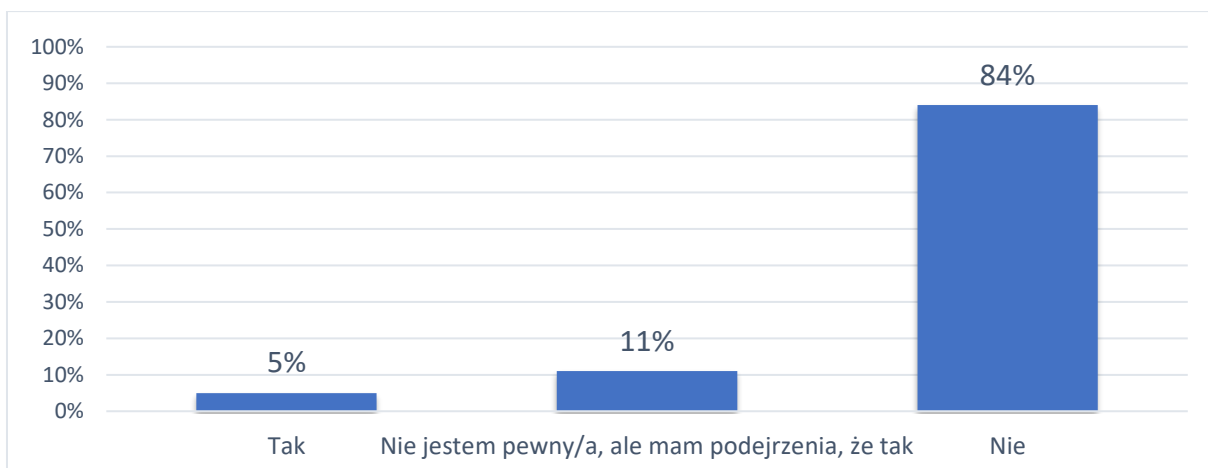
Wykres 14. Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy domowej Pana/Pani miejscowości?

⁶ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html> (data dostępu: 15.04.2024 r.).

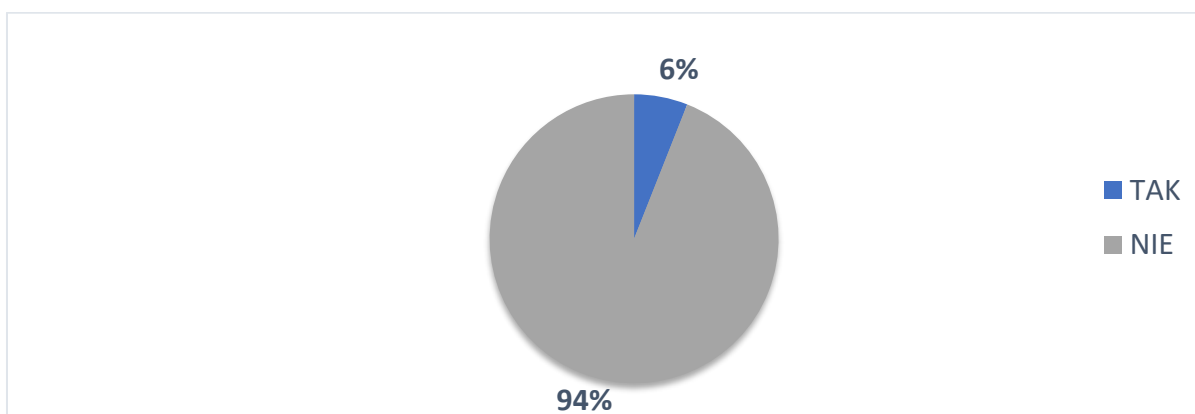
Kolejno, **5% mieszkańców** wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a **11% przyznało**, że nie jest pewne, ale ma co do tego **podejrzenia**. Pozostałe 84% odpowiedziało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy domowej.

Wykres 15. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy domowej?

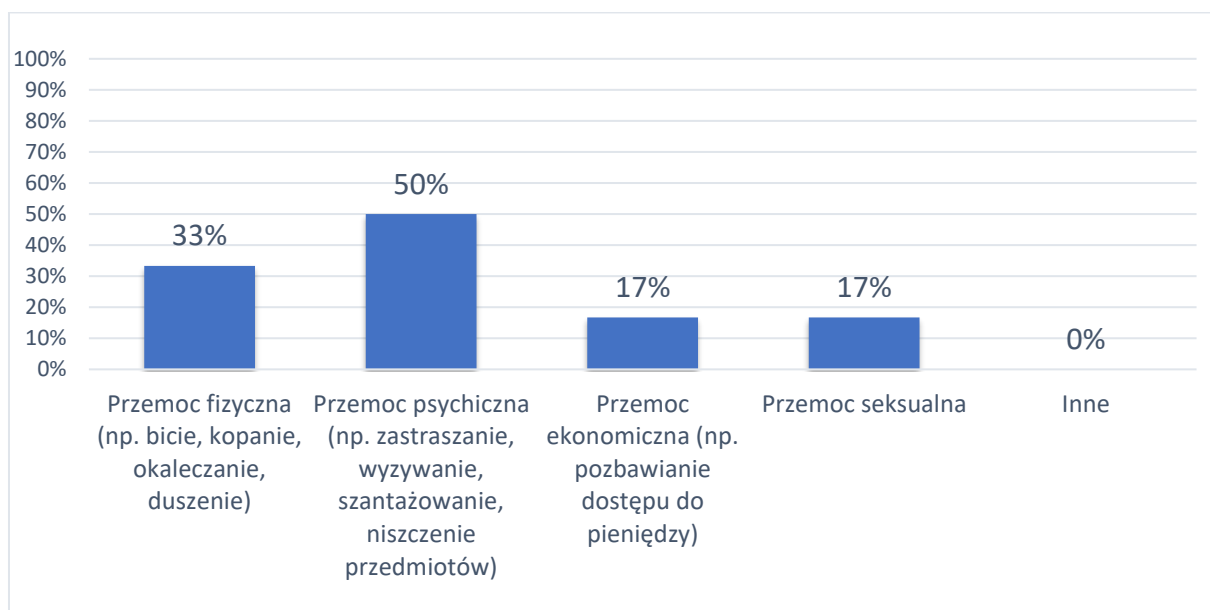

Następnie zapytano badanych o ich osobiste doświadczenia związane z występowaniem przemocy domowej- **6% respondentów przyznało**, że **sami doświadczali przemocy ze strony członka swojej rodziny**. Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy to **badani ci wskazują najczęściej, że doświadczali przemocy psychicznej (50%)**. **Nieco mniej respondentów zaznaczyło, że doznało przemocy fizycznej (33%)**. W dalszej kolejności ankietowani odpowiedzieli, że są osobami, które doznały/ doznają **przemocy seksualnej (17%) oraz przemocy ekonomicznej (17%)**. Uzyskane wyniki wskazują, że niektórzy mieszkańcy doświadczają/ doświadczyły więcej niż jednej formy przemocy domowej.

Wykres 16. Czy kiedykolwiek doświadczyl/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

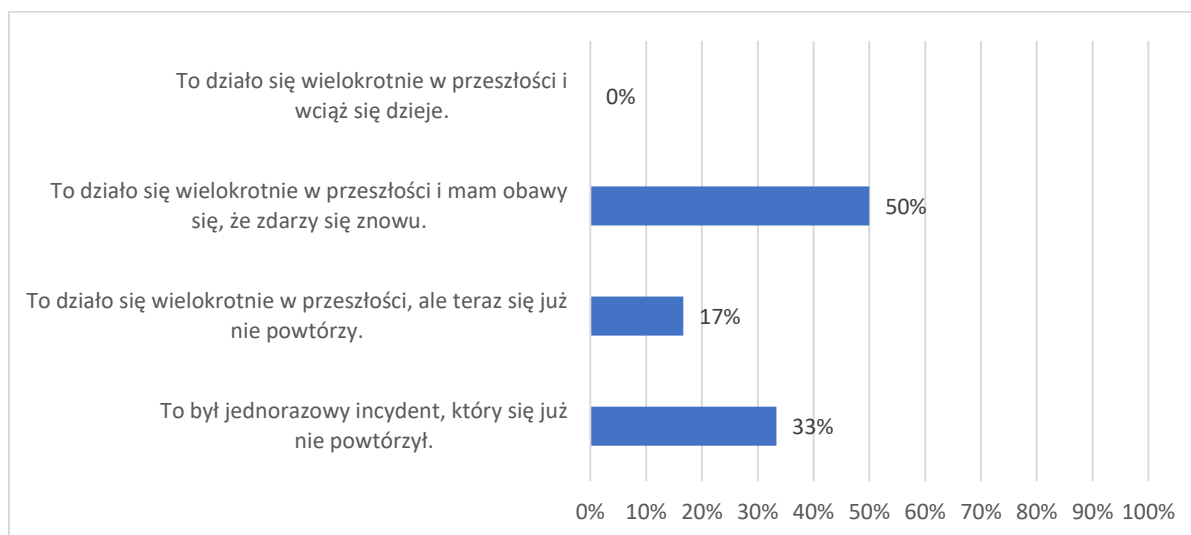

Wykres 17. Jakiego rodzaju była to przemoc? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)⁷

Połowa ankietowanych, którzy doświadczyli przemocy domowej- **50% przyznaje, że w przeszłości wielokrotnie doznało przemocy domowej i ma obawy, że zdarzy się to ponownie**. Kolejno, **33% deklaruje, że doznali przemocy raz w życiu i nigdy więcej się to nie powtórzyło**. Pozostałe **17% badanych odpowiedziało, że wiele razy doznało przemocy domowej, ale takie sytuacje już się nie powtórzą**⁸.

Wykres 18. Jak zakończyła się ta sytuacja?

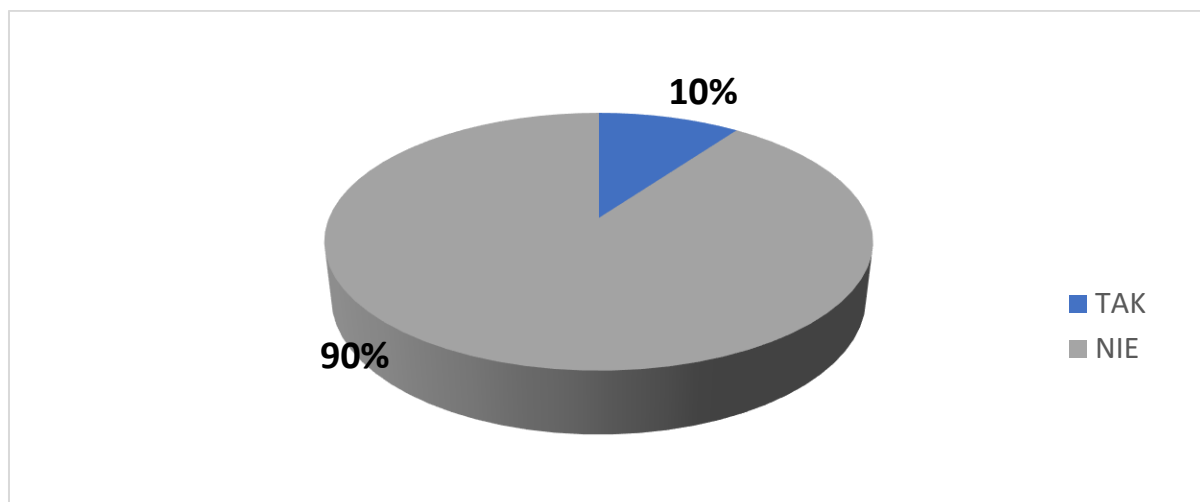

⁷ Odsetki dotyczą badanych, którzy doznają/ doznali przemocy domowej.

⁸ Odsetki dotyczą badanych, którzy doznają/ doznali przemocy domowej.

Jedynie **10% badanych wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba doznająca przemocy domowej**. Ankietowani wskazywali Policję oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

Wykres 19. Czy wie Pani/Pan, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba doznająca przemocy domowej?

Zdaniem **68% ankietowanych niepodjęmowanie interwencji przez policję mimo zgłoszenia przemocy domowej zdarza się czasami**, 26% wskazało, że zdarza się ono bardzo często, a 6%, że raczej rzadko. Kolejno, **60% mieszkańców uważa, że osoby zgłaszające przemoc domową raczej rzadko wycofują swoje zgłoszenie**, 29% jest zdania, że robią to czasami, a 6%, że robią to bardzo często, a 5%, że nie wycofują ich nigdy. Poza tym, **56% badanych uważa, że prokuratury czasami umarzają sprawy dotyczące przemocy domowej**, 30% odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce raczej rzadko, 12%, że bardzo często, a 2%, że nie umarzają ich nigdy. W opinii **53% respondentów złe warunki i procedury przesłuchania poszkodowanych mają miejsce czasami**, 36% wskazało, że zdarza się to bardzo często, 9%, że raczej rzadko, a 2%, że nie zdarza się nigdy. **Orzekanie zbyt łagodnych wyroków wobec osób stosujących przemoc domową zdaniem 43% mieszkańców zdarza się czasami**, 32% uważa, że ma miejsce raczej rzadko, 20%, że bardzo często, a 5% zaznaczyło, że nigdy. Ponadto, **48% wskazało, że sytuacje takie jak długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe występują czasami**, 37% uważa, że mają miejsce raczej rzadko, 10%, że bardzo często, a 5%, że takie sytuacje nie zdarzają się. Powyższe wskazują, iż nie wszyscy badani mieszkańcy są przekonani co do tego, że procedury dotyczące przemocy domowej są odpowiednie, a organy ścigania wykonują swoją pracę sumiennie.

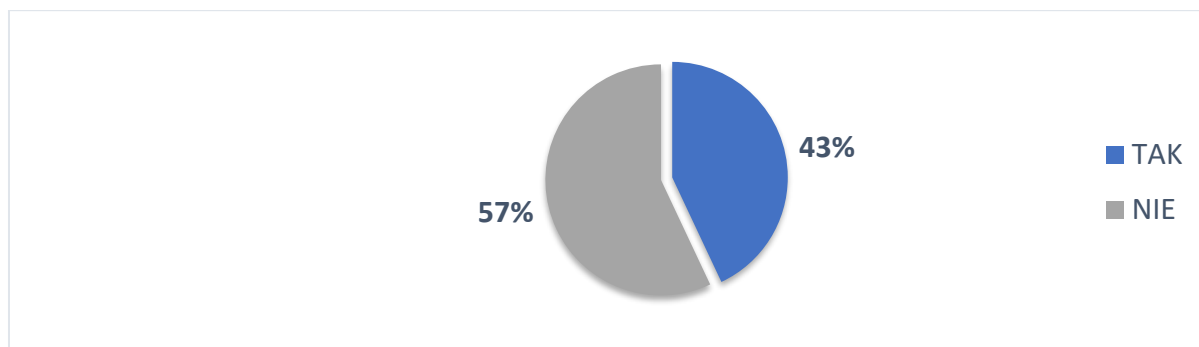
Tabela 16. Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:

	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	26%	68%	6%	0%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	6%	29%	60%	5%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	12%	56%	30%	2%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	36%	53%	9%	2%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	20%	43%	32%	5%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	10%	48%	37%	5%

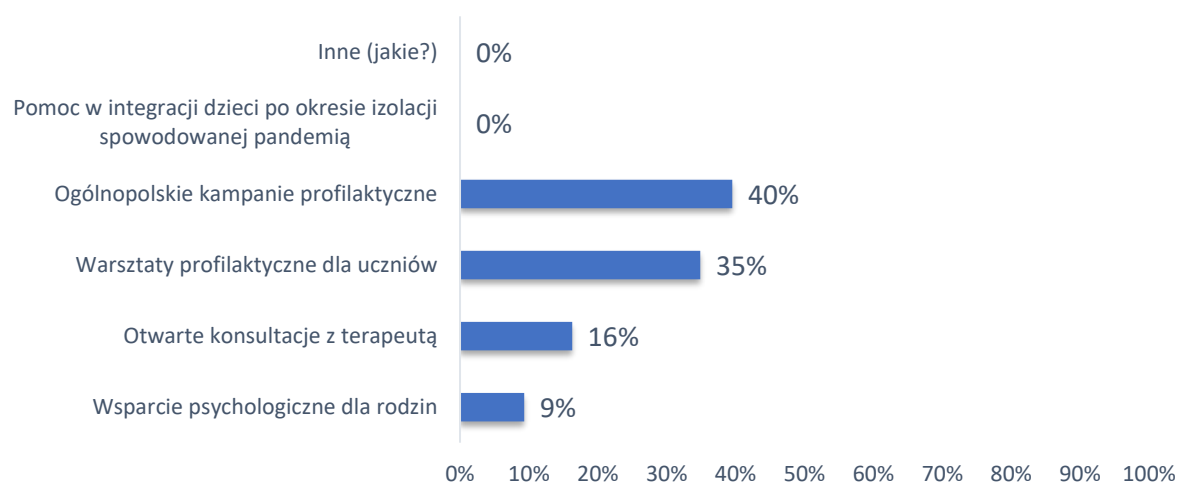
Mieszkańcy gminy Pakość zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań **43% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.** Zdaniem badanych najbardziej potrzebne w tym obszarze są działania w postaci prowadzenia ogólnopolskich kampanii (40%) oraz organizowania warsztatów dla uczniów (35%). Mniejsze odsetki respondentów wskazały na otwarte konsultacje z terapeutą (16%) oraz wsparcie psychologiczne dla rodzin (9%).

Wykres 20. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej?

Wykres 21. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących na terenie gminy są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród 20 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Pakość. Grupa badana stanowiła 18 kobiet oraz 2 mężczyzn. Wszyscy badani to pracownicy punktów sprzedaży. Średnia wieku ankietowanych wyniosła 36 lat.

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Wyniki badań

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

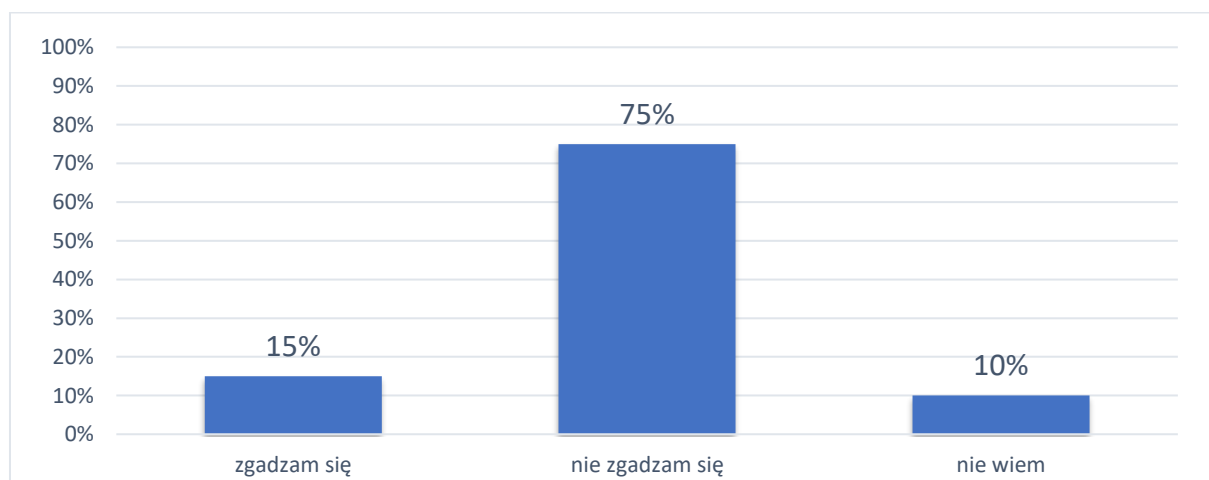
Nieco ponad 1/3 sprzedawców (35%) wskazała, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Pozostałe 65% wyraziło zdanie przeciwne. Świadczy to pośrednio o wysokim poziomie świadomości większości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 22. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?

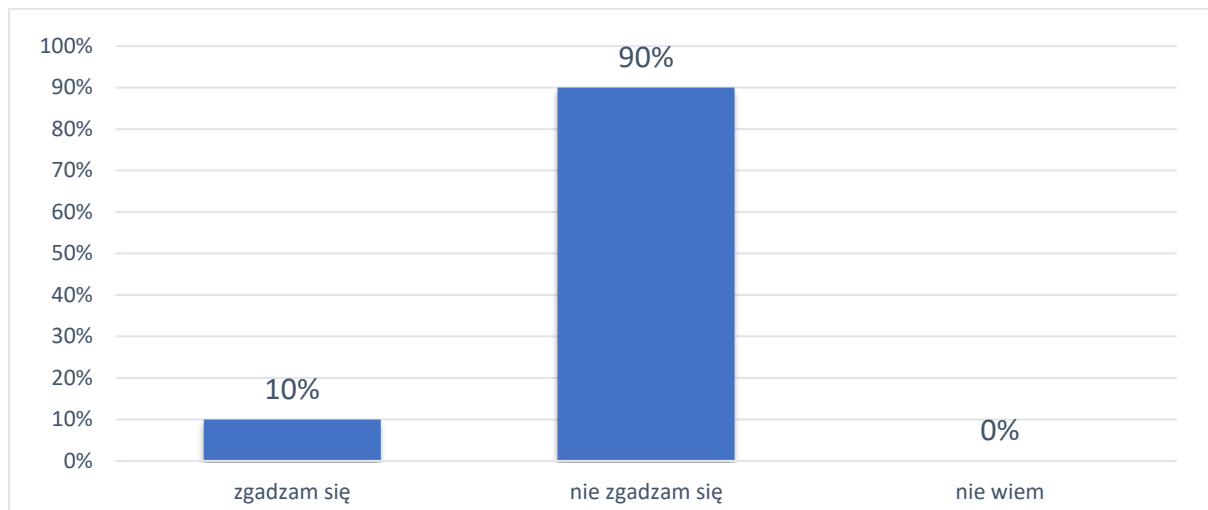
15% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. Poza tym, 75% badanych zaznaczyło, że dostęp ten nie powinien podlegać ograniczeniom ani kontroli, a 10% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 23. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?

90% sprzedawców nie zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Pozostałe 10% uważa, że osoby te stanowią zagrożenie.

Wykres 24. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **100% ankieterów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

Wykres 25. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?

Wszyscy sprzedawcy uważają, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 26. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?

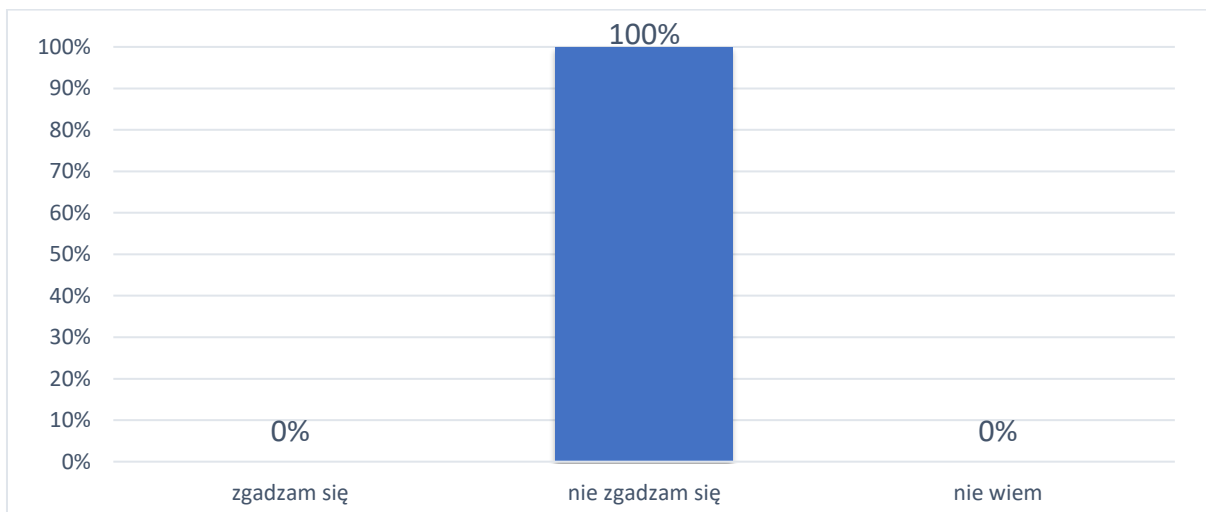
100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.

Wykres 27. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?

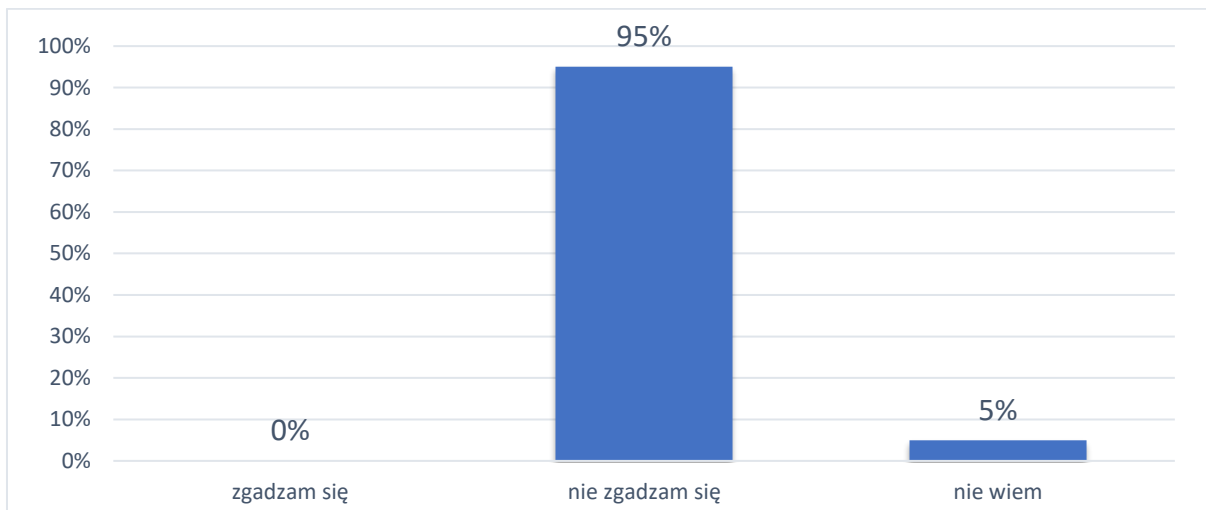
100% badanych sprzedawców uważa, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu.

Wykres 28. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?

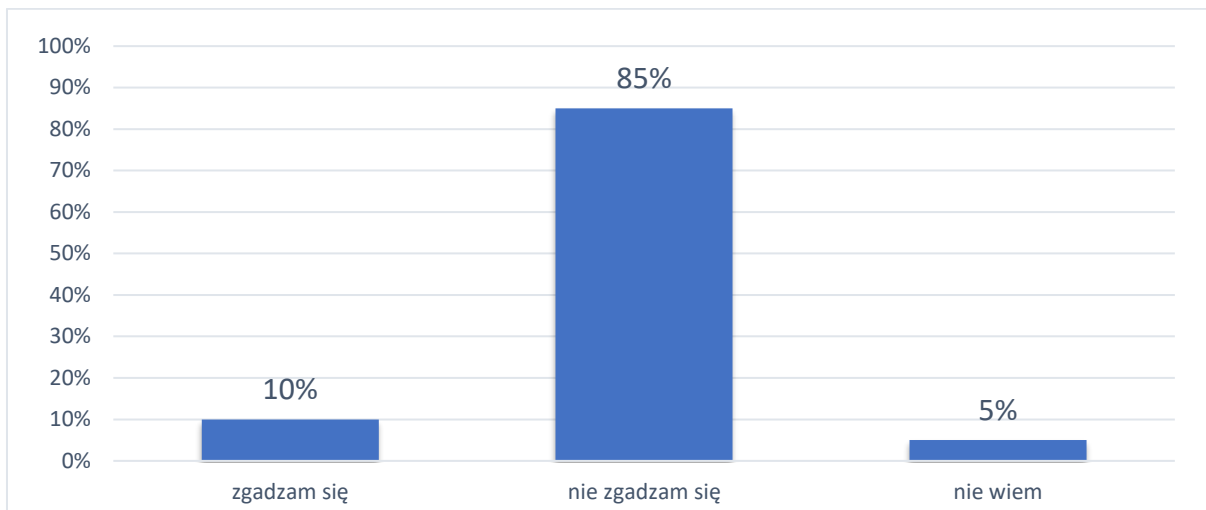
Prawie wszyscy (95%) sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Pakość uważają, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Wykres 29. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?

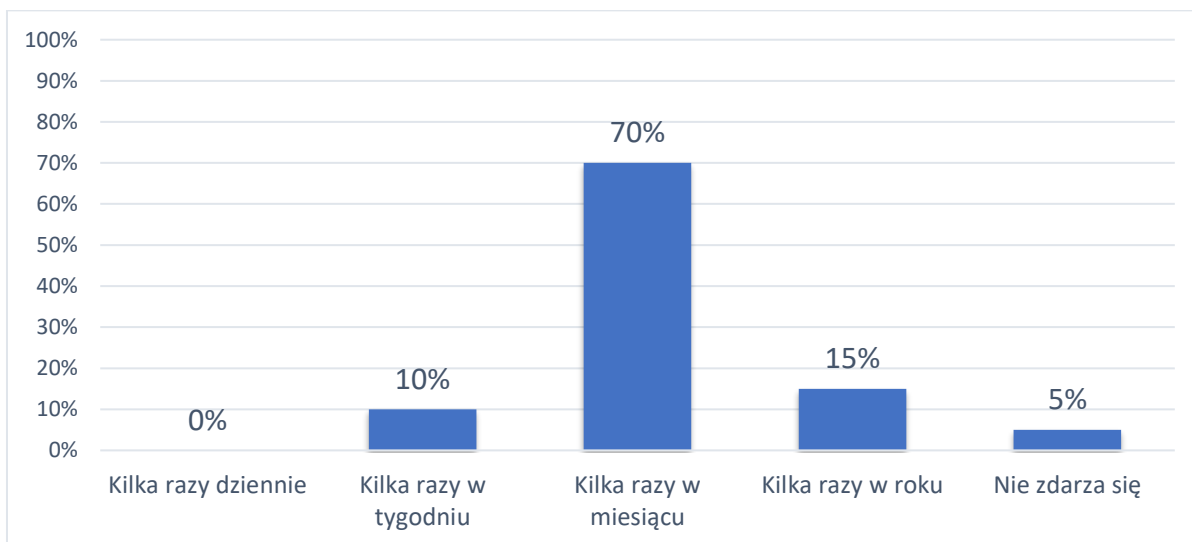
85% badanych uważa, że w ich okolicy nie znajduje się zbyt duża liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a 10% jest zdania, że jest ich zbyt wiele. Pozostałe 5% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 30. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?

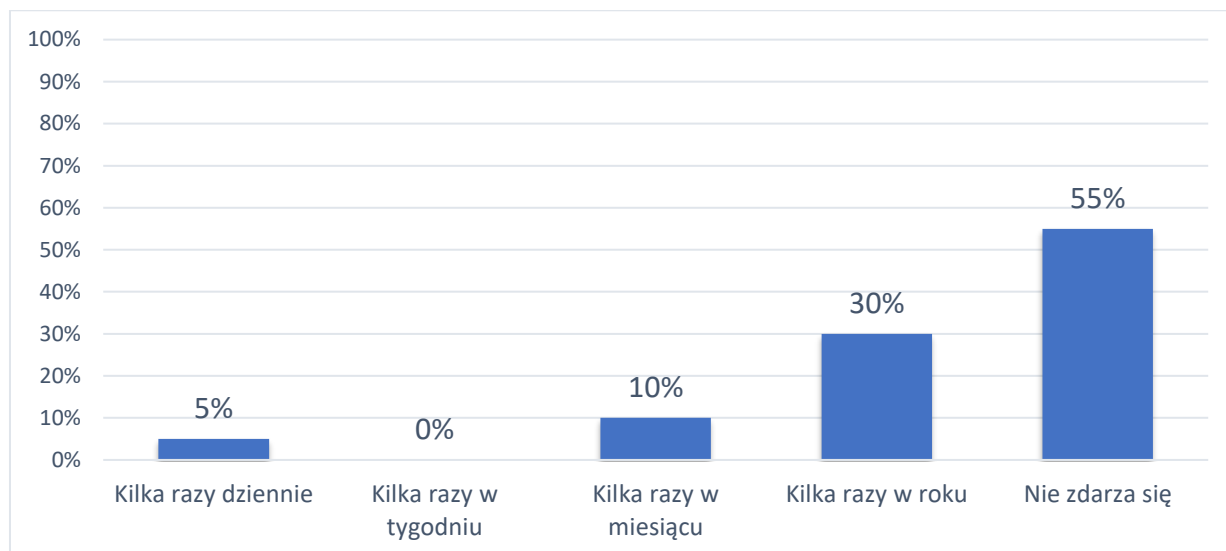
Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Pakość deklarują w większości, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w miesiącu (70%). Kolejno respondenci wskazali, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w roku (15%) oraz kilka razy w tygodniu (10%). Pozostałe 5% odpowiedziało, że nie zdarzają się nigdy. Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie na terenie gminy Pakość w większości punktów sprzedaży nie stanowią zauważalnego problemu, aczkolwiek w kilku punktach sytuacje te mają miejsce dość często.

Wykres 31. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

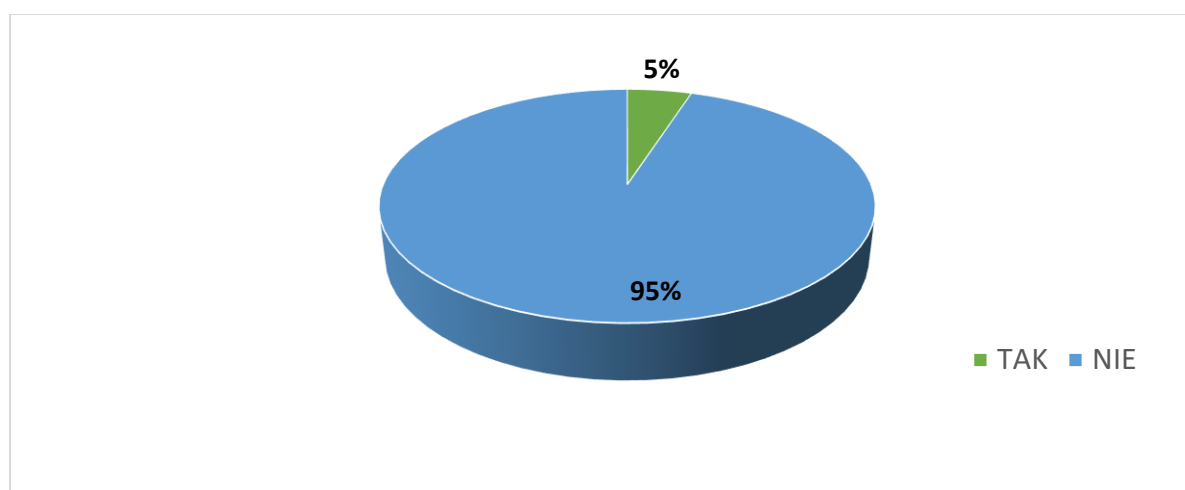
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w większości punktów sprzedaży nie stanowi nagminnego problemu- **55%** badanych stwierdziło, że takie przypadki **nie zdarzają się. Poza tym, 30% sprzedawców odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku, 10%- kilka razy w miesiącu, a 5% codziennie.**

Wykres 32. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

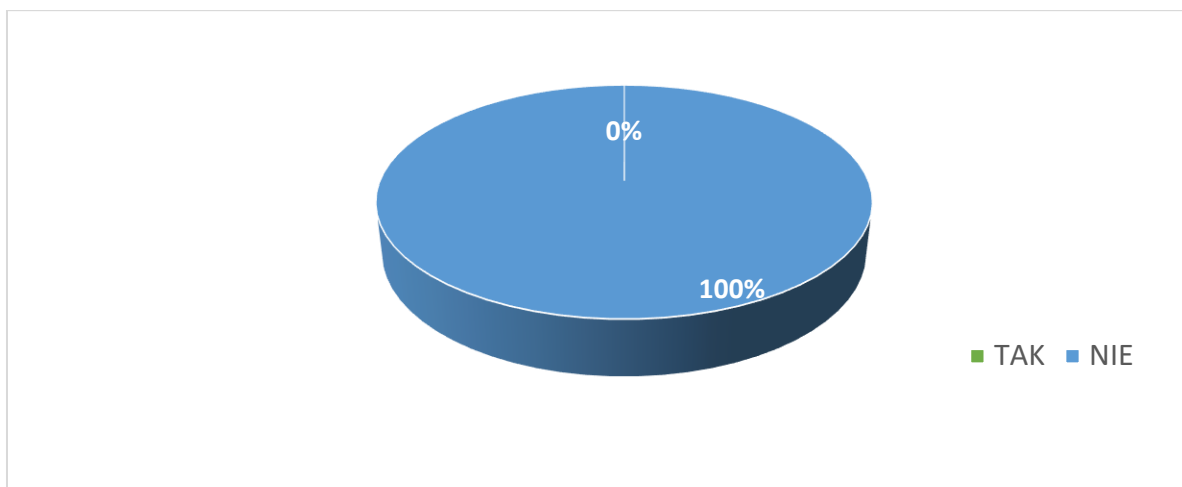

5% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy **doszło do nieprzyjemnych zajść** związanych ze **spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu, w którym pracują.** Jednakże, w żadnym z tych przypadków **nie istniała konieczność wezwania policji z prośbą o interwencję.**

Wykres 33. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

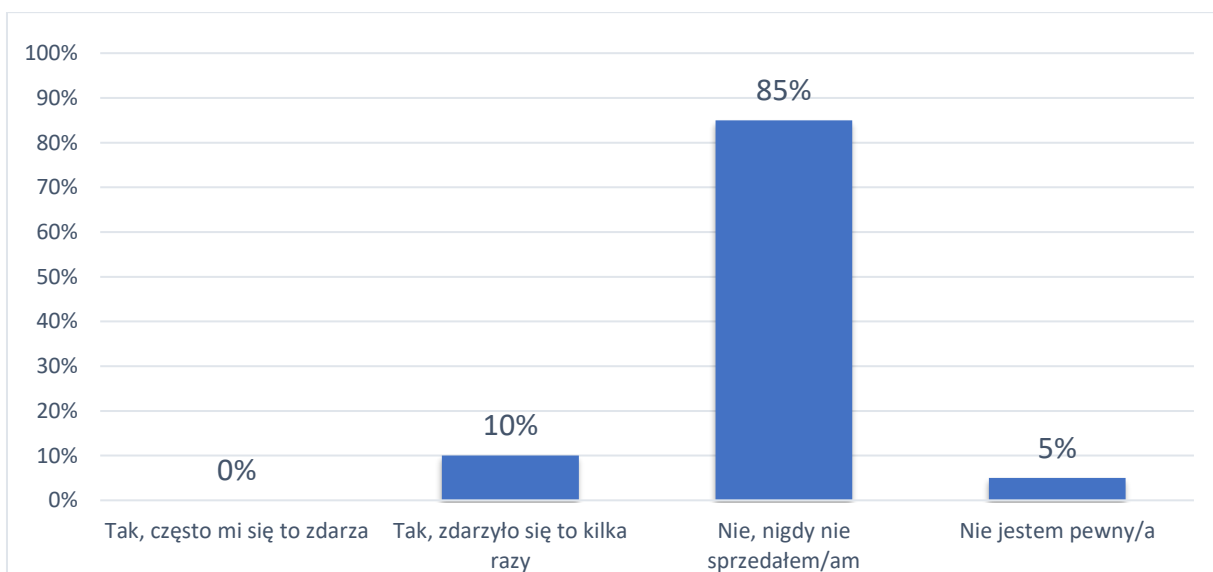

Wykres 34. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać policję/straż miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

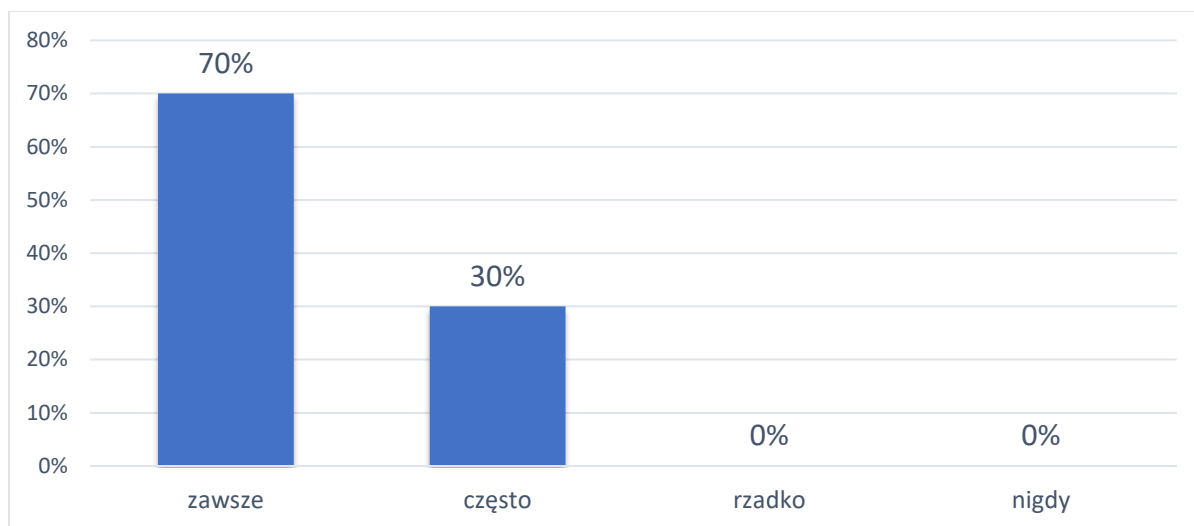
Zdecydowana większość respondentów (85%) deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że nie jest pełnoletnia. Aczkolwiek 5% sprzedawców przyznaje, że nie ma co do tego pewności, a 10% wskazało, że taka sytuacja miała miejsce kilka razy.

Wykres 35. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

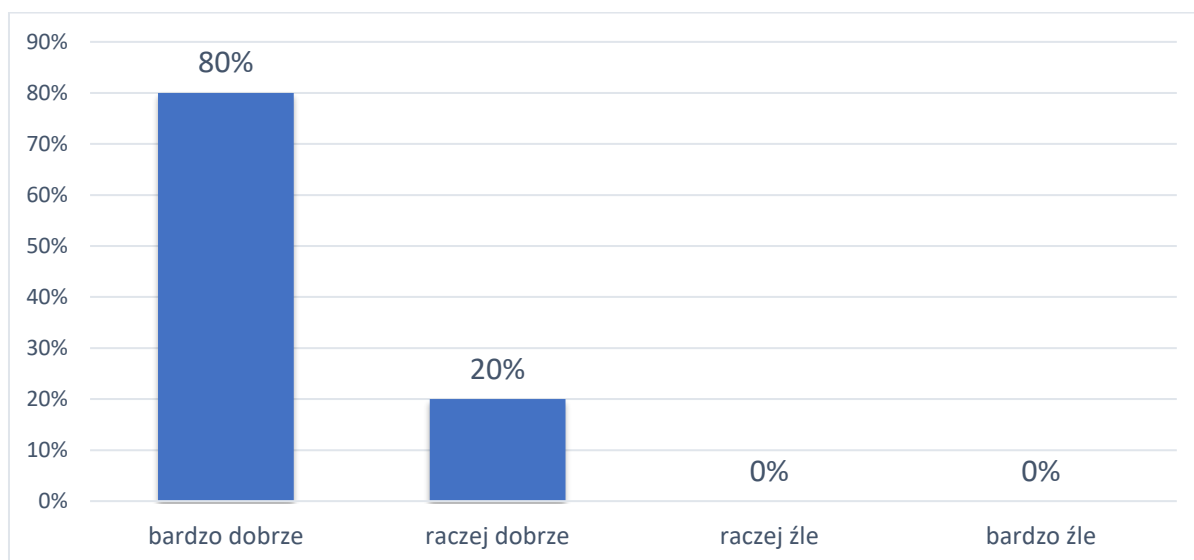
W przypadku wątpliwości co do wieku **70%** badanych deklaruje, że **zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a kolejne 30% robi to często**. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie jedynie około połowy sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Wykres 36. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Kolejne badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Pakość. **Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo dobrze i raczej dobrze.**

Wykres 37. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem liczb (maksymalnie +/- 1%).

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była:

- ✓ analiza postaw i przekonań wobec alkoholu;
- ✓ analiza postaw i przekonań wobec wyrobów papierosowych;
- ✓ analiza postaw i przekonań wobec narkotyków;
- ✓ diagnoza uzależnień behawioralnych;
- ✓ rozpoznanie nasilenia zjawiska przemocy rówieśniczej oraz przemocy w rodzinie;
- ✓ analiza form spędzania czasu wolnego.

Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 i 7-8 ze szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych Gminie Pakość. Łącznie w badaniu wzięło udział 315 uczniów.

Tabela 17. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

Szkoły podstawowe 4 – 6	167
Szkoły podstawowe 7 – 8	89
Szkoły ponadpodstawowe	59
ŁĄCZNIE	315

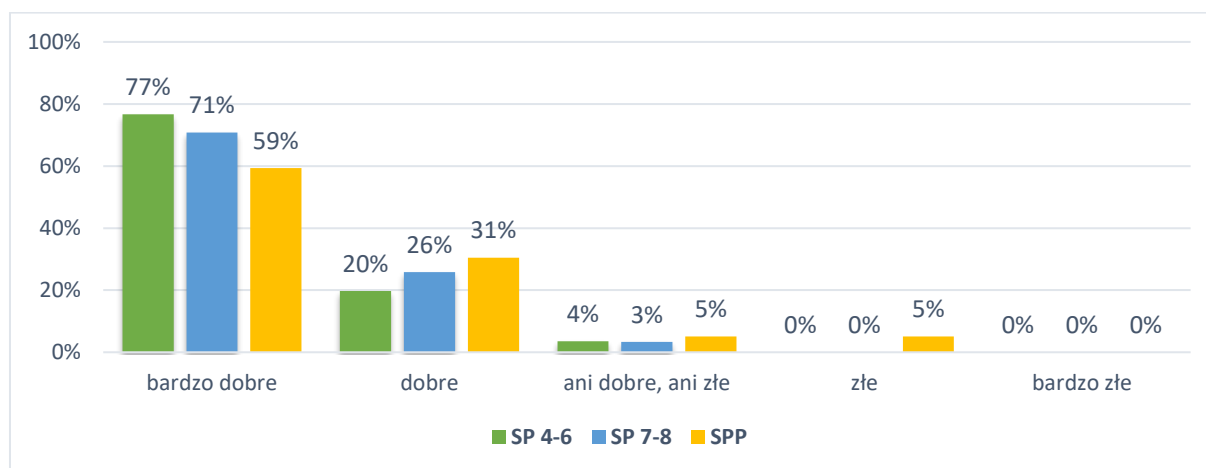
Wyniki badań

Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie w gminie Pakość deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 97%; SP 7-8: łącznie 97%; SPP: łącznie 90%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

Wykres 38. Ocena relacji z rodzicami, opiekunami.

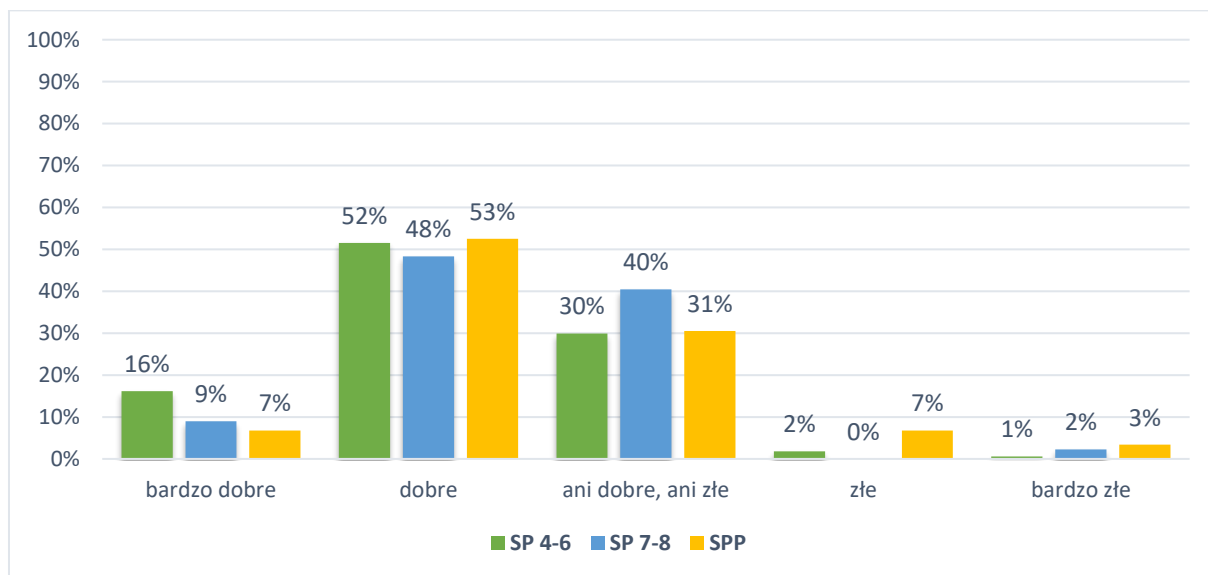

Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły

z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁹.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Relatywnie wysoki odsetek badanych ocenia relacje z nauczycielami jako **bardzo dobre i dobre: SP 4-6: łącznie 68%; SP 7-8: łącznie 57%; SPP: łącznie 60%**.

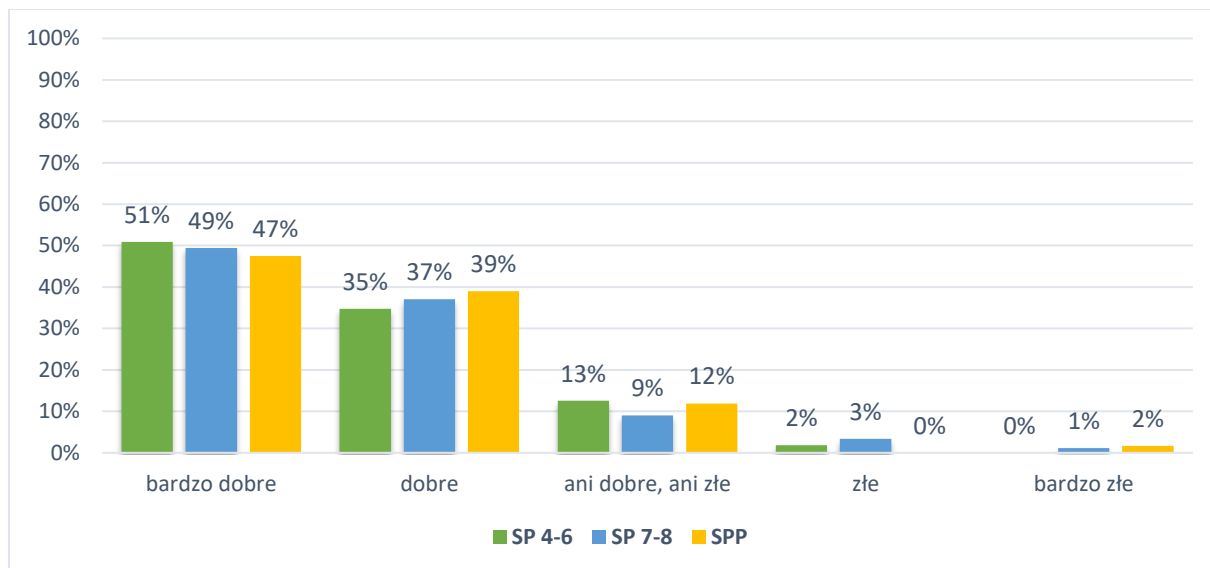
Wykres 39. Ocena relacji z nauczycielami.

⁹ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami- ankietowani relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze- **SP 4-6: łącznie 86%; SP 7-8: łącznie 86%; SPP: łącznie 86%.**

Wykres 40. Ocena relacji z rówieśnikami.

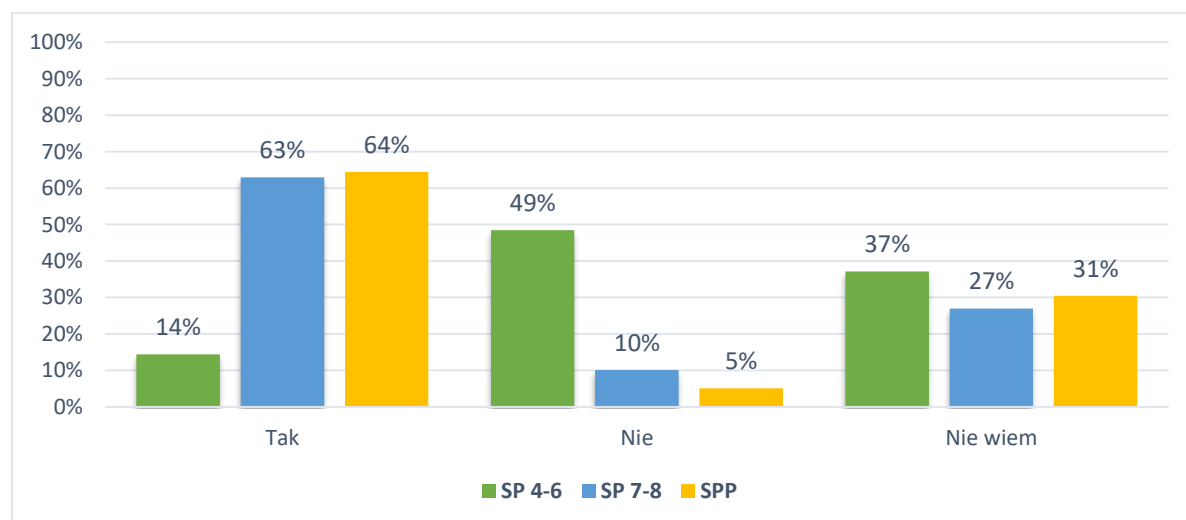
Uzyskane wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w gminie Pakość, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

Substancje psychoaktywne: Alkohol

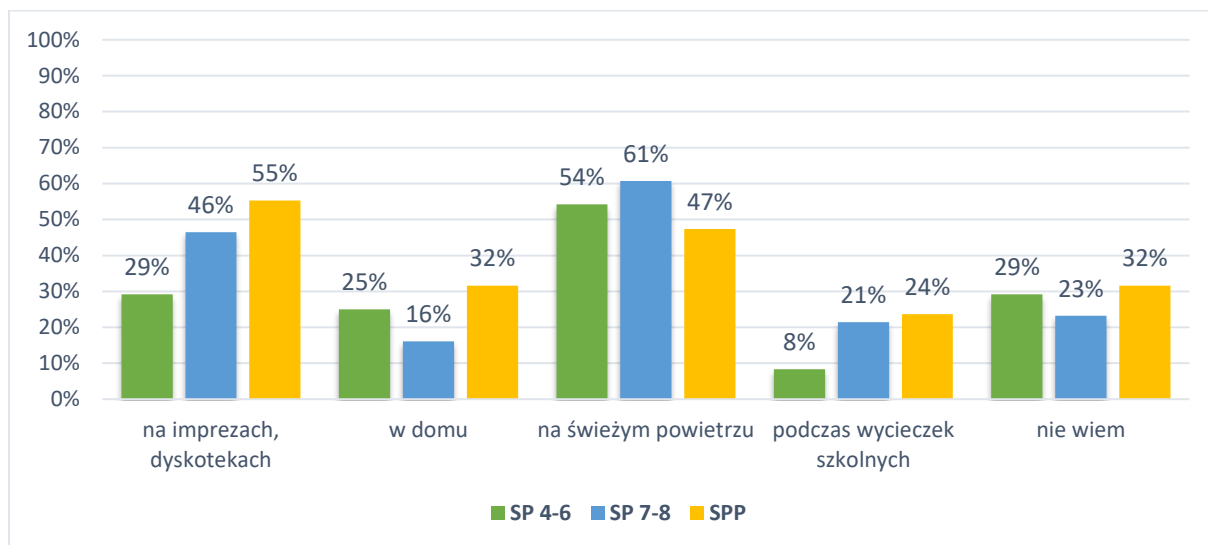
Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **14% uczniów klas 4-6, 63% uczniów klas 7-8 oraz 64% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na świeże powietrze (SP 4-6- 54%, SP 7-8- 61%, SPP- 47%) oraz imprezy, dyskoteki (SP 4-6- 29%, SP 7-8- 46%, SPP- 55%).

Wykres 41. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?

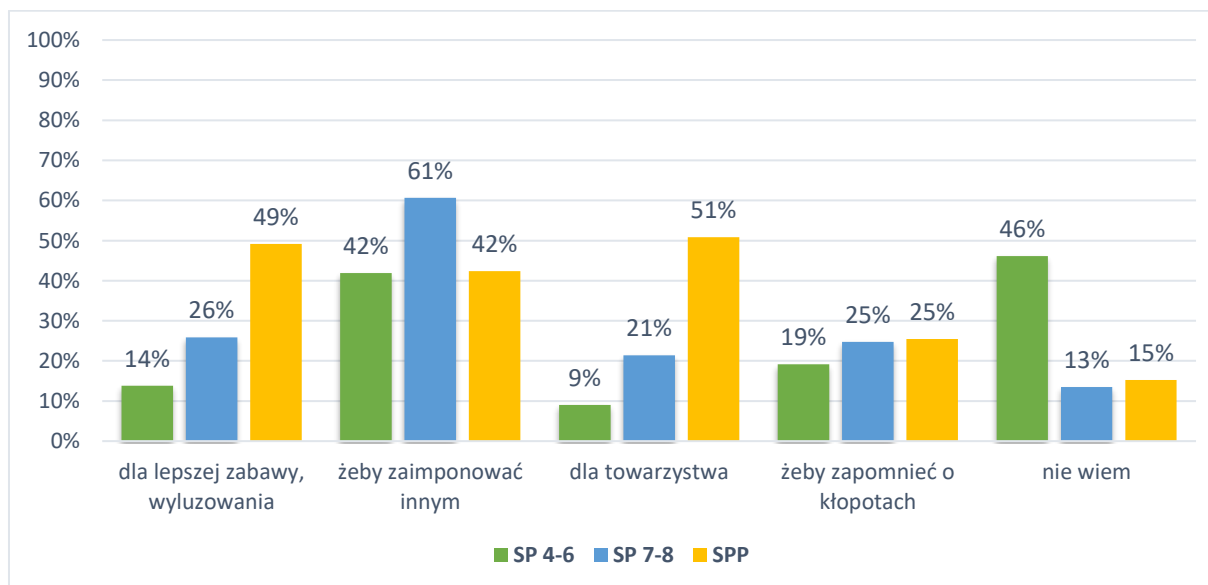

Wykres 42. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce?

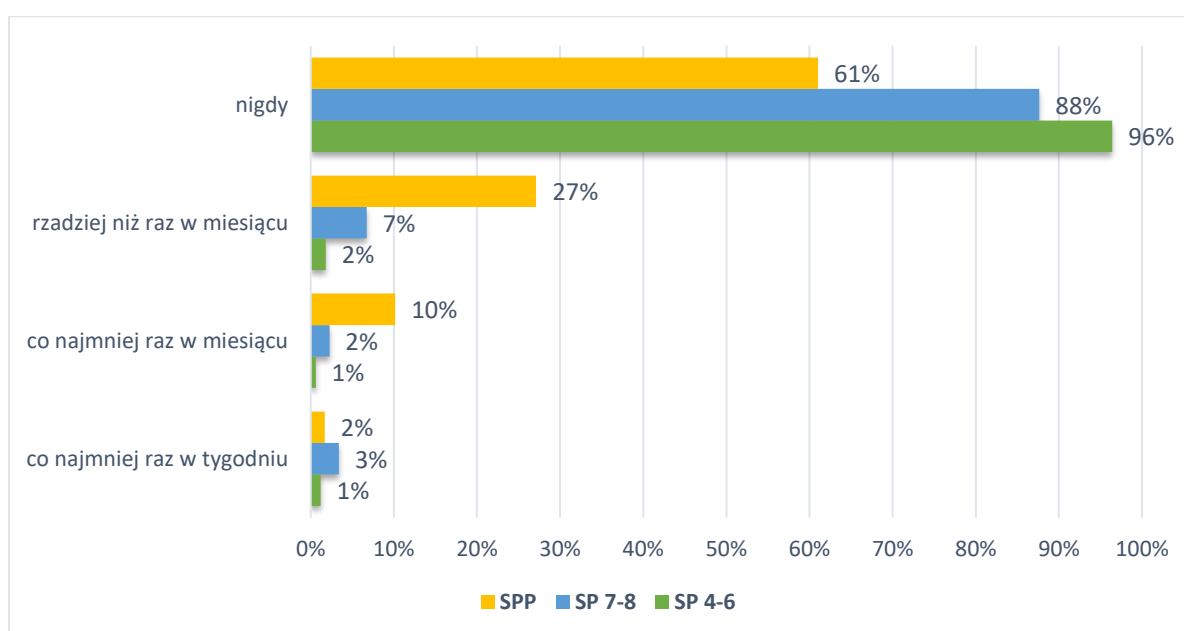
Jeżeli chodzi o **przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol** respondenci ze **szkół podstawowych** wskazywali najczęściej na **chęć zaimponowania innym** (SP 4-6- 42%, SP 7-8- 61%, SPP- 42%). Natomiast ankietowani ze **szkół ponadpodstawowych** wskazywali zazwyczaj, że ich rówieśnicy piją **dla towarzystwa** (SP 4-6- 9%, SP 7-8- 21%, SPP- 51%).

Wykres 43. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol?

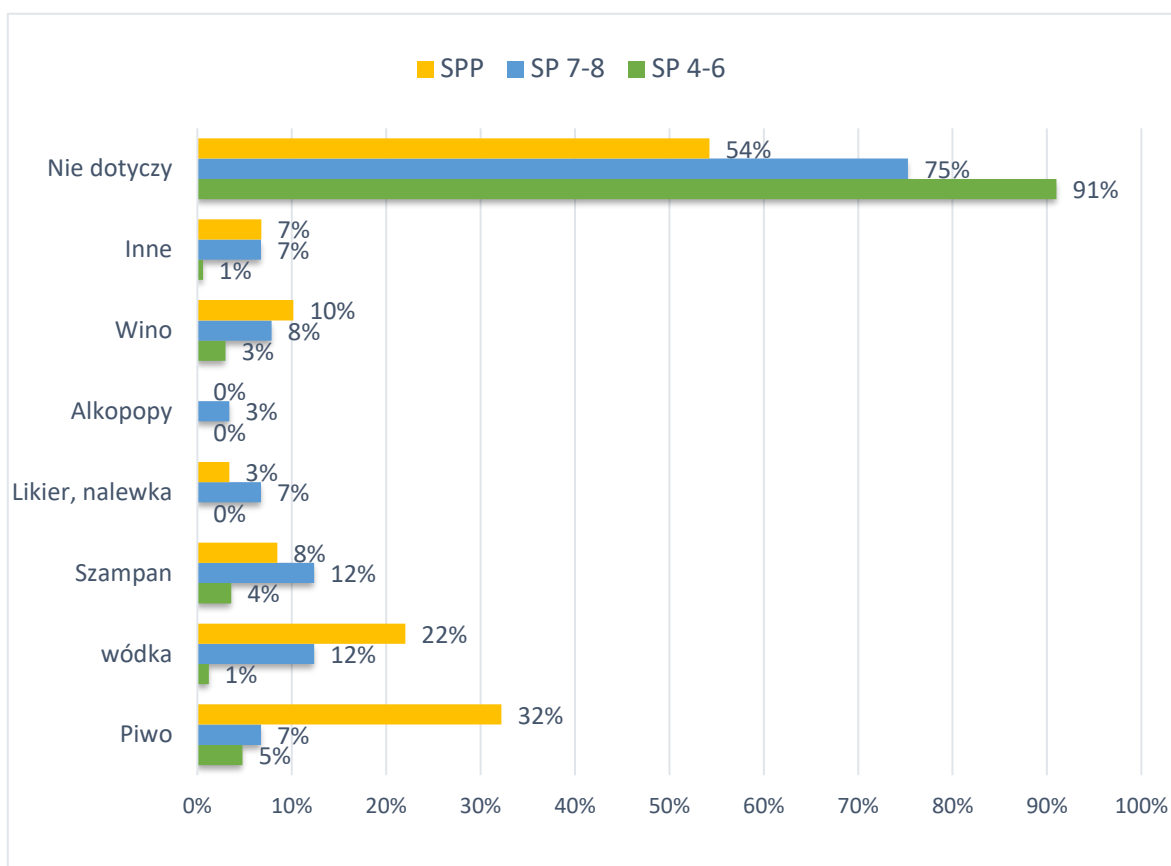
Jak wynika z przeprowadzonych badań **inicjację alkoholową** ma za sobą **4% uczniów klas 4-6, 12% uczniów klas 7-8** oraz **39% uczniów ze szkół ponadpodstawowych**, z czego 2% uczniów klas 4-6, 7% uczniów klas 7-8 i 27% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, 1% uczniów klas 4-6, 2% uczniów klas 7-8 i 10% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że spożywa alkohol co najmniej raz w miesiącu, a 1% uczniów klas 4-6, 3% uczniów klas 7-8, a także 2% uczniów ze szkół ponadpodstawowych zaznaczyło, że spożywa alkohol co najmniej raz w tygodniu. **Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.**

Wykres 44. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

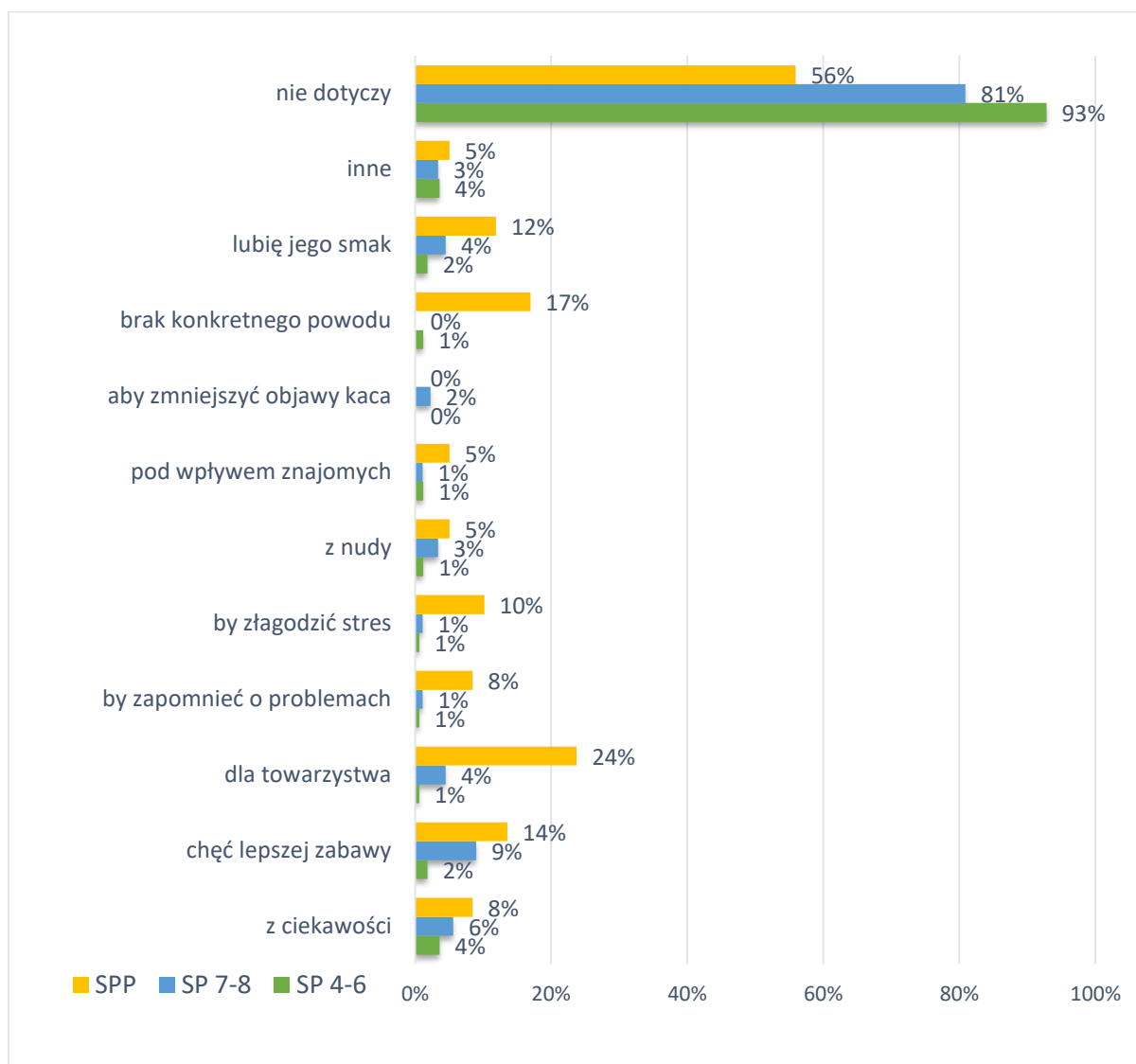
Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Zarówno uczniowie z klas 4-6, jak i uczniowie ze szkół ponadpodstawowych najczęściej sięgają po piwo** (SP 4-6- 5%, SP 7-8 – 7%, SPP- 32%). **Z kolei uczniowie z klas 7-8 zazwyczaj wybierają wódkę** (SP 4-6- 1%, SP 7-8- 12%, SPP- 22%) oraz **szampana** (SP 4-6- 4%, SP 7-8- 12%, SPP- 8%). Natomiast najmniejszą popularność mają wśród badanych **alkopopy** (SP 4-6- 0%, SP 7-8 – 3%, SPP- 0%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia wykres 45.

Wykres 45. Jaki rodzaj alkoholu pijesz najczęściej?

Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol uczniowie zaznaczali głównie, że piją go z ciekawości (SP 4-6- 4%, SP 7-8 – 6%, SPP- 8%), ponieważ chcą się lepiej bawić (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 9%, SPP- 14%), dla towarzystwa (SP 4-6- 1%, SP 7-8 – 4%, SPP- 24%) oraz dlatego, że lubią jego smak (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 4%, SPP- 12%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia wykres 46.

Wykres 46. Z jakich powodów sięgasz po alkohol?

Wyniki zamieszczone w tabelach 18, 19, 20 wskazują, że **badani w większości mają świadomość tego, że każdy może uzależnić się od alkoholu** (SP 4-6- 68%, SP 7-8- 90%, SPP- 69%) oraz że **piwo to także alkohol** (SP 4-6- 73%, SP 7-8- 80%, SPP- 51%). Poza tym, niektórzy badani wskazali, że w ich mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu (SP 4-6- 13%, SP 7-8- 44%, SPP- 31%).

Tabela 18. Przekonania dotyczące alkoholu klasy 4-6.

<i>Problem</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Nie zgadzam się</i>	<i>Zgadzam się</i>
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	19%	13%	68%
Piwo to nie alkohol.	19%	73%	8%
W moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	47%	40%	13%

Tabela 19. Przekonania dotyczące alkoholu klasy 7-8.

<i>Problem</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Nie zgadzam się</i>	<i>Zgadzam się</i>
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	3%	7%	90%
Piwo to nie alkohol.	16%	80%	4%
W moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	37%	19%	44%

Tabela 20. Przekonania dotyczące alkoholu SPP.

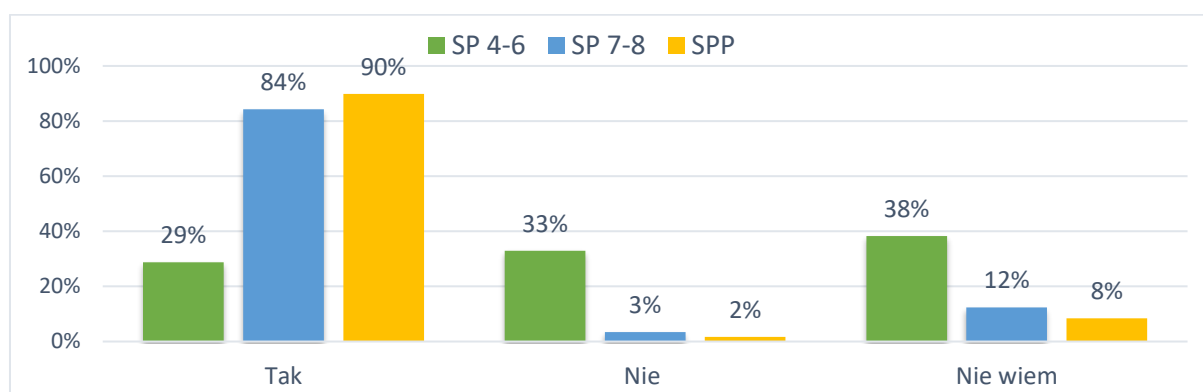
<i>Problem</i>	<i>Nie mam zdania</i>	<i>Nie zgadzam się</i>	<i>Zgadzam się</i>
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	24%	7%	69%
Piwo to nie alkohol.	34%	51%	15%
W moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	46%	24%	31%

Substancje uzależniające: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, 29% młodszych, 84% starszych, a także 90% najstarszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Poza tym, 33% uczniów klas 4-6, 3% uczniów klas 7-8 i 2% uczniów ze szkół ponadpodstawowych odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów. Pozostali badani nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy- SP 4-6- 38%, SP 7-8- 12%, SPP- 8%.

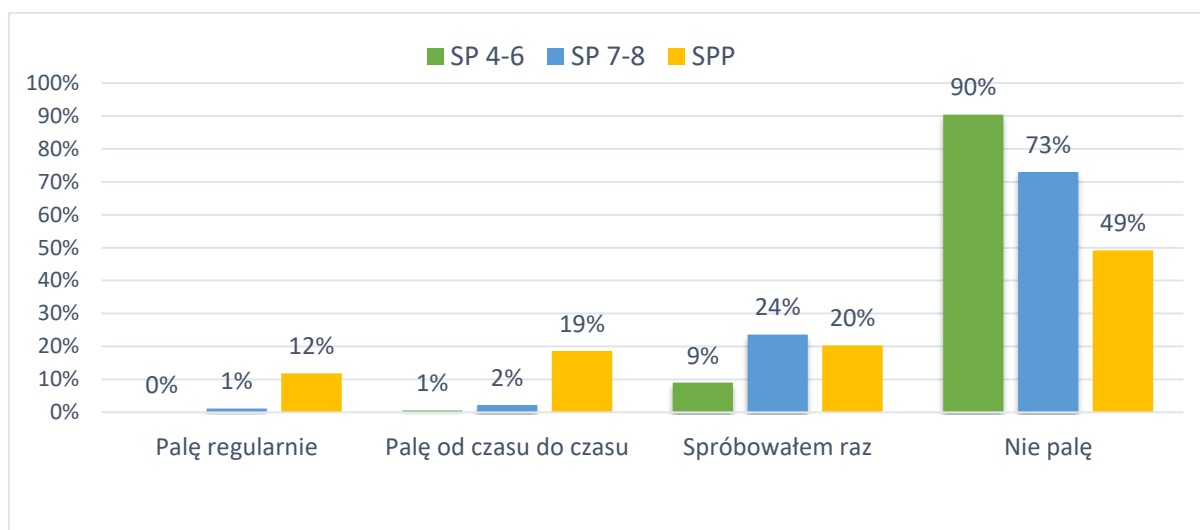
Wykres 47. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

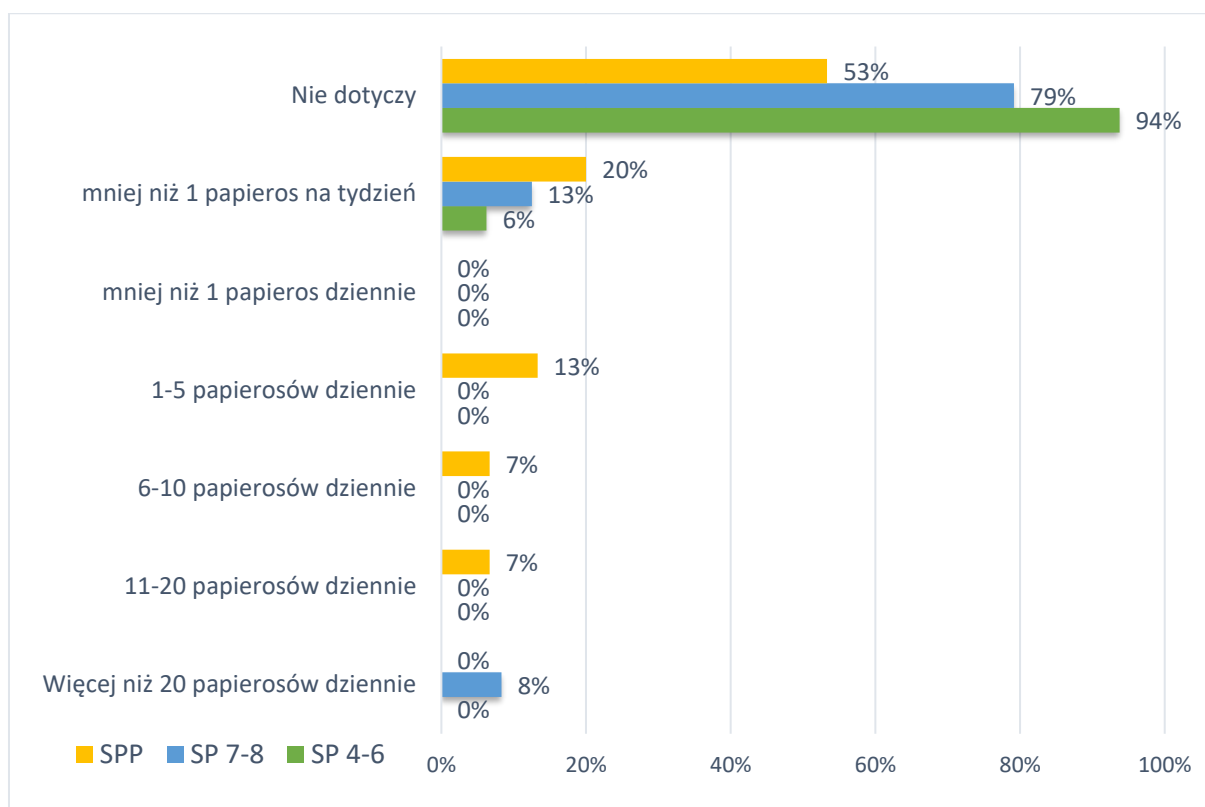
Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 10% uczniów klas 4-6, z czego 9% spróbowało papierosa tylko raz, a 1% pali papierosy od czasu do czasu.** Jeżeli chodzi o starszych uczniów ze szkół podstawowych, to **inicjację nikotynową ma za sobą 27%, z czego 24% spróbowało papierosów tylko raz, 2% pali papierosy od czasu do czasu, a 1% pali papierosy regularnie.** W przypadku uczniów ze szkół ponadpodstawowych **inicjację nikotynową ma za sobą 51%, z czego 20% spróbowało papierosa tylko raz, 19% pali papierosy od czasu do czasu, a 12% pali papierosy regularnie.** Niepokojące są również ilości wypalanych papierosów przez uczniów- 8% uczniów klas 7-8 oraz 7% uczniów ze szkół ponadpodstawowych, którzy mają za sobą inicjację nikotynową przyznało, że pali nawet więcej niż 11 papierosów dziennie, co może świadczyć o ich uzależnieniu od nikotyny. Badani zaznaczali jednak najczęściej, że to pytanie ich nie dotyczy, co oznacza, że nie palili papierosów w ciągu ostatnich 30 dni: SP 4-6- 94%, SP 7-8- 79%, SPP- 53%¹⁰.

¹⁰ Odsetki dotyczą uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową.

Wykres 48. Czy palisz papierosy?

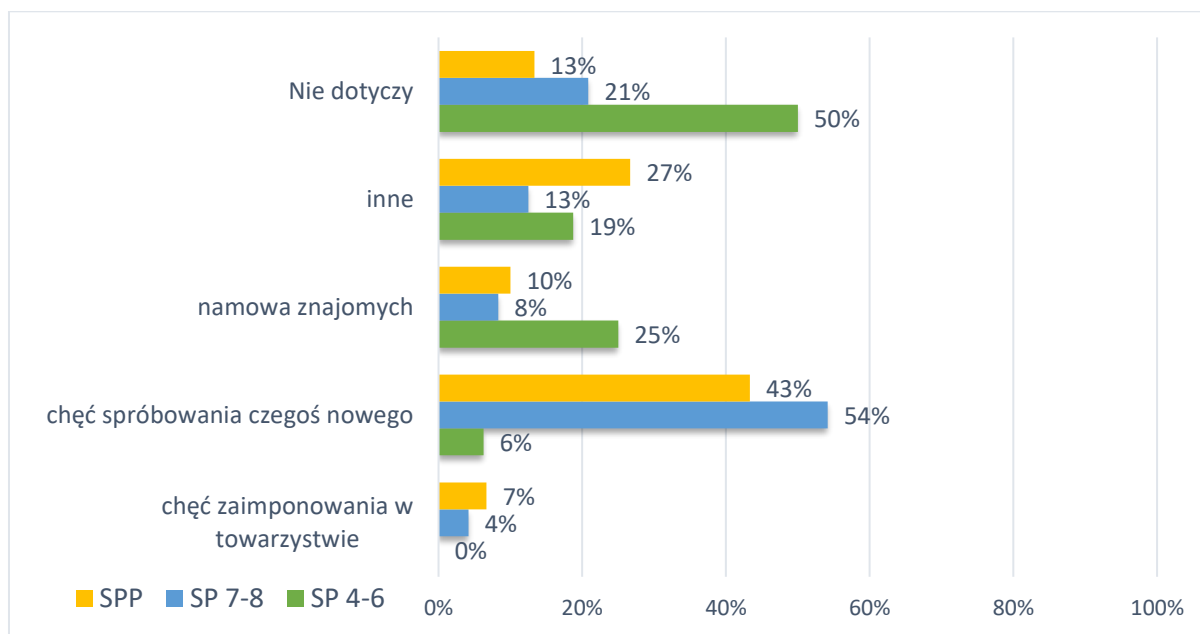

Wykres 49. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

Zapytani o przyczyny sięgania po wyroby nikotynowe, uczniowie z klas 7-8 oraz uczniowie ze szkół ponadpodstawowych wskazywali głównie, że była to chęć spróbowania czegoś nowego (SP 4-6- 6%, SP 7-8- 54%, SPP- 43%), zaś uczniowie klas 4-6 zazwyczaj namowę znajomych (SP 4-6- 25%, SP 7-8- 8%, SPP- 10%).

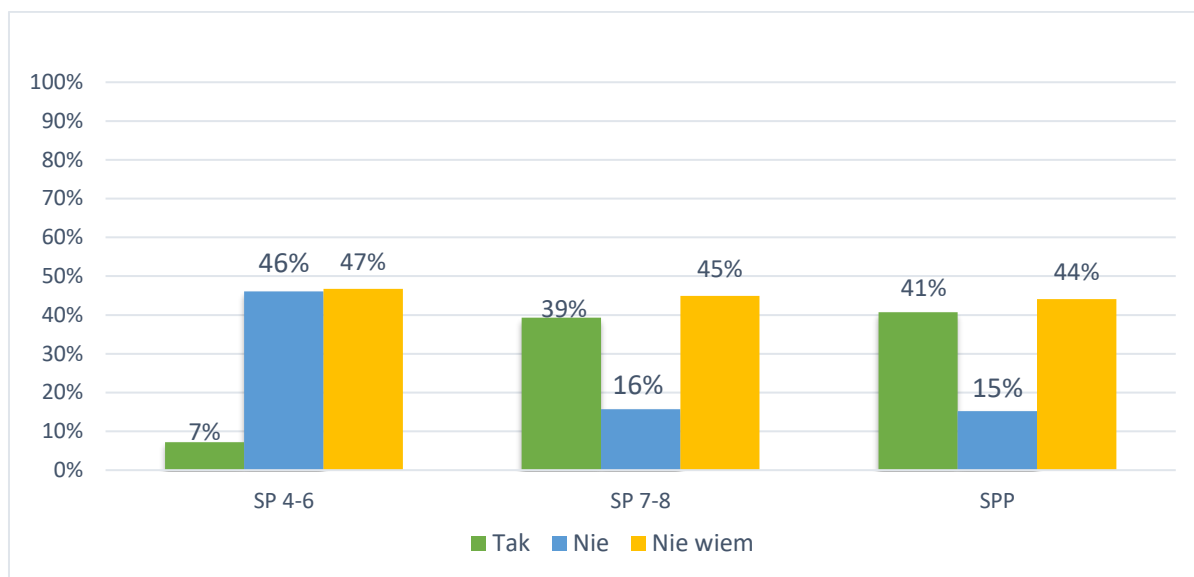
Wykres 50. Co skłoniło Cię do palenia papierosów?

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

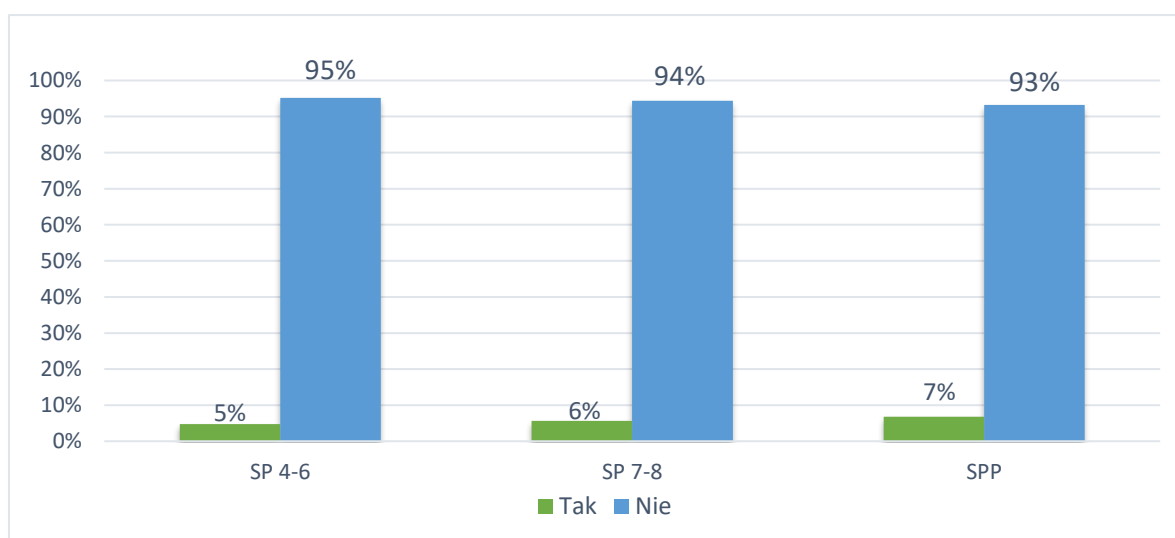
Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 7% uczniów klas 4-6 oraz 39% uczniów klas 7-8, a także 41% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

Wykres 51. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?

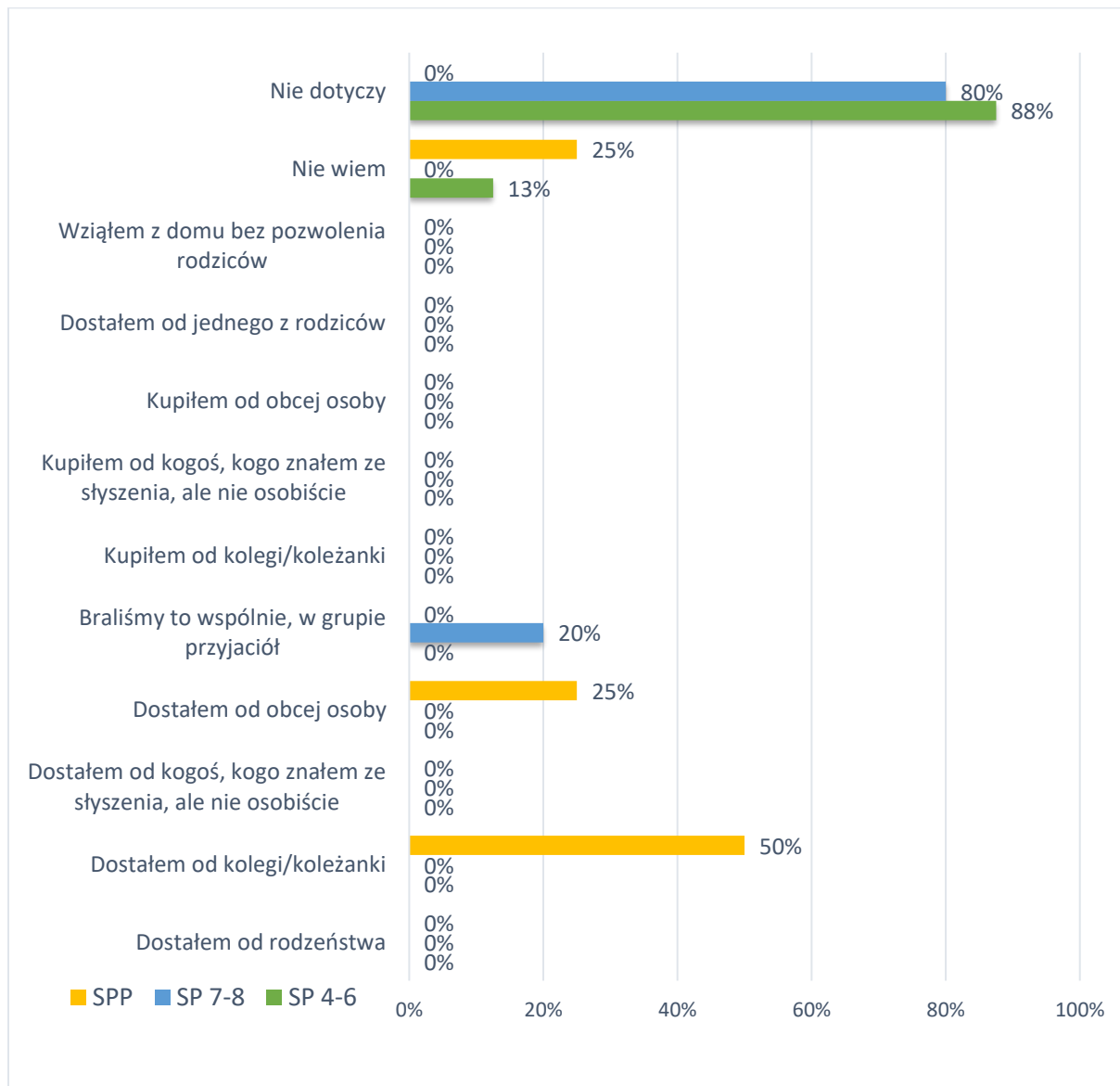
W kolejnym pytaniu 5% uczniów klas 4-6, 6% uczniów klas 7-8 oraz 7% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że ma za sobą inicjację narkotykową.

Wykres 52. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?

Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych to uczniowie wskazywali, że nie wiedzą skąd wzięli owe substancje: SP 4-6- 13%, SPP- 25%. Poza tym, uczniowie zaznaczali, że dostali owe substancje od kolegi/ koleżanki (SPP- 50%), dostali je od obcej osoby (SPP-25%) oraz brali je wspólnie w grupie przyjaciół (SP 7-8- 20%).

Wykres 53. Skąd wzięłeś tę substancję¹¹?

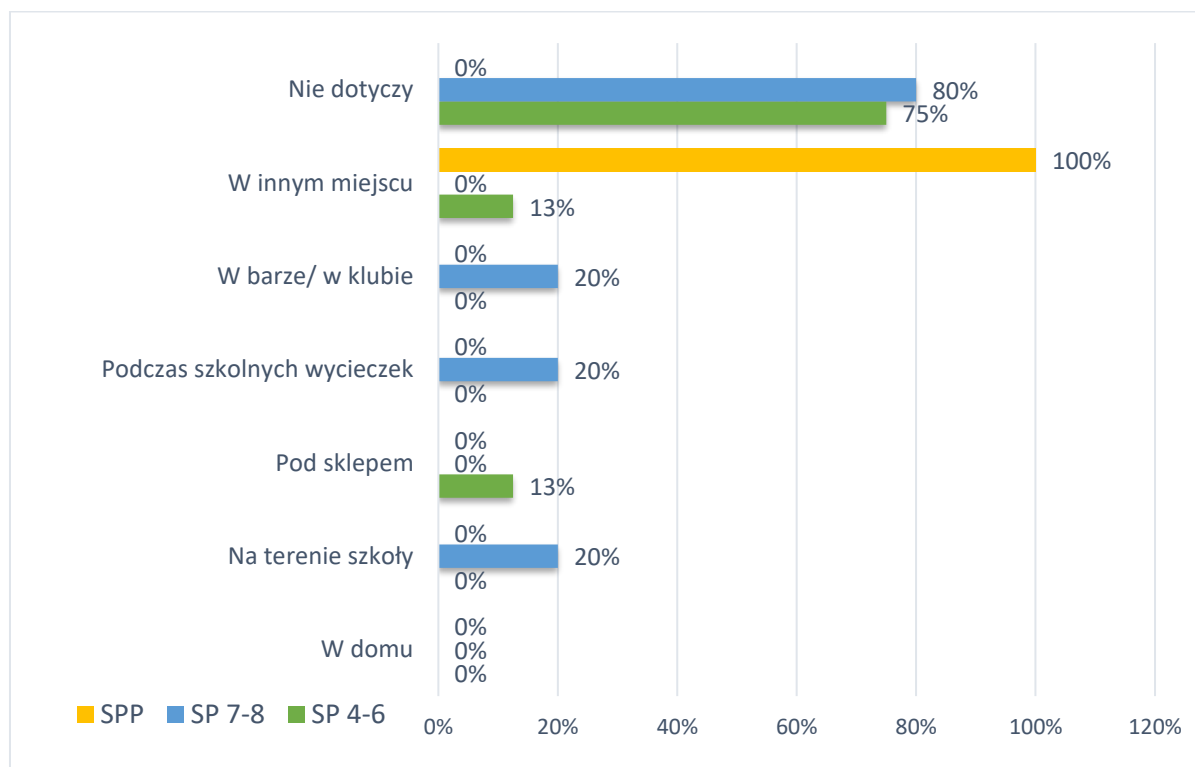

¹¹ Odsetki dotyczą uczniów, którzy mają za sobą inicjację narkotykową.

Jednym z wielu czynników sprzyjających sięganiu po substancje psychoaktywne jest styl życia zorientowany na zabawę, skoncentrowany na teraźniejszości oraz płytkość i instrumentalny charakter więzi. Okazjonalne sięganie po substancje psychoaktywne (zwłaszcza alkohol) jest związane ze specyfiką wieku dorastania, głównie z zaspokajaniem ważnych potrzeb rozwojowych młodzieży- pokazaniu się otoczeniu w roli osoby dorosłej i niezależnej od autorytetu dorosłych, integracji z rówieśnikami. Większość nastolatków, mimo dużej presji zewnętrznej prezentuje zachowania normatywne.

Jeśli zaś chodzi o miejsce, w którym badani zażywali narkotyki/ dopalacze, uczniowie z klas 4-6 zaznaczali, że przyjmowali je w innym miejscu niż wymienione w ankiecie (SP 4-6- 13%, SPP- 100%) oraz pod sklepem (SP 4-6- 13%). Z kolei uczniowie z klas 7-8 wskazywali, że zażywali je na terenie szkoły (SP 7-8- 20%), w barze/ klubie (SP 7-8- 20%) oraz podczas szkolnych wycieczek (SP 7-8- 20%). Natomiast uczniowie ze szkół ponadpodstawowych odpowiadali, że sięgali po nie w innym miejscu niż wymienione w ankiecie (SP 4-6- 13%, SPP- 100%).

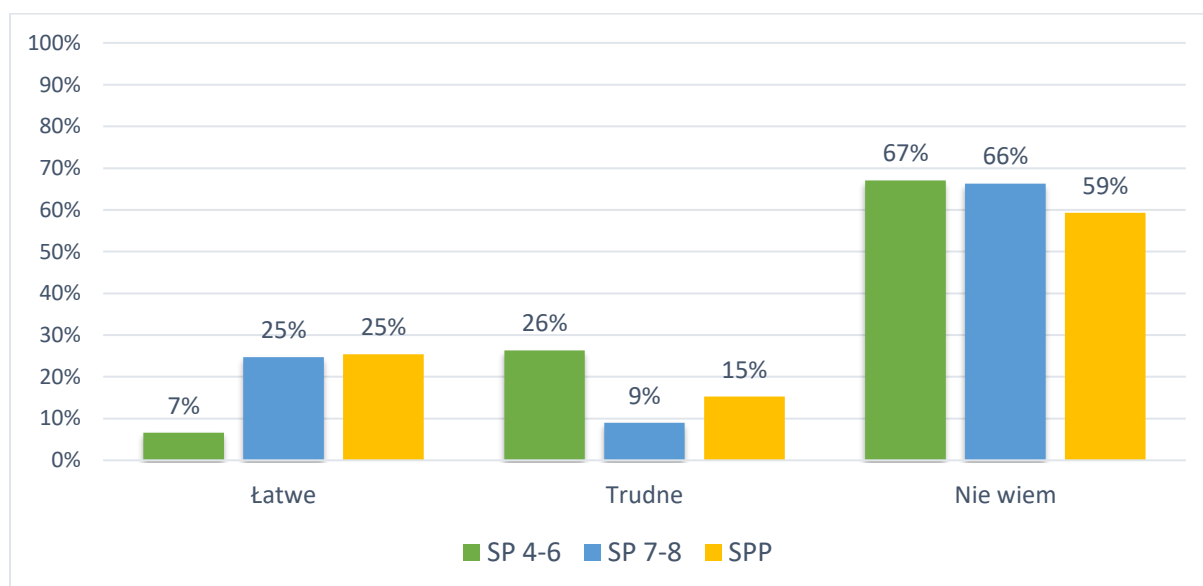
Wykres 54. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki lub dopalacze¹²?

¹² Odsetki dotyczą uczniów, którzy mają za sobą inicjację narkotykową.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne (SP 4-6 – 67%; SP 7-8 – 66%, SPP- 59%). Jednakże, 7% uczniów klas 4-6, 25% uczniów klas 7-8 i 25% uczniów ze szkół ponadpodstawowych twierdzi, że byłoby to łatwe, a 26% uczniów klas 4-6, 9% uczniów klas 7-8 oraz 15% uczniów ze szkół ponadpodstawowych zaznaczyło, że byłoby to trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Wykres 55. Gdybyś chciał/ła zdobyć narkotyki i/lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby to:

Uzależnienia behawioralne

Dotychczas najwięcej niepokoju, jeżeli chodzi o dzieci, które dorastają i wkraczają w wiek nastoletni, budziły takie problemy jak ryzyko sięgnięcia przez nie po różnego rodzaju substancje psychoaktywne. To, co obecnie zaczyna niepokoić coraz bardziej, to wciąż pojawiające się nowe formy uzależnień behawioralnych.

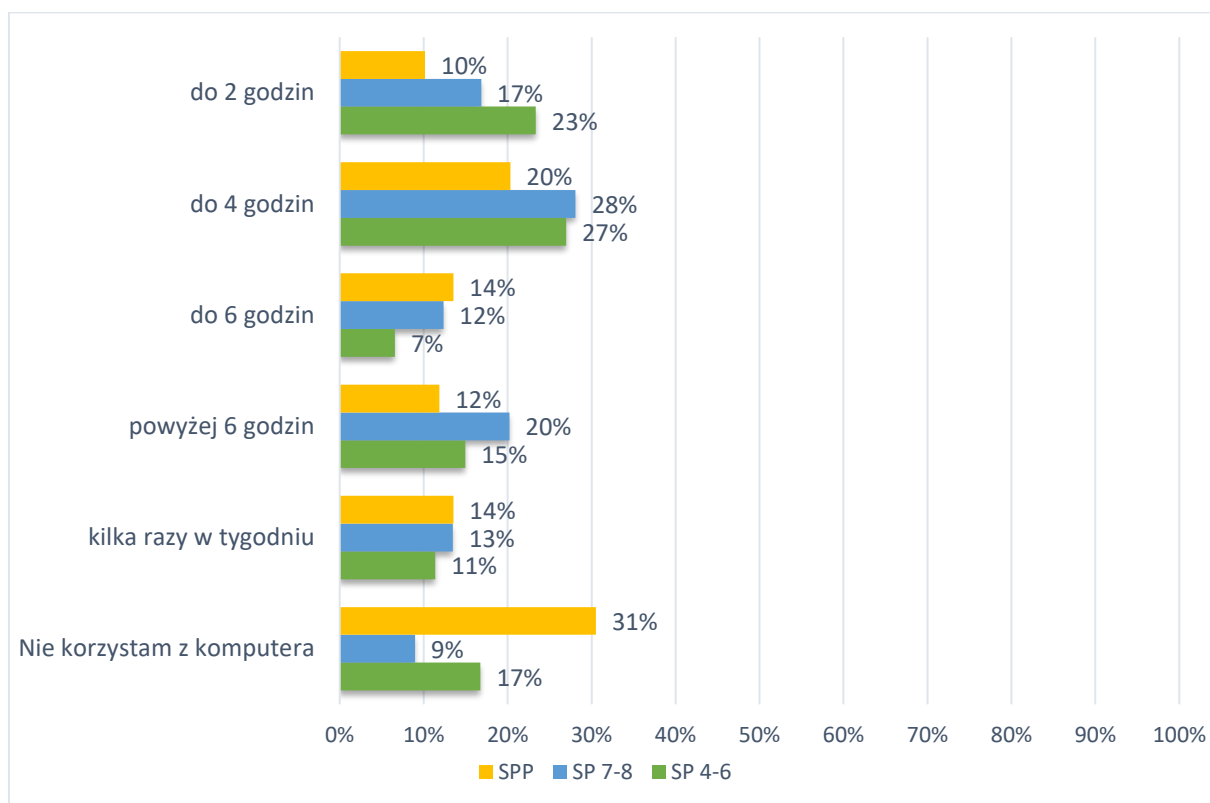
Komputer, który stał się nieodłącznym elementem życia osób dorosłych zaczął jednocześnie coraz częściej zastępować dzieciom kontakty z rodziną, zabawy z rówieśnikami, czytanie książek czy uprawianie sportu. Dla wielu dzieci stał się podstawową formą spędzania czasu i to nie tylko tzw. wolnego. Zbyt wczesne, a szczególnie niekontrolowane przez dorosłych, korzystanie z komputera powoduje, że zamiast doskonałego narzędzia kształcenia i rozwoju oraz źródła radości – komputer staje się źródłem wielu zagrożeń i problemów¹³.

Jeżeli chodzi o **częstotliwość korzystania z komputera**, to badani deklaruwali **najczęściej, że spędzają przed nim do 4 godzin dziennie** (SP 4-6- 27%, SP 7-8- 28%, SPP- 20%). Poza tym respondenci odpowiadali, że korzystają z niego **do 2 godzin dziennie** (SP 4-6- 23%, SP 7-8- 17%, SPP- 10%) czy też **kilka razy w tygodniu** (SP 4-6- 11%, SP 7-8- 13%, SPP- 14%). Jednakże, część uczniów zaznaczyło, że korzysta z komputera **do 6 godzin dziennie** (SP 4-6- 7%, SP 7-8- 12%, SPP- 14%), a nawet **powyżej 6 godzin dziennie** (SP 4-6- 15%, SP 7-8- 20%, SPP- 12%). Pozostałe **17% uczniów klas 4-6, 9% uczniów klas 7-8 oraz 31% uczniów ze szkół ponadpodstawowych zaznaczyło, że nie korzysta z komputera.**

Uzyskane wyniki w praktyce mogą oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla wielu uczniów jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie, którzy korzystają z komputera powyżej 4 godzin dziennie mogą przejawiać symptomy uzależnienia.

¹³ <https://www.uzaleznieniabehawioralne.pl/siecioholizm/dziecko-i-komputer/>

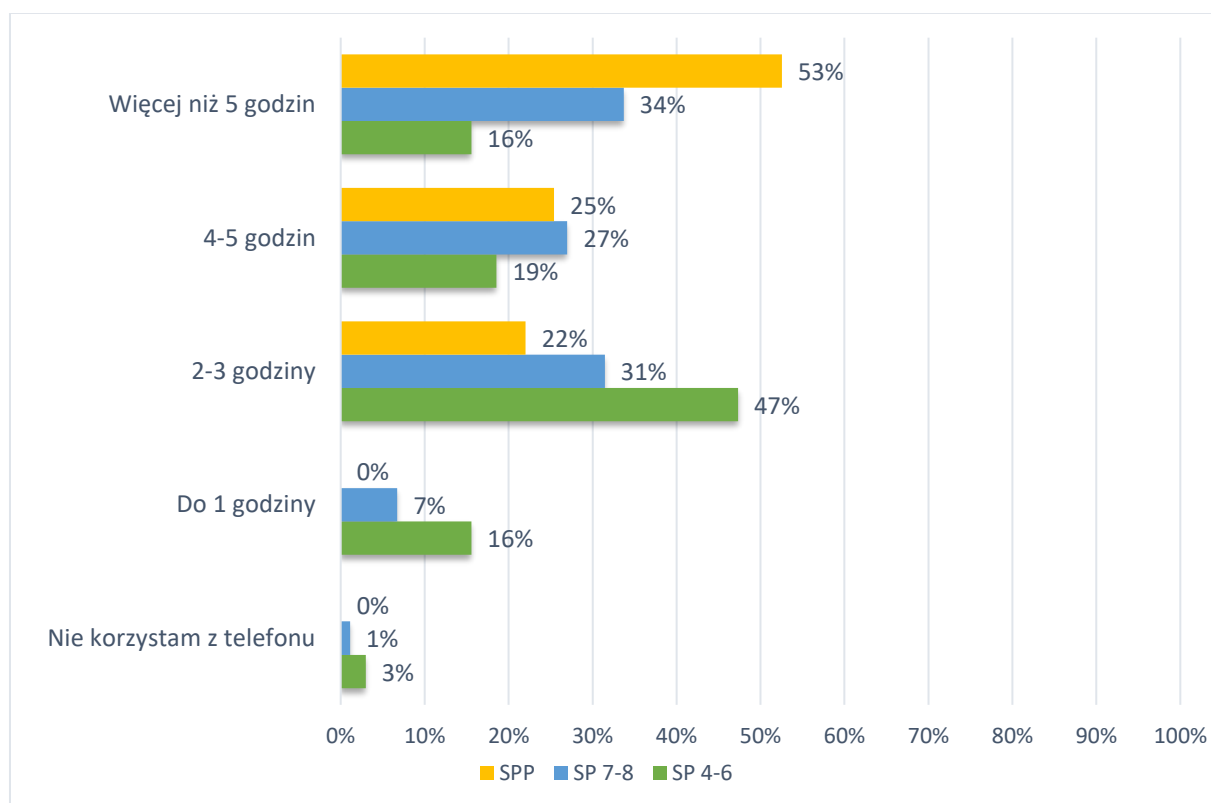
Wykres 56. Częstotliwość korzystania z komputera.

Wielość funkcji i aplikacji jakie oferuje obecnie telefon komórkowy, sprawia, że komunikacja werbalna, będąca jego pierwotnym przeznaczeniem, schodzi na dalszy plan, a smartfon z dostępem do Internetu stał się narzędziem, za pomocą którego organizować możemy codzienne życie we wszystkich niemal aspektach: pracy, kontaktów towarzyskich, informacji, rozrywki, sportu, zakupów. Narzędzie to stało się wielu osobom niezbędne do tego stopnia, że nie potrafią bez niego funkcjonować; wzmożona intensywność użytkowania zaczyna nosić znamiona nadużywania, prowadząc do uzależnienia – fonoholizmu. Nadmierne używanie telefonu komórkowego to zjawisko bardzo powszechne, zwłaszcza wśród młodzieży. określenie „uzależnienie” od nałogowego używania telefonu komórkowego należy stosować umownie, ponieważ w oficjalnych klasyfikacjach zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, ICD-10 jak i DSM-V nie wyodrębniono takiej kategorii zaburzeń.

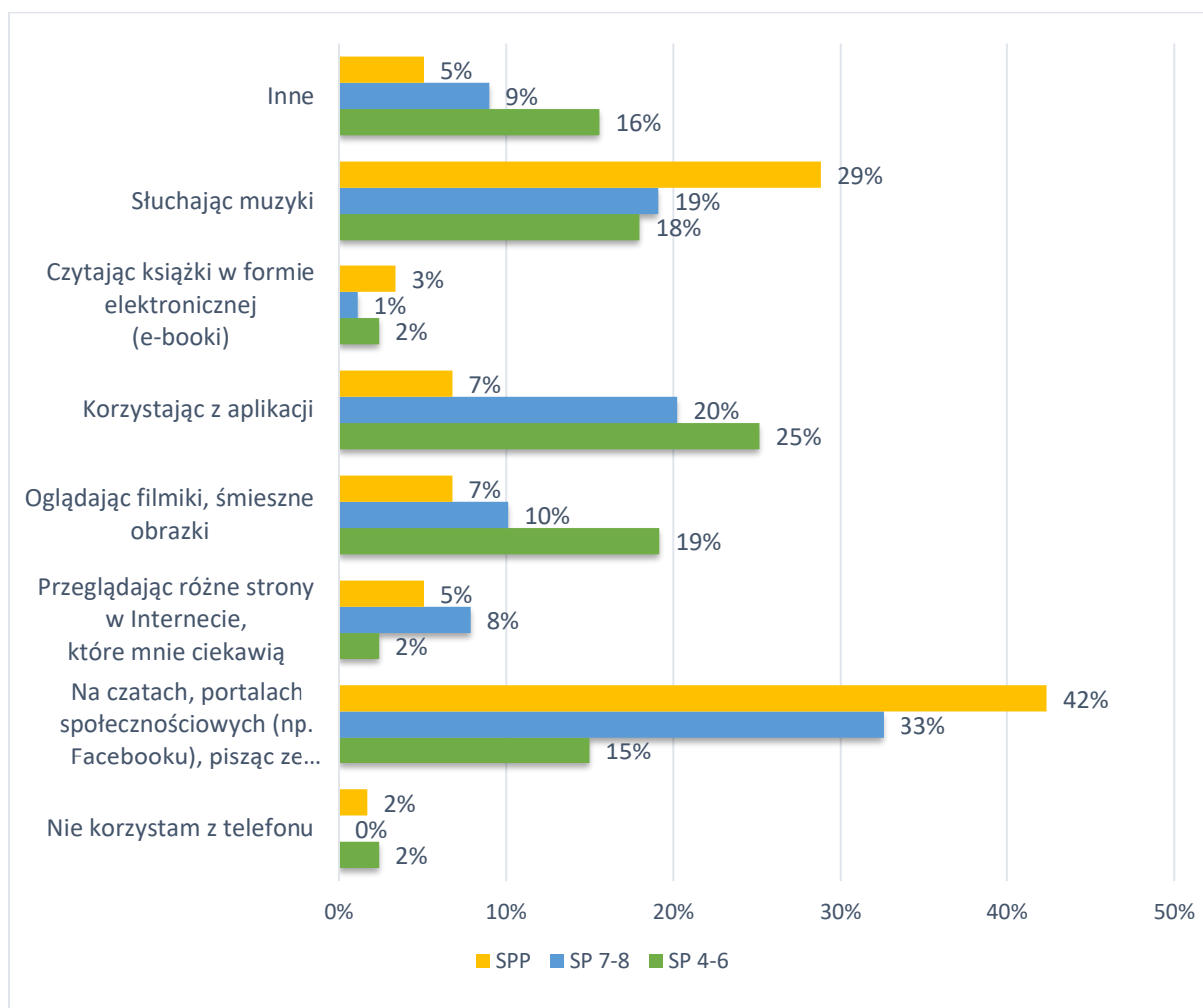
Uczniowie klas 4-6 wskazywali **najczęściej**, że korzystają z telefonu od 2 do 3 godzin **dziennie** (SP 4-6- 47%, SP 7-8- 31%, SPP- 22%), zaś **uczniowie klas 7-8 oraz uczniowie ze szkół ponadpodstawowych używają go zazwyczaj powyżej 5 godzin dziennie** (SP 4-6- 16%, SP 7-8- 34%, SPP- 53%). Część uczniów zaznaczyło, że **korzysta z telefonu komórkowego od 4 do 5 godzin dziennie** (SP 4-6- 19%, SP 7-8- 27%, SPP- 25%) oraz **do godziny dziennie** (SP 4-6- 16%, SP 7-8- 7%). Pozostałe **3% uczniów klas 4-6 i 1% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że nie używa telefonu komórkowego.**

Wykres 57. Częstotliwość korzystania z telefonu komórkowego.

Korzystając z telefonu komórkowego uczniowie poświęcają spędzony przed nim czas na czatach, portalach społecznościowych (SP 4-6- 15%, SP 7-8- 33%, SPP- 42%), **sluchając muzyki** (SP 4-6- 18%, SP 7-8- 19%, SPP- 29%), **korzystając z aplikacji** (SP 4-6- 25%, SP 7-8- 20%, SPP- 7%) czy też **oglądając filmiki i śmieszne obrazki** (SP 4-6- 19%, SP 7-8- 10%, SPP- 7%). Mniejsze odsetki wskazały na czytanie ebooków (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 1%, SPP- 3%) oraz przeglądanie ciekawych stron w Internecie (SP 4-6- 2%, SP 7-8- 8%, SPP- 5%).

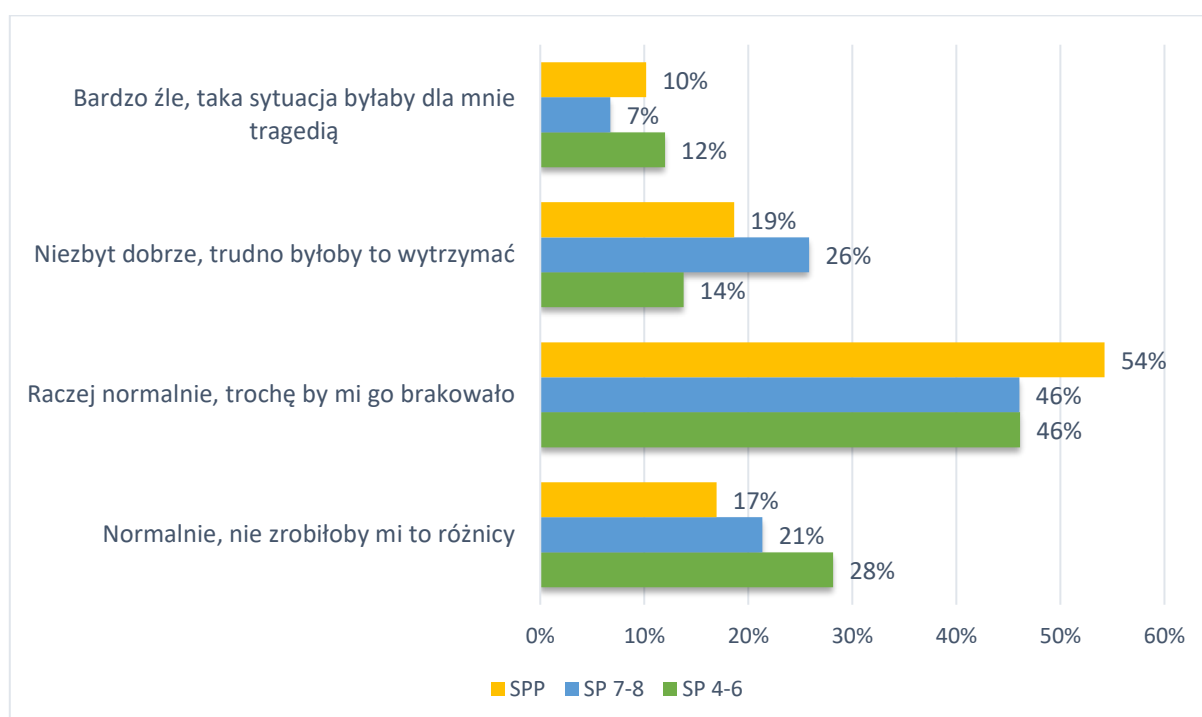
Wykres 58. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z telefonu?

Nowoczesne technologie komunikacyjne trwale i w nieodwracalny sposób zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Wielu zwłaszcza młodych ludzi, nie wyobraża sobie życia bez stałego bycia online, używania telefonu komórkowego czy przynależności do portalu społecznościowego. Współcześnie dzieci, młodzież, dorośli ciągle są „podłączeni” do wynalazków digitalnego świata, traktując je jako naturalne środowisko zaspokajania potrzeb. Dlatego e-uzależnienie jest nasilającym się problemem, dotyczącym coraz młodszych użytkowników nowoczesnych technologii. E-uzależnienia nie dają tak szybko negatywnych efektów jak inne uzależnienia, ale powodują ogromne spustoszenie w każdym z obszarów życia osoby uzależnionej i jej rodziny.

Około połowa badanych- **46% uczniów klas 4-6, 46% uczniów klas 7-8 oraz 54% uczniów ze szkół ponadpodstawowych** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich większego znaczenia, aczkolwiek trochę by im go brakowało**. Poza tym, **28% najmłodszych, 21% starszych oraz 17% wskazuje, że nie odczuloby w żaden sposób braku dostępu do Internetu**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **dość trudno byłoby im wytrzymać brak dostępu do Internetu** (SP 4-6 – 14%; SP 7-8 – 26%; SPP- 19%). Jednocześnie **12% uczniów klas 4-6, 7% uczniów klas 7-8 oraz 10% uczniów ze szkół ponadpodstawowych** stwierdziło, że **dostęp do Internetu jest dla nich na tyle istotny, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie**.

Wykres 59. *Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?*

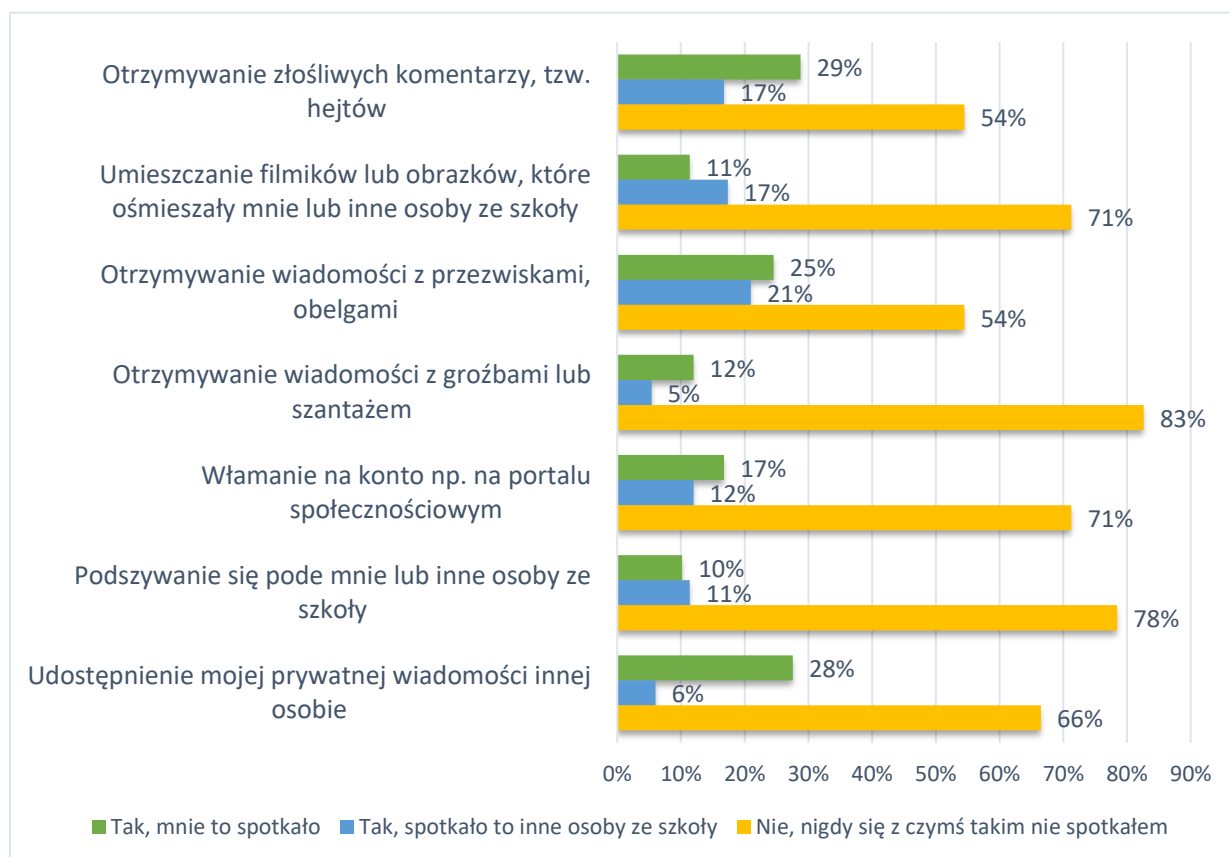
Cyberprzemoc to rodzaj przemocy przez Internet. Prześladowca straszy, poniża, obraża ofiarę poprzez komentarze w mediach społecznościowych, czy robienie jej zdjęć lub kręcenie filmów bez jej zgody. Następnie materiały umieszcza na ogólnodostępnych witrynach odwiedzanych przez wiele osób. Napastnicy często prześladują i utrudniają życie swoim ofiarom również wysyłając im obraźliwe SMS-y lub e-maile.

29% młodszych, 52% starszych uczniów ze szkół podstawowych, a także 39% uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są

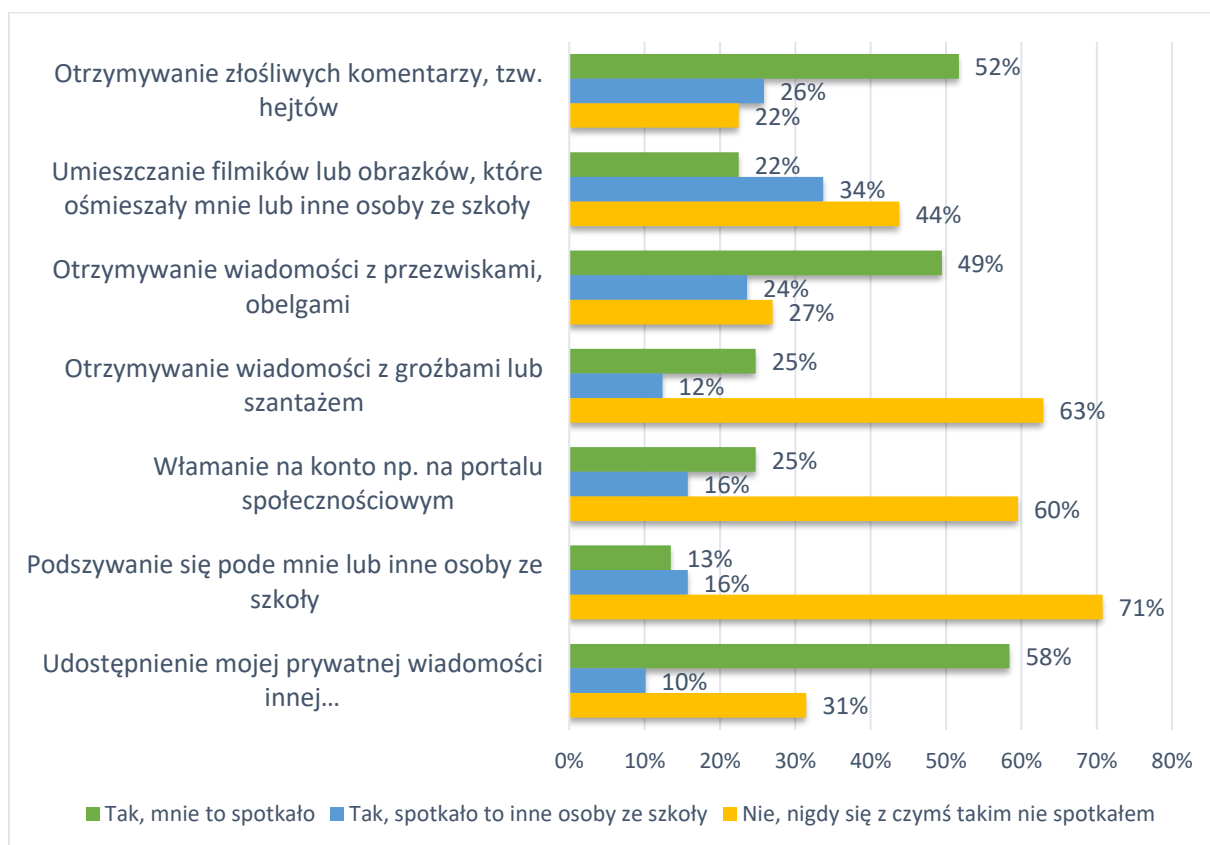
widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często **otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami** (SP 4-6– 25%; SP 7-8- 49%; SPP- 44%), **a nawet z groźbami i szantażem** (SP 4-6– 12%; SP 7-8- 25%; SPP- 22%). Padali też **ofiarami udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie** (SP 4-6– 26%; SP 7-8- 58%; SPP- 46%), **włamania na konto na portalu społecznościowym** (SP 4-6– 17%; SP 7-8- 25%; SPP- 15%), **umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły** (SP 4-6– 11%; SP 7-8- 22%; SPP- 22%) oraz **podszycania się po nich lub pod ich znajomych ze szkoły** (SP 4-6– 10%; SP 7-8- 13%; SPP- 15%).

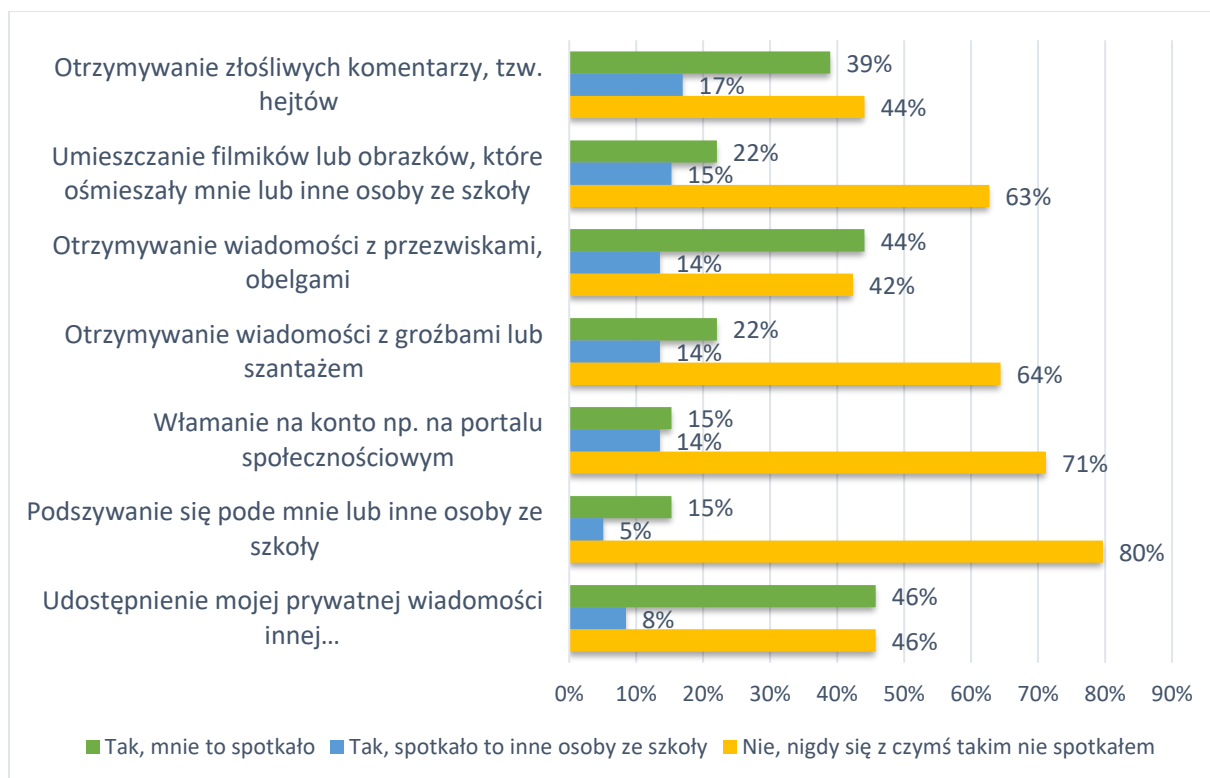
Wykres 60. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.

Wykres 61. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.

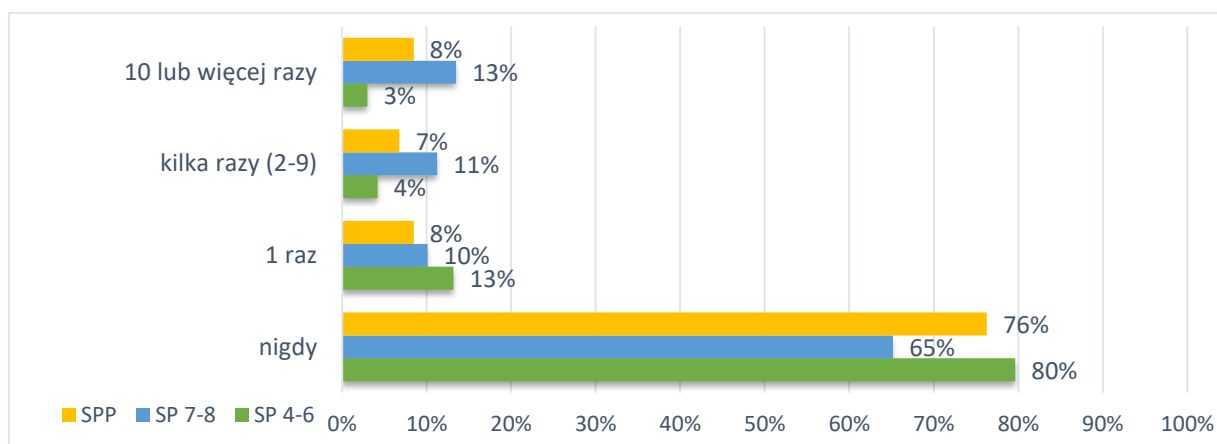
Wykres 62. Styczność z cyberprzemocą: SPP.

Hazard wydaje się rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹⁴.

Uczniowie z gminy Pakość w większości nie mają doświadczeń związanych z grami internetowymi na pieniądze. Jednakże, **20% uczniów klas 4-6, 35% uczniów klas 7-8, a także 24% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że grało w tego rodzaju gry**, z czego 7% młodszych, 24% starszych oraz 15% najstarszych uczniów grało już w gry internetowe na pieniądze kilka i więcej razy.

Wykres 63. Grałeś/aś w jakiegokolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?

¹⁴ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

Badani zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. **Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu (SP 4-6- 66%; SP 7-8- 90%; SPP- 80%) oraz uzależnienie od smartfona (SP 4-6- 57%; SP 7-8- 86%; SPP- 73%)¹⁵.** Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu (SP 4-6- 90%; SP 7-8- 74%; SPP- 80%)¹⁶. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają tabele 21, 22, 23.

Tabela 21. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 4-6.

	<i>Popularne</i>	<i>Czasem występuje</i>	<i>Występuje bardzo rzadko</i>	<i>Nie występuje</i>
Zakupoholizm	21%	19%	20%	40%
Uzależnienie od Internetu (siecioholizm)	44%	22%	14%	19%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	4%	6%	21%	69%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzenioholizm)	12%	14%	16%	57%
Uzależnienie od smartfona	40%	17%	21%	22%

¹⁵ Sumy odpowiedzi *popularne* i *czasem występuje*.

¹⁶ Sumy odpowiedzi *występuje bardzo rzadko* i *nie występuje*.

Tabela 22. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 7-8.

	<i>Popularne</i>	<i>Czasem występuje</i>	<i>Występuje bardzo rzadko</i>	<i>Nie występuje</i>
Zakupoholizm	31%	24%	20%	25%
Uzależnienie od Internetu (sieciologizm)	64%	26%	6%	4%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	11%	15%	26%	48%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniologizm)	20%	20%	21%	38%
Uzależnienie od smartfona	61%	25%	6%	9%

Tabela 23. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w SPP.

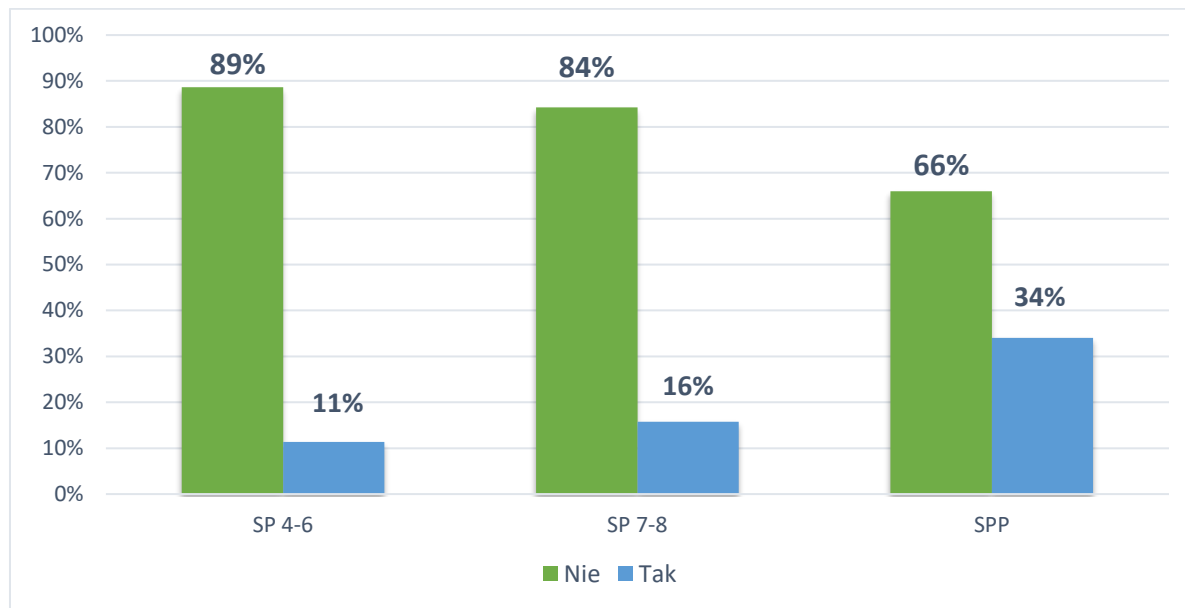
	<i>Popularne</i>	<i>Czasem występuje</i>	<i>Występuje bardzo rzadko</i>	<i>Nie występuje</i>
Zakupoholizm	10%	32%	32%	25%
Uzależnienie od Internetu (sieciologizm)	32%	48%	14%	7%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	8%	12%	22%	58%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniologizm)	5%	22%	20%	53%
Uzależnienie od smartfona	44%	29%	15%	12%

Napoje energetyczne

Napoje energetyczne zyskują w ostatnich latach coraz większą popularność zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Poprawiają bowiem zdolność koncentracji, przeciwdziałają senności i dodają energii. Co niepokojące, to fakt, że połowa konsumentów tego rodzaju napojów to dzieci oraz młodzi ludzie do 25 roku życia. Zawarte w energetykach składniki mają działanie pobudzające i regenerujące. Wspomagają organizm zwłaszcza w sytuacjach intensywnego wysiłku psychicznego oraz wymagających dużej koncentracji i uwagi. Bagatelizuje się jednak fakt, że takie działanie napojów energetycznych może być okupione zgubnymi skutkami dla organizmu.

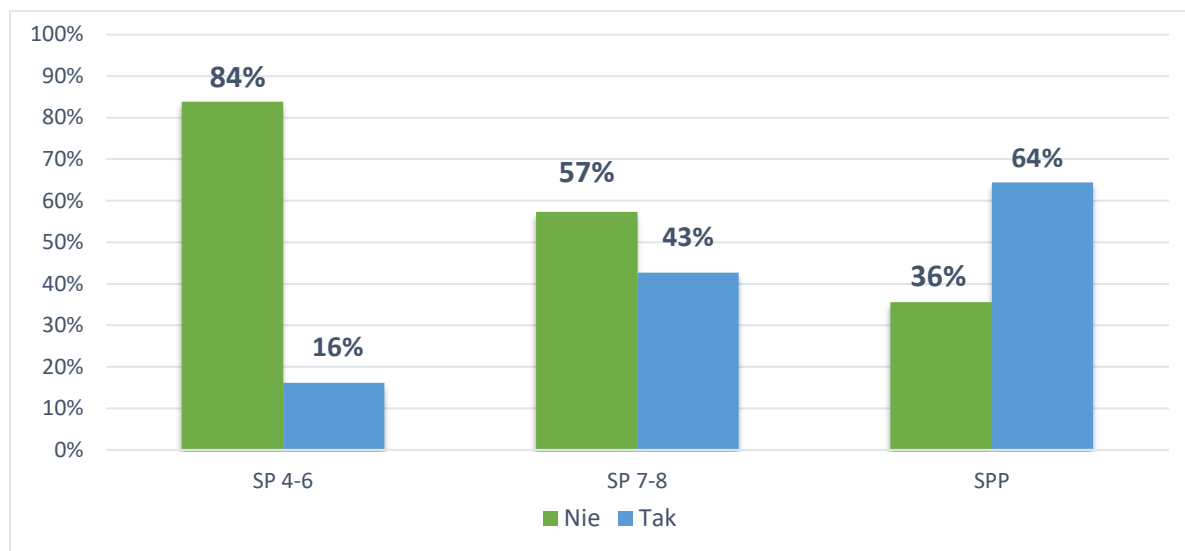
W pierwszym pytaniu w tym obszarze zapytano uczniów **czy ich zdaniem napoje energetyczne są zdrowe- 11% badanych z klas 4-6, 16% badanych z klas 7-8 oraz 34% badanych ze szkół ponadpodstawowych wskazało odpowiedź twierdzącą.** Oznacza to, że te odsetki badanych nie mają świadomości odnośnie szkodliwego wpływu tego typu napojów na zdrowie.

Wykres 64. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?

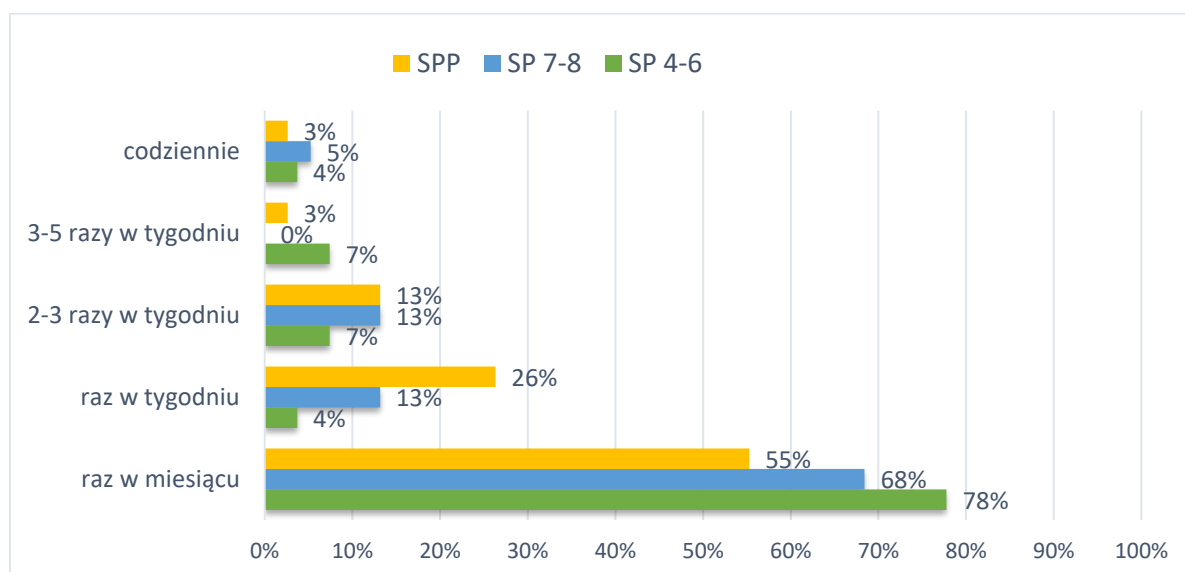
Jak wynika z przeprowadzonych badań **po napoje energetyczne sięga 16% uczniów klas 4-6, 43% uczniów klas 7-8 oraz 64% uczniów ze szkół ponadpodstawowych.**

Wykres 65. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?"

Większość uczniów, którzy piją napoje energetyczne, sięga po nie raz miesiącu (SP 4-6 – 78%; SP 7-8 – 68%; SPP- 55%). Kolejno, 4% uczniów klas 4-6, 13% uczniów klas 7-8 oraz 26% uczniów ze szkół ponadpodstawowych, którzy piją napoje energetyczne, sięga po nie raz w tygodniu. Niepokojące jest, że część uczniów sięga po nie już 3-5 razy w tygodniu (SP 4-6- 7%; SPP- 3%) lub nawet **codziennie (SP 4-6- 4%; SP 7-8- 5%; SPP- 3%).** Należy pamiętać, że spożywanie nawet małych ilości napojów energetyzujących może mieć dla organizmu niekorzystne skutki. Organizm, który dopiero się rozwija, łatwo może uzależnić się od kofeiny zawartej w napojach energetycznych.

Wykres 66. Jak często pijesz napoje energetyczne?

Doświadczenie przemocy

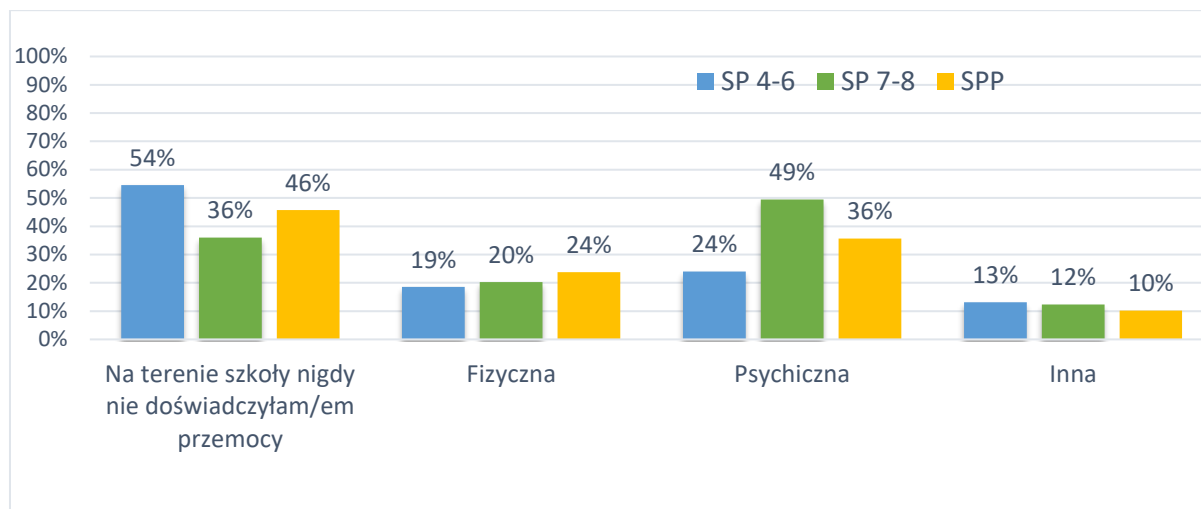
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów z terenu gminy Pakość pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym oraz domowym.

W pierwszej kolejności uczniom wyjaśniono, czym jest przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) oraz psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Następnie zostali zapytani, o to, jakiego rodzaju przemocy doświadczyli w szkole ze strony rówieśników.

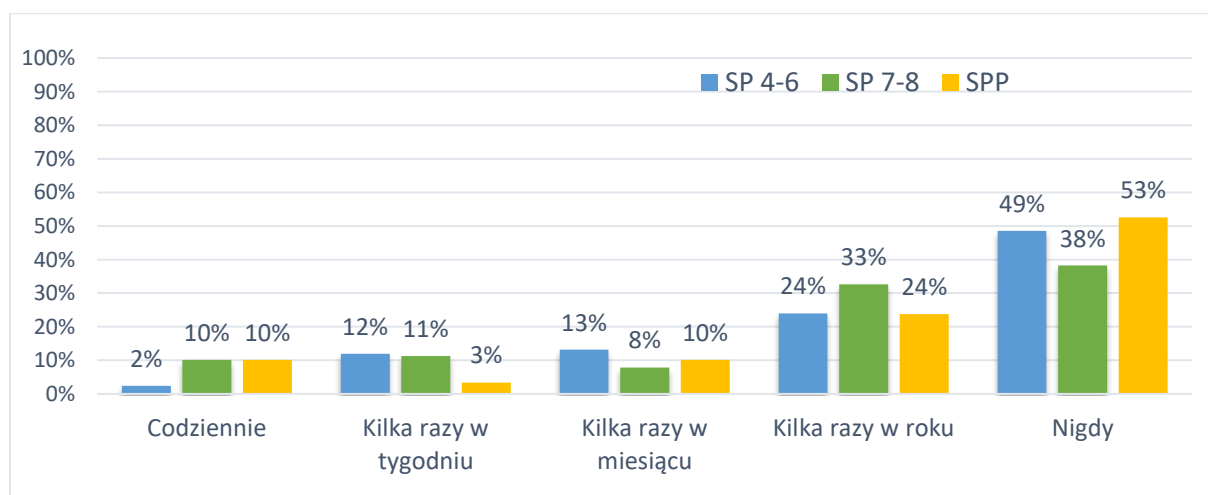
Jak wynika z przeprowadzonych badań część uczniów doświadcza przemocy w szkole ze strony rówieśników. Jeżeli chodzi, o **młodszych uczniów, to 54% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 19% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 24% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 13% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy.** W przypadku starszych uczniów, **36% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 20% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 49% przemocy psychicznej, a 12% innej formy przemocy.** Natomiast **najstarsi badani** deklarowali, że **46% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 24% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 36% przemocy psychicznej, a 10% innej formy przemocy.** Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej.

Wykres 67. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).

W kolejnym pytaniu **49% uczniów klas 4-6, 38% uczniów klas 7-8 oraz 53% uczniów ze szkół ponadpodstawowych** deklaruje, że nie są ofiarami przemocy ze strony **innych uczniów**. Część uczniów przyznaje, że **kilka razy w roku** (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 33%; SPP- 24%) oraz **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 – 13%; SP 7-8- 8%, SPP- 10%) doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Niektórzy uczniowie deklarują, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole **kilka razy w tygodniu** (SP 4-6 – 12%; SP 7-8– 11%; SPP- 3%) lub **nawet codziennie** (SP 4-6- 2%; SP 7-8- 10%; SPP- 10%).

Wykres 68. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

W dalszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o określenie częstotliwości występowania różnych przejawów agresji w środowisku szkolnym. Przyjętą w tym pytaniu miarą częstotliwości występowania różnych zdarzeń jest odsetek badanych, którzy wskazują, że dane zdarzenie ma miejsce codziennie oraz kilka razy w tygodniu. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że **na terenie szkół najczęściej dochodzi do takich sytuacji jak obgadywanie kogoś za plecami (SP 4-6- 58%; SP 7-8- 84%; SPP- 70%) oraz wyśmiewanie kogoś i przezywanie (SP 4-6- 55%; SP 7-8- 71%; SPP- 58%). Nieco rzadziej zdarza się unikanie, wykluczanie z grupy (SP 4-6- 39%; SP 7-8- 64%; SPP- 41%) czy też kopanie i bicie (SP 4-6- 22%; SP 7-8- 43%; SPP- 20%).** Mniejszą częstotliwość ma występowanie takich zachowań jak wandalizm (SP 4-6- 10%; SP 7-8- 33%; SPP- 11%), grożenie komuś, szantażowanie (SP 4-6- 9%; SP 7-8- 24%; SPP- 9%) oraz zabieranie komuś pieniędzy/ rzeczy (SP 4-6- 5%; SP 7-8- 28%; SPP- 5%)¹⁷.

Tabela 24. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki w klasach 4-6.

	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	22%	33%	13%	12%	19%
Obgadywanie za plecami	35%	23%	13%	11%	17%
Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy	17%	22%	22%	17%	22%
Grożenie komuś, szantażowanie	2%	7%	5%	19%	68%
Kopanie, bicie	8%	14%	10%	34%	34%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	1%	4%	7%	16%	72%
Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	3%	7%	8%	27%	55%

¹⁷ Sumy odpowiedzi *codziennie* oraz *kilka razy w tygodniu*.

Tabela 25. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki w klasach 7-8.

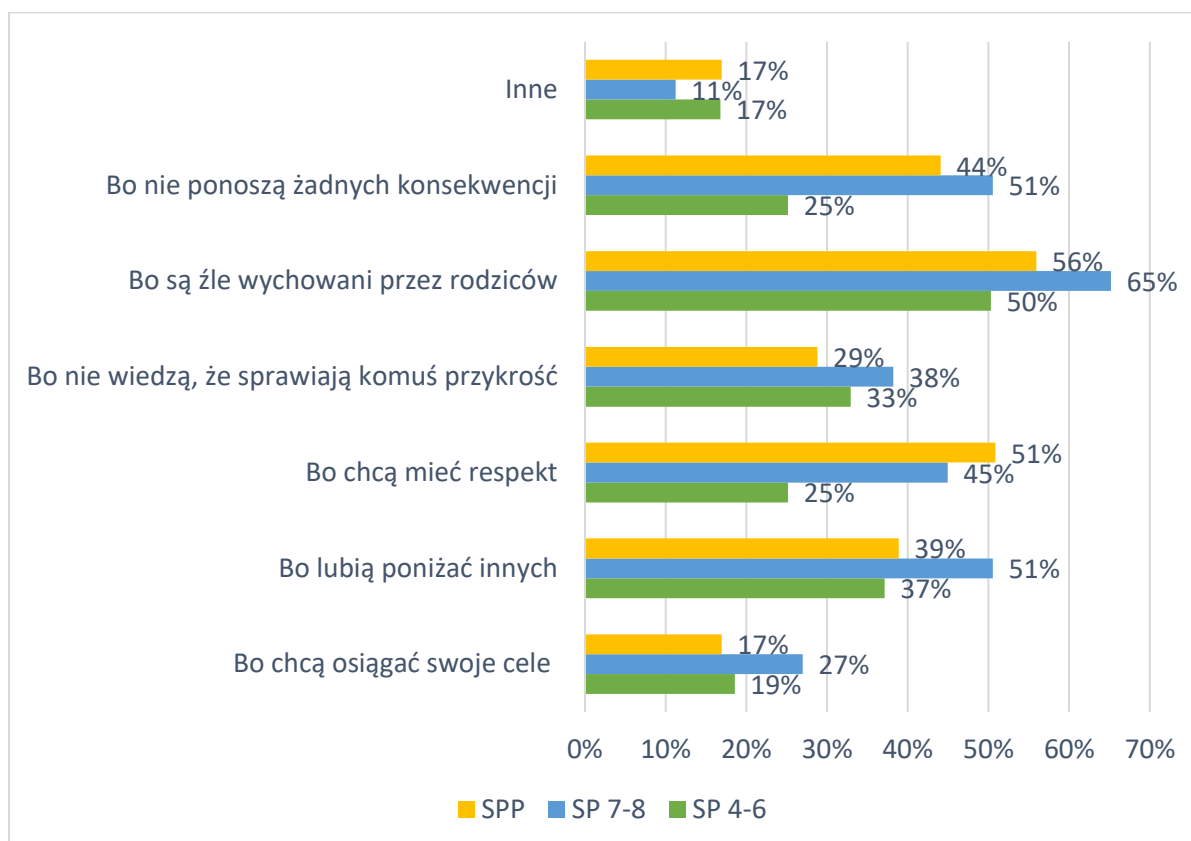
	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	53%	18%	9%	9%	11%
Obgadywanie za plecami	64%	20%	6%	2%	8%
Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy	39%	26%	11%	8%	16%
Groźenie komuś, szantażowanie	13%	11%	15%	12%	48%
Kopanie, bicie	27%	16%	14%	26%	18%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	22%	6%	9%	12%	51%
Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	18%	15%	17%	21%	29%

Tabela 26. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki SPP.

	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	19%	39%	20%	8%	14%
Obgadywanie za plecami	51%	19%	15%	0%	15%
Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy	22%	19%	17%	12%	31%
Groźenie komuś, szantażowanie	7%	2%	14%	17%	61%
Kopanie, bicie	12%	8%	22%	25%	32%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	2%	3%	17%	24%	54%
Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	8%	3%	14%	29%	49%

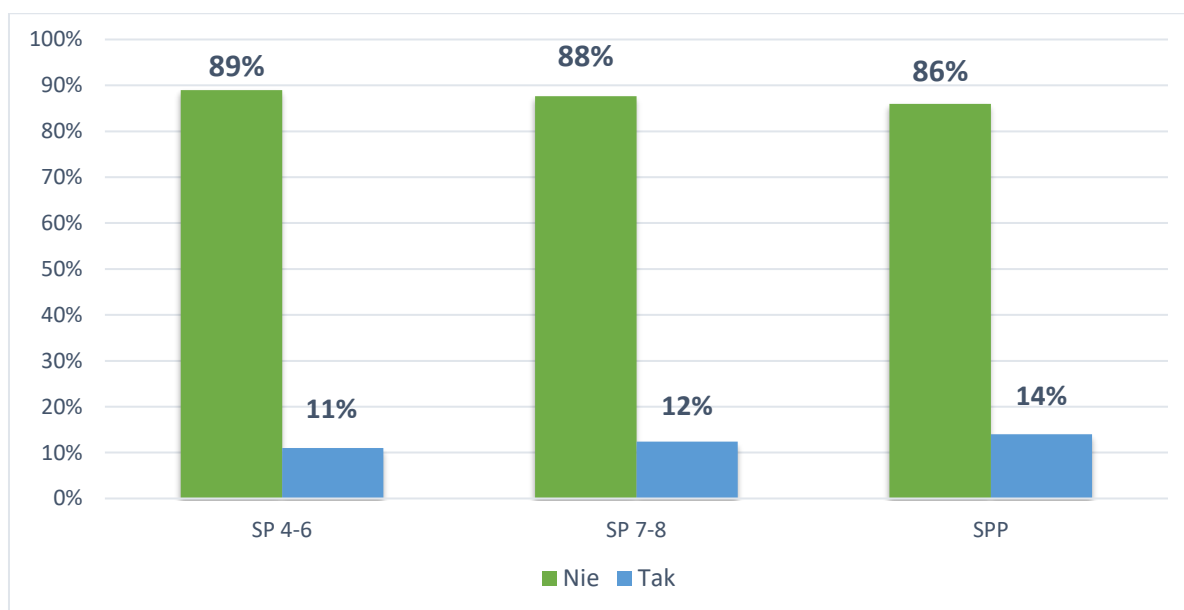
Wśród źródeł zachowań agresywnych ankietowani najczęściej wymieniali, że ich rówieśnicy zachowują się w ten sposób, ponieważ są źle wychowani przez rodziców (SP 4-6- 50%; SP 7-8- 65%; SPP- 56%), **lubią poniżać innych** (SP 4-6- 37%; SP 7-8- 51%; SPP- 39%), **nie ponoszą konsekwencji swojego zachowania** (SP 4-6- 25%; SP 7-8- 51%; SPP- 44%), a także **chcą mieć respekt** (SP 4-6- 25%; SP 7-8- 45%; SPP- 51%). Nieco mniejsze odsetki wskazywały **chęć osiągnięcia celów** (SP 4-6- 19%; SP 7-8- 27%; SPP- 17%) oraz **brak wiedzy, że sprawia się komuś przykrość** (SP 4-6- 33%; SP 7-8- 38%; SPP- 29%).

Wykres 69. Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie (pytanie wielokrotnego wyboru)?

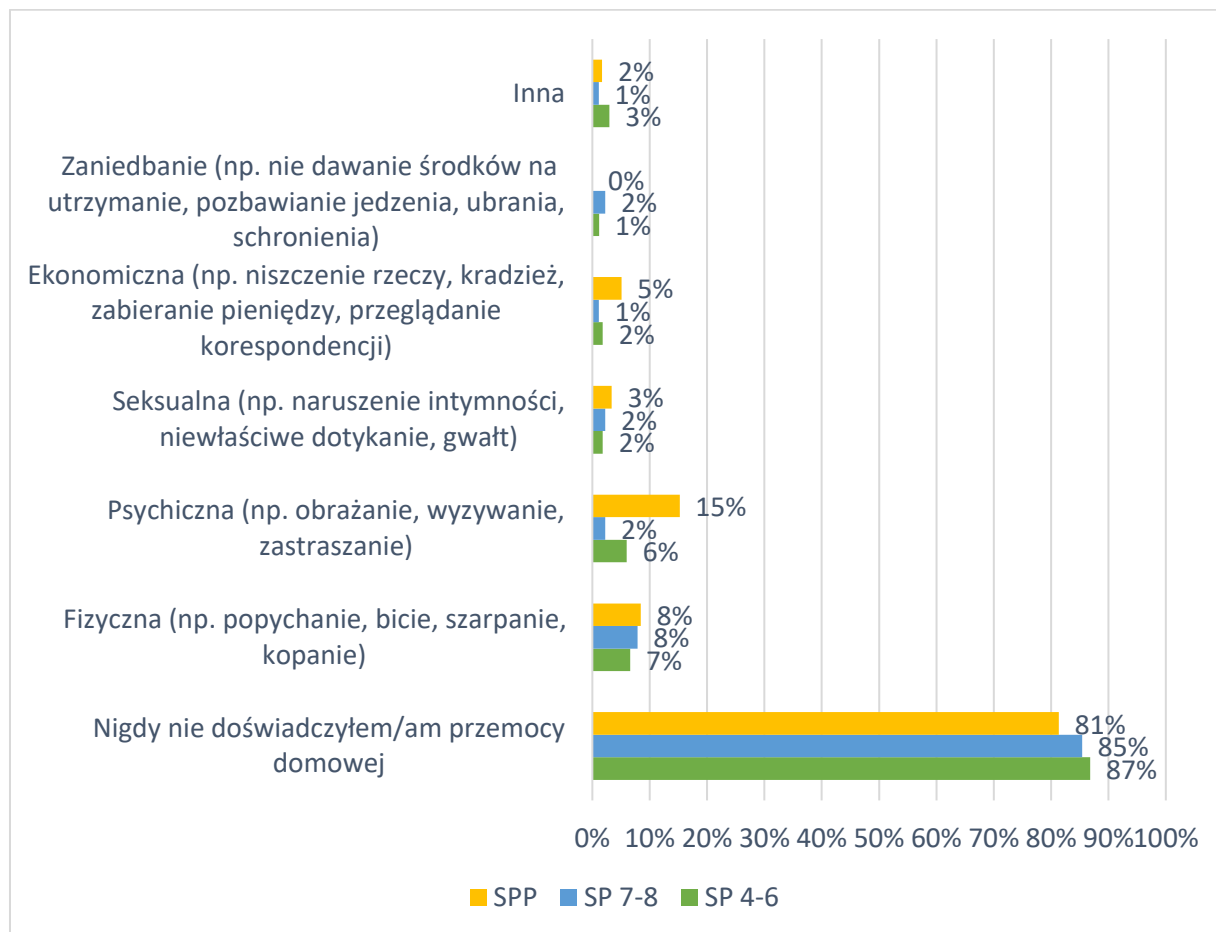
Następnie zapytano ankietowanych o to, czy doświadczają przemocy w domu. **Badania wskazują, że 11% uczniów klas 4-6, 12% uczniów klas 7-8 oraz 14% uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadczyło przemocy domowej.**

Wykres 70. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?

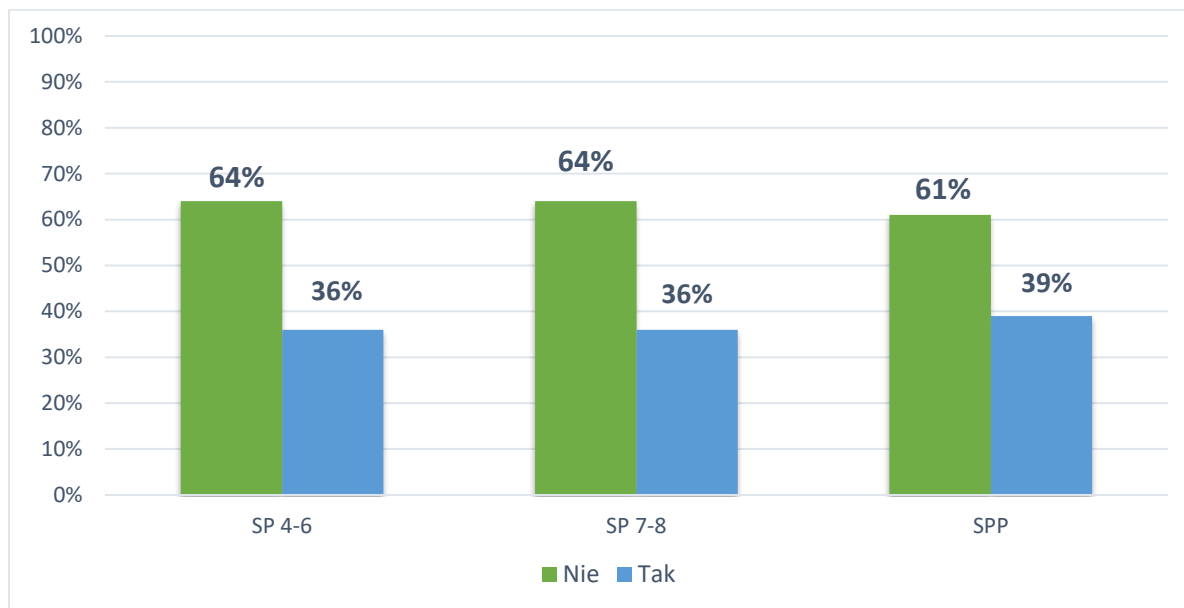
Kolejne pytanie dotyczyło rodzaju doświadczanej przemocy. **Uczniowie najczęściej wskazywali, że doświadczają przemocy fizycznej** (SP 4-6- 7%; SP 7-8- 8%; SPP- 8%) oraz **przemocy psychicznej** (SP 4-6- 6%; SP 7-8- 2%; SPP- 15%). Mniejsze odsetki zaznaczały, że są osobami, które doznały/ doznają przemocy ekonomicznej (SP 4-6- 2%; SP 7-8- 1%; SPP- 5%), zaniedbania (SP 4-6- 2%; SP 7-8- 1%), czy też przemocy seksualnej (SP 4-6- 2%; SP 7-8- 2%; SPP- 3%).

Wykres 71. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy domowej, to jakiego rodzaju to była przemoc?

Badanych uczniów zapytano również o to, czy spotyka ich agresja słowna. **36% uczniów klas 4-6, 36% uczniów klas 7-8, a także 18% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że takie sytuacje mają miejsce.** Wśród reakcji na agresję słowną uczniowie wymieniali najczęściej: „nie reaguję”, „ignoruję”, „bronię się”, „udaję, że mnie to nie boli”, „reaguję smutkiem”, „płaczę”, „wyzywam”. Badani stosują zatem różne sposoby radzenia sobie z agresją słowną, aczkolwiek nie zawsze są konstruktywne.

Wykres 72. Czy spotyka Cię agresja słowna?

EUROPEJSKI PROGRAM BADAŃ ANKIETOWYCH W SZKOŁACH

ESPAD-

WYBRANE ZAGADNIENIA.

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW NA TERENIE

GMINY PAKOŚĆ Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ

Z 2019 ROKU

Metodologia

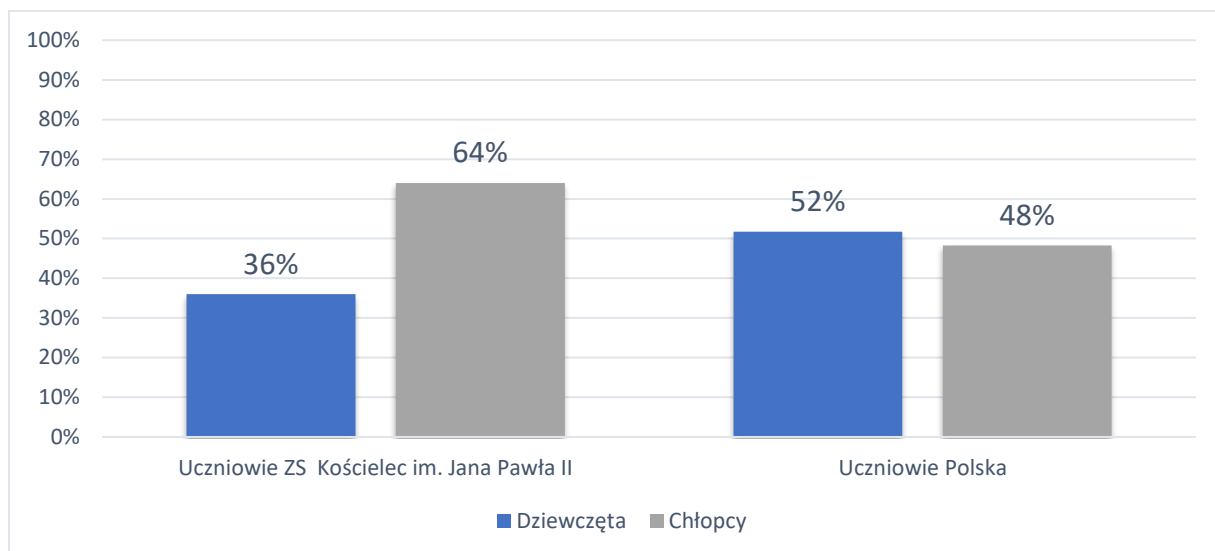
ESPAD jest pierwszym ogólnopolskim badaniem spełniającym warunki międzynarodowej porównywalności i jednocześnie podjętym z intencją śledzenia trendu w zakresie używania substancji przez młodzież szkolną. Badanie ESPAD zrealizowano w Polsce już siedmiokrotnie: w 1995 r., 1999 r., 2003 r., 2007 r., 2011, 2015 r. oraz 2019 r. W 1995 r. badanie objęło 26 krajów europejskich, w tym Polskę, w 2019 r. w badaniu uczestniczyło już 35 krajów naszego kontynentu.

Badanie miało na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Podstawowymi pytaniami badawczymi były zatem pytania o liczby młodych ludzi, którzy mieli doświadczenia z tego typu substancjami oraz o stopień nasilenia tych doświadczeń. Celem badania była również próba identyfikacji i pomiaru czynników wpływających na rozmiary zjawiska, zarówno po stronie popytu, jak podaży.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy w roku 2024 zbadano kwestionariuszem ankiety ESPAD (wybrane zagadnienia) uczniów ze szkół ponadpodstawowych na terenie gminy Pakość. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2019. Porównania dokonywano w ramach dwóch grup: uczniów z Zespołu Szkół w Kościelecu im. Jana Pawła II (ZS Kościelec im. Jana Pawła II) z próbą ogólnopolską z 2019 (SPP PL).

Poniższy wykres obrazuje rozkład płci osób badanych. Zawarto na nim także rozkład płci osób badanych w ramach ogólnopolskiego badania ESPAD w 2019 roku.

Wykres 73. Płeć badanych- ESPAD.

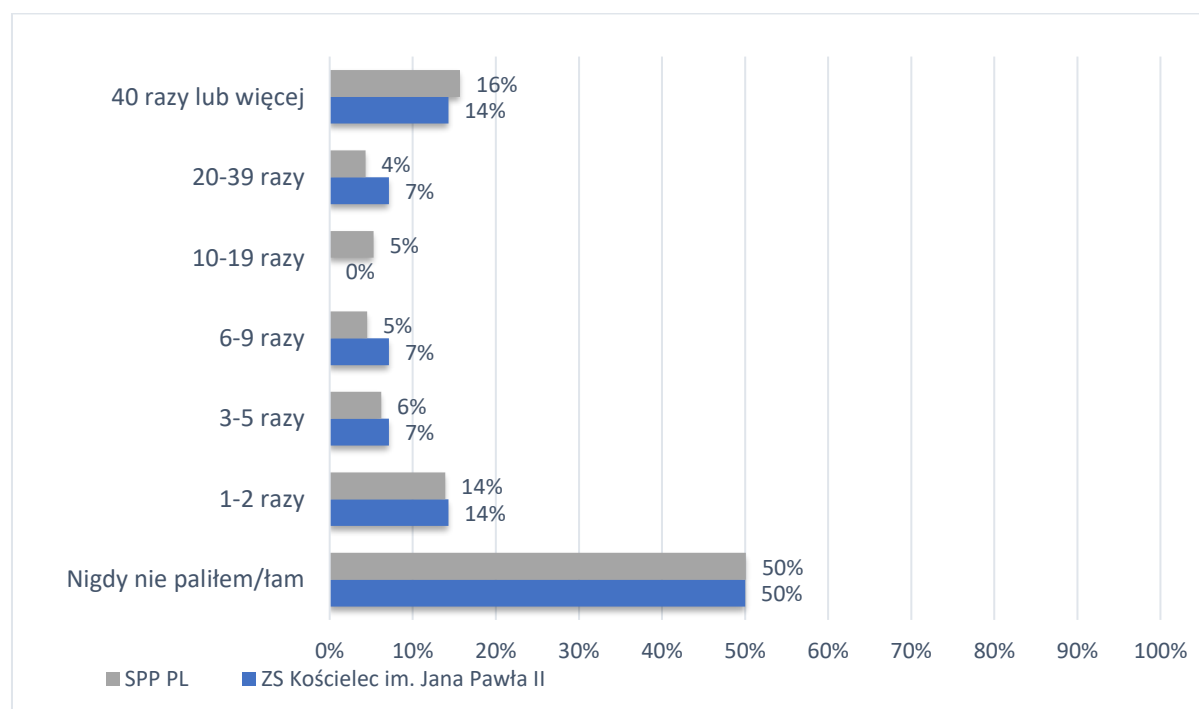
Wyniki z komentarzem

Palenie tytoniu

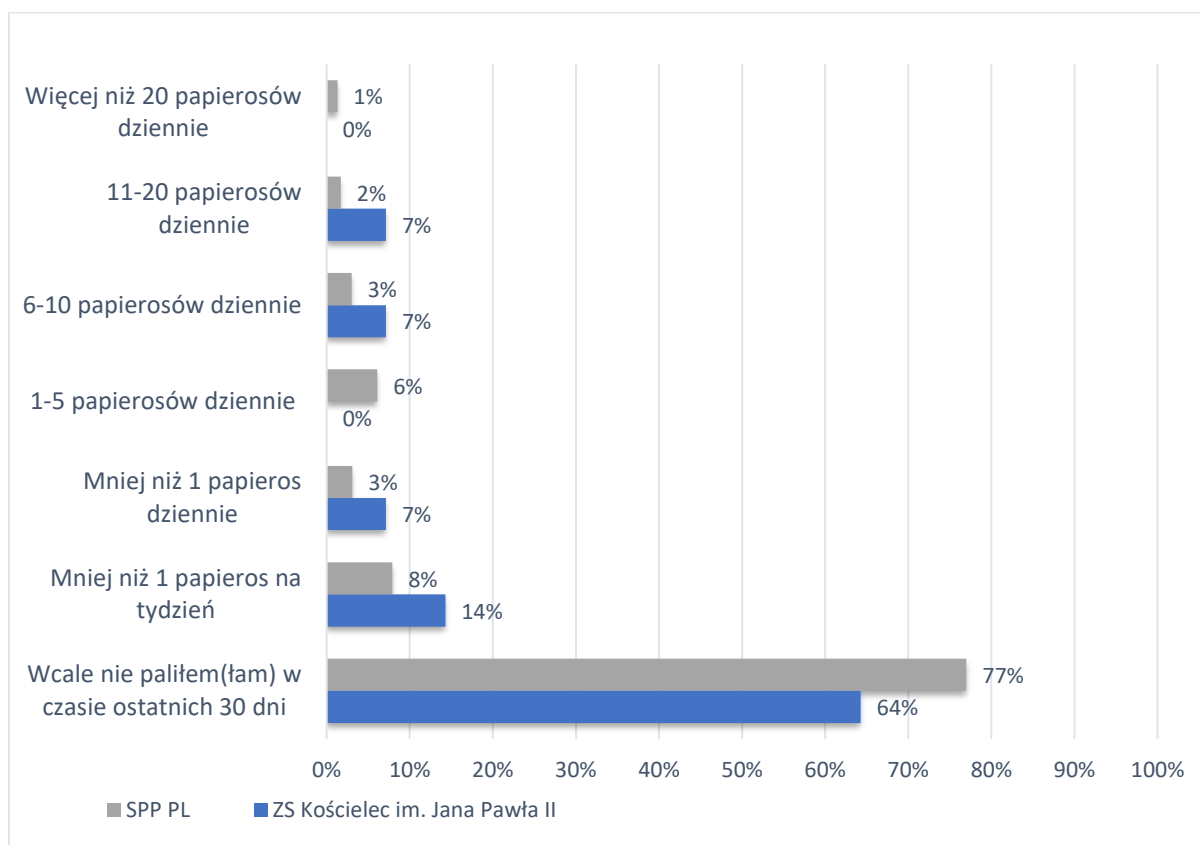
W czasie całego życia, **jakikolwiek doświadczenia z paleniem miało 50% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II i tyle samo- 50% uczniów w badaniu ogólnopolskim.** Należy odróżnić uczniów, których doświadczenia z paleniem są incydentalne od tych, którzy podejmowali próby kilkakrotnie. Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić odsetek osób, które paliły 40 razy lub więcej. Odsetek ten liczy 14% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II i 16% uczniów z SPP PL. Frakcje osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu liczą 21% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II i 20% uczniów z SPP PL. Odsetki tych badanych, którzy wyszli poza fazę pojedynczych prób wśród uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II są zbliżone do uczniów z próby ogólnopolskiej.

W czasie ostatnich 30 dni paliło 36% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II oraz 23% uczniów z SPP PL. Wśród nich można również odnotować zróżnicowanie pod względem nasilenia palenia. **Uczniowie z ZS Kościelec im. Jana Pawła II w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wypalali nieco większe ilości papierosów w porównaniu do swoich rówieśników z terenu całej Polski.**

Wykres 74. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

Wykres 75. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

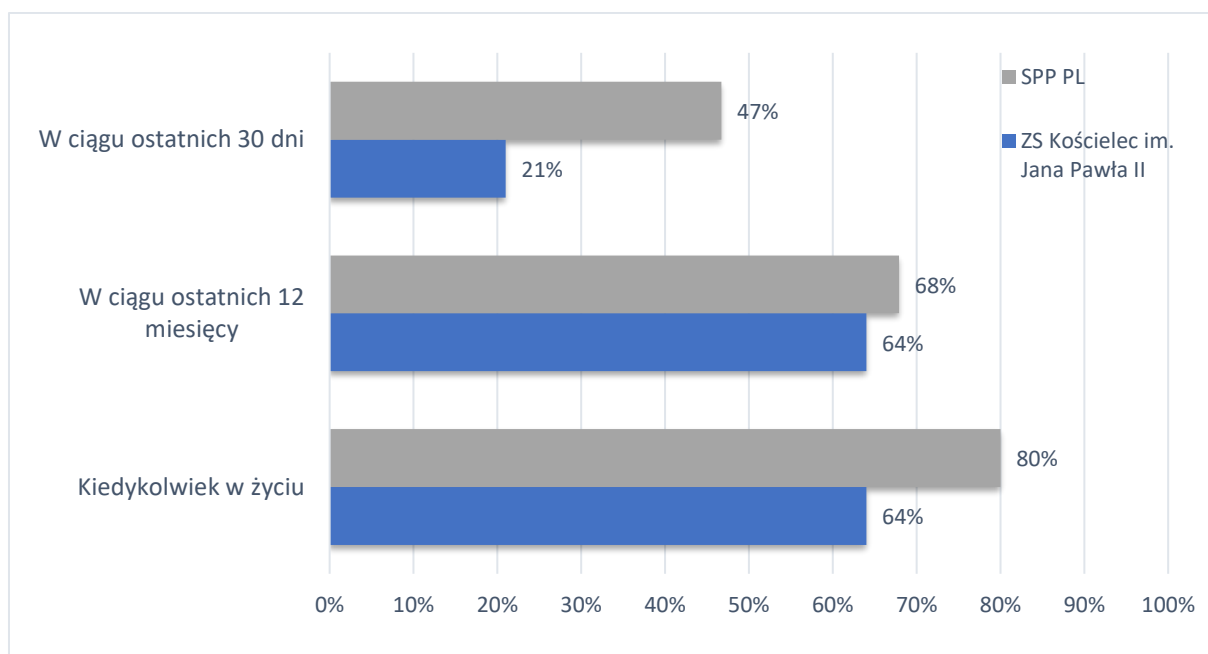

Picie napojów alkoholowych

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa.

Próby picia ma za sobą 64% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II oraz 80% uczniów z próby ogólnopolskiej. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 64% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II i 68% uczniów z SPP PL. Za wskaźnik względnie częstego używania alkoholu przyjęto picie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Jakiegokolwiek napoje alkoholowe w tym czasie piło 21% uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II i 47% uczniów z próby ogólnopolskiej. **Uczniowie z ZS Kościelec im. Jana Pawła II rzadziej sięgają po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu.**

Tabela 27. Kiedy ostatnio (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy?

Wskaźnikiem wielkości konsumpcji przy jednej okazji każdego z napojów alkoholowych było pytanie o ilość wypitą przy ostatniej okazji konsumpcji tych trunków. Wielkości spożycia przy jednej okazji piwa, wina i wódki są silnie zróżnicowane zarówno wśród młodzieży z ZS Kościelec im. Jana Pawła II, jak i z próby ogólnopolskiej.

Wśród nastolatków z ZS Kościelec im. Jana Pawła II typową ilością piwa wypijaną przy jednej okazji picia alkoholu jest poniżej 0,5 litra. Typowa ilość piwa wypijana przy jednej okazji przez uczniów z próby ogólnopolskiej również wynosi poniżej 0,5 litra. Aczkolwiek, **zdecydowanie mniejszy odsetek badanych z ZS Kościelec im. Jana Pawła II sięga po piwo w porównaniu z próbą ogólnopolską, a także uczniowie z ZS Kościelec im. Jana Pawła II wypijają mniejsze jego ilości.**

Tabela 28. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, czy piłeś(aś) piwo? Jeśli tak, to ile wypić/łaś?

PIWO		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Nigdy nie piję piwa</i>	64,3%	29,3%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) piwa</i>	7,1%	15,4%
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)</i>	28,6%	22,5%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	0%	25,3%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	0%	4,1%
<i>5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)</i>	0%	3,4%

W młodym pokoleniu, podobnie jak wśród dorosłych, wino i wódka zdają się pełnić inne funkcje. Picie wina ma wyraźnie bardziej symboliczny charakter, stąd wystarczają mniejsze ilości. Wódka zaś służy głównie jako intoksykant, stąd pije się jej więcej. W przeprowadzonym badaniu również odnotowano znaczące różnice między ilością wina i wódki. Uczniowie z ZS Kościelec im. Jana Pawła II podczas ostatniej okazji wypijali zazwyczaj nie więcej niż 200 gram wina. Jeśli chodzi o wódkę to wypijali jej nawet więcej niż 300 gram. Uczniowie z próby ogólnopolskiej wypijali najczęściej poniżej 100 gram wina, ale nawet więcej niż 300 gram wódki. **W przypadku wina i wódki, tak jak w przypadku piwa, należy zauważyć, że badani z ZS Kościelec im. Jana Pawła II sięgają po te alkohole rzadziej niż ankietowani z próby ogólnopolskiej. Aczkolwiek większe odsetki uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II w porównaniu z uczniami z całej Polski wskazały na wysokie ilości ich spożycia podczas ostatniej okazji picia.**

Tabela 29. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, czy piłeś(aś)..? Jeśli tak, to ile wypięs/łaś?

WINO		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Nigdy nie piję wina</i>	64,3%	44,2%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wina</i>	14,3%	29,3%
<i>Mniej niż 1 kieliszek (poniżej 100 gram)</i>	0%	16%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	14,3%	5,9%
<i>Pół butelki (ok. 370 gram)</i>	0%	2,1%
<i>Butelkę lub więcej (750 gram lub więcej)</i>	7,14%	2,4%
WÓDKA		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Nigdy nie piję wódki</i>	50%	45,8%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wódki</i>	14,3%	20,7%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 50 gram do 100 gram)</i>	0%	9,8%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	14,3%	6,9%
<i>3-5 kieliszków (powyżej 100 gram do 250 gram)</i>	7,1%	7,5%
<i>6 kieliszków lub więcej (300 gram lub więcej)</i>	14,3%	9,5%

Używanie innych substancji psychoaktywnych

Do szerokiej grupy innych niż alkohol i tytoń substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne jak leki przeciwbólowe i nasenne czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i obrót są czynami zabronionymi przez prawo. W języku publicystyki substancje te często nazywane są narkotykami.

Dane z poniższej tabeli pokazują, że w przypadku uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana lub haszysz, a na drugim leki uspokajające bez przepisu lekarza oraz alkohol w połączeniu z tabletkami. W przypadku uczniów z próby ogólnopolskiej największą popularność ma również marihuana i haszysz, a zaraz za nimi także ulokowały się leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza.

Tabela 30. Używanie substancji kiedykolwiek w życiu- odsetek badanych.

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Marihuana lub haszysz</i>	21,4%	21,4%
<i>Substancje wziewne</i>	0%	8,6%
<i>Leki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza</i>	14,3%	15,1%
<i>Amfetamina</i>	7,1%	4,2%
<i>LSD lub inne halucynogeny</i>	0%	3,2%
<i>Crack</i>	0%	1,4%
<i>Kokaina</i>	7,1%	2,9%
<i>Relevin</i>	0%	1,3%
<i>Heroina</i>	0%	1,9%
<i>Ekstazy</i>	0%	3,3%

<i>Grzyby halucynogenne</i>	0%	2,3%
<i>GHB</i>	0%	1,4%
<i>Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły I strzykawki</i>	0%	2,1%
<i>Alkohol razem z tabletkami</i>	14,3%	5,3%
<i>Alkohol razem z marihuaną</i>	0%	12,1%
<i>Sterydy anaboliczne</i>	0%	2,6%

Za wskaźnik aktualnego używania substancji przyjmuje się zwykle używanie substancji w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Dane zawarte w tabeli pokazują, że marihuany lub haszyszu w ciągu 12 miesięcy przed badaniem używało 16,7% uczniów z próby ogólnopolskiej oraz 7,1% z uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II. Poza tym, 4,5% ankietowanych z próby ogólnopolskiej zażywało substancje wziewne. Marihuana lub haszysz mają zatem niższą popularność wśród uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II niż wśród uczniów z próby ogólnopolskiej. Natomiast substancje wziewne nie są w ogóle zażywane przez ankietowanych z ZS Kościelec im. Jana Pawła II.

Tabela 31. Używanie substancji w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Marihuana lub haszysz</i>	7,1%	16,7%
<i>Substancje wziewne</i>	0%	4,5%

Okres ostatnich 30 dni przed badaniem można przyjąć za wskaźnikowy dla względnie częstego, okazjonalnego używania. Palenie marihuany lub używanie innych narkotyków, podobnie jak picie alkoholu, w większości przypadków nie ma charakteru regularnego. Stąd trudno mieć pewność, że wszyscy uczniowie, którzy zadeklarowali kontakt z daną substancją w czasie ostatnich 30 dni na pewno używają jej, co najmniej raz na miesiąc. Można jednak założyć, z pewnym przybliżeniem, że proporcje używających raz na miesiąc wśród tych, którzy nie używali w ostatnim miesiącu są równe proporcji używających rzadziej, a potwierdzających używanie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Przy takim założeniu można uznać, że **żaden z uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II nie pali marihuany/haszyszu co najmniej raz w miesiącu. Robi to natomiast 9% uczniów z próby ogólnopolskiej.** Analogiczne odsetki dla substancji wziewnych wynoszą – **ZS Kościelec im. Jana Pawła II: 0%** oraz **SPP PL: 2,3%**.

Tabela 32. Używanie substancji w ciągu ostatnich 30 dni- odsetek badanych.

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
<i>Marihuana lub haszysz</i>	0%	9%
<i>Substancje wziewne</i>	0%	2.3%

Oczekiwania wobec alkoholu

Sięganie po napoje alkoholowe oraz rozmiary picia zależne są, przynajmniej w pewnym stopniu, od postaw i oczekiwań wobec alkoholu. W jednym z pytań ankiety poproszono badanych o określenie na pięciopunktowej skali szacunkowej, na ile prawdopodobne jest ich zdaniem, że doświadczą po alkoholu wymienionych w pytaniu konsekwencji. Wśród poddanych ocenie respondentów następstw picia znalazły się konsekwencje negatywne i pozytywne. Dla uproszczenia obrazu zostały zbudowane rankingi spodziewanych konsekwencji negatywnych i pozytywnych opierając się na odsetkach odpowiedzi „bardzo prawdopodobne”.

Wśród uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II w zakresie następstw negatywnych na pierwszym miejscu znalazły się kłopoty z policją (14,3%), szkody zdrowotne (14,3%), obawa, że zrobi się coś, czego będzie się potem żałowało (14,3%), a na drugim – mdłości (7,1%) oraz kac (7,1%). Wśród konsekwencji pozytywnych najczęściej uczniów z gminy Pakość wymienia bycie bardziej przyjaznym i towarzyskim (35,7%) oraz świetną zabawę (35,7%), a w dalszej kolejności – poczucie szczęścia (28,6%), poczucie odprężenia (21,4%) a także zapomnienie o problemach (21,4%). **Porównanie częstości wyborów konsekwencji pozytywnych i negatywnych wskazuje wyraźnie na większą popularność tych pierwszych. Innymi słowy młodzież zdaje się oczekiwać po alkoholu więcej dobrego niż złego.**

Tabela 33. Oczekiwania wobec alkoholu.

Poczuję się odprężony(a)		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	21,4%	20%
Prawdopodobne	35,7%	30,7%
Nie wiadomo	28,6%	32,9%
Mało prawdopodobne	0%	7%
Zupełnie nieprawdopodobne	14,3%	9,4%

Będę miał(a) kłopoty z policją

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	14,3%	8,7%
Prawdopodobne	7,1%	12,1%
Nie wiadomo	7,1%	40,8%
Mało prawdopodobne	35,7%	18,2%
Zupełnie nieprawdopodobne	35,7%	20,3%

Zaszkodzi to mojemu zdrowiu

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	14,3%	13,7%
Prawdopodobne	28,6%	21%
Nie wiadomo	42,9%	38,7%
Mało prawdopodobne	14,3%	16,6%
Zupełnie nieprawdopodobne	7,1%	10,1%

Poczuję się szczęśliwy(a)

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	28,6%	12,9%
Prawdopodobne	28,6%	28%
Nie wiadomo	21,4%	38,7%
Mało prawdopodobne	14,3%	10%
Zupełnie nieprawdopodobne	7,1%	10,4%

Zapomnę o swoich problemach

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	21,4%	12,8%
Prawdopodobne	28,6%	22,5%
Nie wiadomo	35,7%	38,5%
Mało prawdopodobne	7,1%	12,1%
Zupełnie nieprawdopodobne	7,1%	14,1%

Nie będę w stanie przestać pić

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	0%	7,1%
Prawdopodobne	7,1%	7,4%
Nie wiadomo	14,3%	35%
Mało prawdopodobne	21,4%	20,4%
Zupełnie nieprawdopodobne	57,1%	30,1%

Będę miał(a) kaca

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	7,1%	13,9%
Prawdopodobne	21,4%	19,7%
Nie wiadomo	42,9%	37%
Mało prawdopodobne	7,1%	15,4%
Zupełnie nieprawdopodobne	21,4%	14,1%

Będę bardziej przyjazny(a) i towarzyski(a)

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	35,7%	15,5%
Prawdopodobne	35,7%	27,1%
Nie wiadomo	28,6%	38,2%
Mało prawdopodobne	0%	8,6%
Zupełnie nieprawdopodobne	0%	10,6%

Zrobię coś, czego będę żałował(a)

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	14,3%	13,4%
Prawdopodobne	21,4%	19%
Nie wiadomo	28,6%	39,2%
Mało prawdopodobne	14,3%	14%
Zupełnie nieprawdopodobne	21,4%	14,5%

Będę się świetnie bawić

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	35,7%	17%
Prawdopodobne	21,4%	27,7%
Nie wiadomo	35,7%	38,9%
Mało prawdopodobne	0%	6,1%
Zupełnie nieprawdopodobne	7,1%	10,3%

Zrobi mi się niedobrze (będę miał(a) mdłości)

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Bardzo prawdopodobne	7,1%	13,2%
Prawdopodobne	35,7%	17,4%
Nie wiadomo	35,7%	41,6%
Mało prawdopodobne	14,3%	13,8%
Zupełnie nieprawdopodobne	7,1%	14%

Korzystanie z mediów społecznościowych oraz urządzeń elektronicznych

W kwestionariuszu zawarto również pytania dotyczące korzystania z mediów społecznościowych takich jak Twitter, Facebook czy Skype.

Pierwsza badana kwestia dotyczy symptomów nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook czy Skype. Wśród badanych z ZS Kościelec im. Jana Pawła II 64,3% badanych twierdzi, że spędza za dużo czasu w tych mediach, 21,4% jest zdania, że ich rodzice uważają, że poświęca na tą aktywność za dużo czasu, a 21,4% ma zły humor, jeśli nie ma dostępu do tych mediów¹⁸. W próbie ogólnopolskiej analogiczne odsetki wynoszą 43,9%, 40,9% oraz 17,5%.

Tabela 34. Symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook, Skype

Mam przekonanie, że spędzam za dużo czasu w tych mediach.		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Zdecydowanie tak	14,3%	19,3%
Raczej tak	50%	24,6%
Ani tak, ani nie	7,1%	22%
Raczej nie	21,4%	20,2%
Zdecydowanie nie	7,1%	13,8%
Mam zły humor jeśli nie mogę korzystać z tych mediów.		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Zdecydowanie tak	14,3%	6,9%
Raczej tak	7,1%	10,6%
Ani tak, ani nie	21,4%	17,5%
Raczej nie	35,7%	31,3%
Zdecydowanie nie	21,4%	33,7%

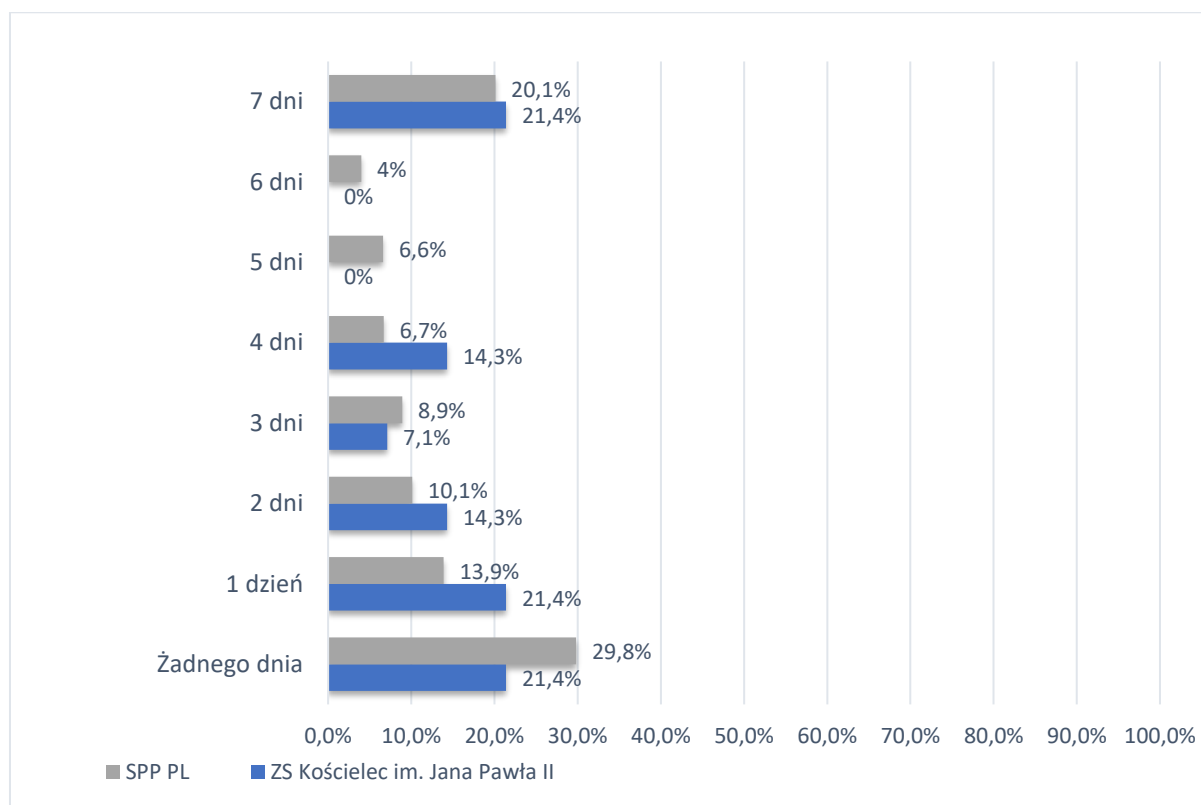
¹⁸ Suma odpowiedzi *zdecydowanie tak* i *raczej tak*.

**Moi rodzice uważają, że za dużo czasu
spędzam w mediach społecznościowych.**

	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
Zdecydowanie tak	21,4%	20,8%
Raczej tak	0%	20,1%
Ani tak, ani nie	28,6%	16,7%
Raczej nie	28,6%	20,6%
Zdecydowanie nie	21,4%	21,8%

W kwestii czasu poświęconego na gry na urządzeniach elektronicznych pytano o liczbę dni w tygodniu, w których respondent grał oraz przeciętny czas dziennie przeznaczony na gry. W obu kohortach dość liczne frakcje stanowili badani, którzy w ogóle nie korzystali z gier na urządzeniach elektronicznych. Wśród uczniów z ZS Kościelec im. Jana Pawła II stanowili oni 21,4%, zaś wśród uczniów z próby ogólnopolskiej – 29,8%. Przez wszystkie 7 dni grało 21,4% badanych z ZS Kościelec im. Jana Pawła II oraz 20,1% uczniów z próby ogólnopolskiej. **Respondenci z ZS Kościelec im. Jana Pawła II spędzają zatem nieco więcej czasu grając na urządzeniach elektronicznych w porównaniu z próbą ogólnopolską.**

Wykres 76. Liczba dni spędzony na grach na urządzeniach elektronicznych w czasie ostatnich 7 dni.

Gry hazardowe

Sektor gier i zakładów wzajemnych w Polsce, obejmujący takie formy działalności jak: loterie pieniężne, gry liczbowe, zakłady wzajemne, salony gry bingo, kasyna, salony gry na automatach, punkty gry na automatach o niskich wygranych. Gry hazardowe uprawiać można w Internecie oraz poprzez uczestnictwo w loteriach SMS.

W porównaniu do innych problemów społecznych, hazardowi i problemom z nim związanym poświęca się niewiele uwagi w debacie publicznej. Hazard patologiczny, czyli uzależnienie od gier, w powszechnej opinii uznawane jest za stosunkowo marginalne zjawisko dotyczące niewielkiej liczby dorosłych mężczyzn. Hazard problemowy i patologiczny prowadzi do różnego rodzaju problemów zarówno u samych graczy, jak i u ich rodzin oraz najbliższego środowiska społecznego.

Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych skłania do postawienia pytania o rozpowszechnienie uprawiania gier, które z czasem mogą doprowadzić do problemu hazardu.

Wśród młodzieży z ZS Kościelec im. Jana Pawła II największą popularnością cieszyły się automaty (21,4%). Na drugim miejscu lokują się – karty i kości (14,3%) oraz loterie (14,3%), na trzecim – zakłady sportowe (7,1%).

Wśród młodzieży z próby ogólnopolskiej największą popularnością cieszyły się gry w karty lub kości (9,6%), a następnie – loterie (8,5%), zakłady sportowe (7,4%) oraz automaty do gier (5,5%).

Tabela 35. Ile razy zdarzyło Ci się grać w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy?

Automaty		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
W ogóle nie gram	78,6%	94,5%
Raz na miesiąc lub rzadziej	14,3%	4,2%
2-4 razy w miesiącu	7,1%	0,7%
2-3 razy w tygodniu	0%	0,5%

Karty lub kości		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
W ogóle nie gram	85,7%	90,4%
Raz na miesiąc lub rzadziej	7,1%	6,5%
2-4 razy w miesiącu	0%	1,9%
2-3 razy w tygodniu	7,1%	1,3%
Loterie (bingo, lotto)		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
W ogóle nie gram	85,7%	91,5%
Raz na miesiąc lub rzadziej	14,3%	6,1%
2-4 razy w miesiącu	0%	1,5%
2-3 razy w tygodniu	0%	0,9%
Zakłady sportowe		
	ZS Kościelec im. Jana Pawła II	SPP PL
W ogóle nie gram	92,9%	92,6%
Raz na miesiąc lub rzadziej	0%	4,2%
2-4 razy w miesiącu	0%	1,6%
2-3 razy w tygodniu	7,1%	1,6%

PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla gminy Pakość przedstawia tabela 36.

Tabela 36. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego, • funkcjonowanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych, • wykwalifikowani członkowie GKRPA, ZI i OPS, stale podnoszący swoje kompetencje, • malejący poziom przestępczości, 	<ul style="list-style-type: none"> • stopniowy spadek liczby mieszkańców, • ujemny przyrost naturalny, • duży udział osób dotkniętych problemem ubóstwa, niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów pomocy społecznej, • wzrost liczby beneficjentów pomocy społecznej, • niski wiek inicjacji alkoholowej wśród dorosłych mieszkańców, • spożywanie przez osoby dorosłe znacznych ilości alkoholu podczas „standardowego” picia,

• spadek liczby wszczynanych procedur „Niebieska Karta”, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży (w tym liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień skierowane do mieszkańców gminy), • niezbyt częste picie alkoholu przez osoby dorosłe, • niska popularność narkotyków/ dopalaczy wśród dorosłych mieszkańców, • niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców, • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, • korzystna atmosfera wychowawcza oraz środowisko szkolne, • relatywnie rzadko podejmowane próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie, • incydentalne spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży, • brak wiedzy wśród większości dzieci i młodzieży na temat źródeł pozyskiwania substancji psychoaktywnych w środowisku lokalnym, • relatywnie niska popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży.	• brak wiedzy dorosłych mieszkańców na temat instytucji świadczących pomoc osobom uzależnionym, • brak wiedzy dorosłych mieszkańców na temat instytucji świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej, • wysoka popularność wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców, • problem picia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania innych środków psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej, • problem e-uzależnień, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, • zjawisko cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży, • popularność napojów energetycznych wśród dzieci i młodzieży, • występowanie zjawiska przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych; • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych; • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej; • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą; • samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne; • zwiększający się poziom świadomości społecznej na temat zdrowego trybu życia; • postępujący rozwój nowych koncepcji walki z problemami społecznymi i metodami funkcjonowania instytucji pomocy społecznej; • szansa zasilenia budżetów NGO ze środków zewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki; • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy; • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów; • pojawianie się nowych rodzajów uzależnień; • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej; • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji; • delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych.

Wnioski i rekomendacje

Dorośli mieszkańcy

- Mieszkańcy gminy Pakość za najbardziej istotne problemy uznali uzależnienie od alkoholu, zanieczyszczenie powietrza, bezrobocie, cyberprzemoc oraz biedę i ubóstwo. Z pewnością w tej sferze są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań.
- **Problem alkoholowy wśród pełnoletnich mieszkańców:**
 - ✓ Problem alkoholowy jest istotny, gdyż znaczny odsetek mieszkańców spożywa alkohol. Mimo, że większość mieszkańców pije alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku (11%) lub też kilka razy w miesiącu (83%), to ponad połowa mieszkańców jednorazowo wypija dość wysokie ilości alkoholu.
- **Rekomendowane działania w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu:**
 - ✓ Rekomenduje się przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury, w tym zamieszczanie ich na stronie internetowej gminy.
 - ✓ Zaleca się prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz eliminowania z ruchu drogowego kierowców po użyciu środków odurzających, w tym współpracę z policją w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy (np. zakup alkomatów, narkotestów, sprzętu) i podejmowanie innych przedsięwzięć niezbędnych do realizacji różnych zadań związanych z profilaktyką uzależnień.
 - ✓ Rekomenduje się przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, w postaci ulotek, plakatów, które będą przedstawiać historie ludzi, skazanych za jazdę pod wpływem alkoholu i skutki tego zachowania. Konieczna jest również ścisła współpraca z policją w zakresie wspólnego reagowania na występujące problemy (np. zakup alkomatów, narkotestów, sprzętu). Zaleca się przeprowadzenie zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie gminy, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem

właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w ruchu drogowym pod wpływem napojów alkoholowych.

- ✓ W celu zwiększenia skuteczności prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji osób pracujących na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.
- ✓ Rekomenduje się prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz włączanie się w ogólnopolskie kampanie edukacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Kampania powinna uwzględniać również informację dla mieszkańców gminy na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny).
- **Problem nikotynowy wśród pełnoletnich mieszkańców:**
 - ✓ Palenie wyrobów tytoniowych jest wśród dorosłych mieszkańców gminy Pakość popularnym nałogiem- 85% pali regularnie papierosy, a 3% pali regularnie e-papierosy.
- **Rekomendowane działania w zakresie profilaktyki uzależnień od papierosów i e-papierosów:**
 - ✓ Należy podjąć działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.
 - ✓ Zaleca się rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- **Problem narkotykowy wśród dorosłych mieszkańców:**
 - ✓ Problem zażywania narkotyków w gminie Pakość nie jest bardzo powszechny, jednak wymaga podjęcia działań na poziomie uniwersalnym, bowiem 14% mieszkańców zna osoby zażywające narkotyki lub dopalacze. Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym marihuana oraz haszysz- 12% ankietowanych zna osoby zażywające owe substancje. Wszyscy respondenci wskazali, że nie wiedzą, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

- **Rekomendowane działania w zakresie profilaktyki uzależnień od narkotyków:**
 - ✓ Działania profilaktyczne powinny być prowadzone na poziomie profilaktyki uniwersalnej. Zaleca się, by dotyczyły konsekwencji zdrowotnych, społecznych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy. Działania powinny mieć szeroki zasięg, który będzie możliwy do zrealizowania za pomocą kampanii informacyjno-edukacyjnej przy użyciu ulotek, plakatów i artykułów umieszczanych w lokalnej prasie, mediach oraz miejscach publicznych.
 - ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród mieszkańców ulotek na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z nadużywaniem lub uzależnieniem od środków psychoaktywnych.
- **Problem uzależnień behawioralnych wśród dorosłych mieszkańców:**
 - ✓ Uzależnienie od gier hazardowych jest wśród dorosłych mieszkańców gminy Pakość na niskim poziomie ryzyka. Zdecydowana większość respondentów-96% wskazało, że nie grali nigdy w tego rodzaju gry.
 - ✓ Mieszkańcy gminy Pakość wskazywali w zdecydowanej większości, że nie zdarza im się „zajadać” stresu czy trudnych emocji. Aczkolwiek, 14% przyznaje, że miewa trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia).
- **Rekomendowane działania w zakresie profilaktyki uzależnień behawioralnych:**
 - ✓ Zaleca się rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień behawioralnych oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje.
 - ✓ Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od czynności, a także na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach niekontrolowanego wykonywania czynności.
- **Problem przemocy domowej:**
 - ✓ 84% mieszkańców gminy Pakość wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie. Tym samym, 5% respondentów zaznaczyło, że zna takie osoby, a 11% ma podejrzenia, że zjawisko przemocy domowej jest obecne w ich otoczeniu. Należy jednak pamiętać, że przemoc

domowa jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemocy domowej nie zgłasza się po pomoc.

- ✓ 6% respondentów przyznało, że sami doświadczyli przemocy ze strony członka swojej rodziny. Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy to badani wskazują najczęściej, że doświadczyli przemocy psychicznej.
- ✓ Jedynie 1/10 badanych wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba doznająca przemocy domowej.

➤ **Rekomendowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej:**

- ✓ W kontekście uzyskanych wyników na temat zjawiska przemocy domowej należy zwrócić większą uwagę na rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej za pomocą ulotek, plakatów, broszur i stron internetowych.
- ✓ Niezbędne jest także systematyczne i kompleksowe diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, a także stałe podnoszenie kompetencji osób i służb zajmujących się ową problematyką. Zaleca się prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich służb zajmujących się problematyką przemocy domowej.
- ✓ Rekomenduje się promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od przemocy, krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców.
- ✓ Konieczne jest tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy domowej (np. punkty konsultacyjne). Informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.
- ✓ Rekomenduje się również prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.

➤ **Rekomendacje o charakterze ogólnym:**

- ✓ Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które

mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców. Dlatego należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- ✓ Konieczna jest promocja zdrowego, bezpiecznego stylu życia, zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie różnego rodzaju imprez oraz wydarzeń społeczno- kulturalnych adresowanych do mieszkańców.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- ✓ Część sprzedawców wydaje się ulegać najpopularniejszym mitom dotyczącym spożywania alkoholu- 1/3 z nich uważa bowiem, że alkohol zawarty w napojach niskoprocentowych jest mniej szkodliwy od tego zawartego w napojach wysokoprocentowych. Ankieta wykazała, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie na terenie gminy Pakość w większości punktów sprzedaży nie stanowią zauważalnego problemu, aczkolwiek w kilku punktach sytuacje te mają miejsce dość często. Jednakże, nie wszyscy sprzedawcy biorący udział w badaniu pytają o dowód osobisty klienta za każdym razem, gdy nie mają pewności czy jest on pełnoletni. Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży nie zdarza się często. Aczkolwiek 5% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. Łącznie wszyscy badani ocenili funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy Pakość jako bardzo dobrą i dobrą.

➤ **Rekomendacje dotyczące sprzedawców napojów alkoholowych:**

- ✓ Zaleca się podejmowanie działań kontrolnych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych dla osób poniżej 18 roku życia.
- ✓ Zaleca się przeprowadzenie szkolenia stacjonarnego wśród sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- ✓ Rekomenduje się przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.
- ✓ Rekomenduje się zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności.

Dzieci i młodzież szkolna

➤ **Spożywanie napojów alkoholowych:**

- ✓ Problem alkoholowy wśród dzieci i młodzieży w gminie Pakość jest alarmujący, ponieważ 4% uczniów klas 4-6, 12% uczniów klas 7-8 oraz 39% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Poza tym, 14% uczniów klas 4-6, 63% uczniów klas 7-8 oraz 64% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Zarówno uczniowie z klas 4-6, jak i uczniowie ze szkół ponadpodstawowych najczęściej sięgają po piwo. Z kolei uczniowie z klas 7-8 zazwyczaj wybierają wódkę.
- ✓ Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta.

➤ **Rekomendacje w zakresie profilaktyki alkoholowej wśród dzieci i młodzieży:**

- ✓ Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą. Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży powinny mieć zarówno charakter edukacyjny, jak i dostarczać im alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Zalecana jest zatem organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych.
- ✓ Zaleca się zastosowanie w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży strategii informacyjnej, w celu poszerzenia wiedzy

na temat przyczyn i konsekwencji picia alkoholu oraz umożliwienia młodym ludziom podejmowania racjonalnych wyborów, popartych znajomością zagadnień związanych z używaniem napojów alkoholowych. By działania z zakresu strategii informacyjnej, przynosiły oczekiwane rezultaty, powinny być realizowane przez kompetentne osoby, które cechuje wiarygodność, umiejętność wybudzania zaufania wśród dzieci i młodzieży i budowania z nimi pozytywnej relacji. Przekazywane informacje muszą być rzetelne oraz dostosowane do etapu rozwojowego uczniów. Przydatne mogą okazać się ulotki i plakaty rozpowszechniane wśród dzieci młodzieży.

- ✓ Zaleca się prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych psycho-edukacyjnych programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych, spektakli profilaktycznych (w tym rekomendowanych programów profilaktycznych).
- ✓ Zaleca się przeprowadzanie szkoleń dla rodziców, podczas których przekazana im będzie wiedza, na temat problemu picia napojów alkoholowych przez dorastające dzieci, skutków wczesnej inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz możliwości jej zapobiegania. Rodzice powinni zostać również przeszkoleni w zakresie reagowania w przypadku spożywania alkoholu przez dziecko.
- ✓ Zaleca się podnoszenie kompetencji nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach celem zwiększenia efektywności działań.

➤ **Palenie wyrobów nikotynowych:**

- ✓ Palenie wyrobów tytoniowych jest bardziej popularne wśród młodych mieszkańców gminy niż spożywanie alkoholu- inicjację nikotynową ma za sobą 10% uczniów klas 4-6, 27% uczniów klas 7-8 oraz 51% uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Poza tym, 29% młodszych, 84% starszych, a także 90% najstarszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy.

➤ **Rekomendacje w zakresie profilaktyki uzależnień od wyrobów nikotynowych:**

- ✓ Rekomenduje się prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu strategii informacyjnej, poprzez przekazywanie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów. Pomocne w realizacji tej strategii, może być zaproszenie wykwalifikowanej osoby (np. lekarza), który w profesjonalny sposób przekáže uczniom odpowiedni zasób wiedzy, na temat skutków podejmowania takiego zachowania.

➤ **Problem narkotykowy wśród dzieci i młodzieży:**

- ✓ Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 5% uczniów klas 4-6, 6% uczniów klas 7-8 oraz 7% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że ma za sobą inicjację narkotykową. Poza tym, 7% uczniów klas 4-6, 39% uczniów klas 7-8, a także 41% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.
- ✓ Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy to uczniowie w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku. Jednakże, 7% uczniów klas 4-6, 25% uczniów klas 7-8 i 25% uczniów ze szkół ponadpodstawowych twierdzi, że byłoby to łatwe.

➤ **Rekomendacje w zakresie profilaktyki uzależnień od narkotyków:**

- ✓ Należy zwrócić uwagę również na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- ✓ Zaleca się prowadzenie działań profilaktycznych w szkole, mających na celu przekazywanie wiedzy na temat konsekwencji społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków. Pomóc w tym mogą ulotki, broszury czy plakaty, zawierające informacje na ten temat, a także zaproszenie osób, które mają za sobą negatywne doświadczenia związane z uzależnieniem od narkotyków i przekażą dostosowane do wieku i poziomu rozwoju uczniów - informację na ten temat.
- ✓ Zaleca się przeprowadzanie szkoleń/warsztatów dla rodziców na temat reagowania w przypadku zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych, rozpoznawania czy dziecko zażywa takie substancje, do kogo należy się zgłosić w przypadku doświadczenia tego problemu oraz jak rozmawiać z dzieckiem w przypadku podejmowania przez niego zachowań ryzykownych.

- ✓ Rekomenduje się obserwację, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne oraz poszerzenie wiedzy pracowników szkoły na temat wykrywania objawów stosowania substancji odurzających.
- ✓ Zaleca się przeprowadzanie działań mających na celu informowanie dzieci i młodzieży na temat instytucji, gdzie mogą szukać pomocy. Ulotki, plakaty powinny być umieszczone w widocznych miejscach zarówno w szkołach, jak i innych instytucjach publicznych, a także powinny zawierać dane kontaktowe do instytucji pomocowych.
- **Występowanie zjawiska uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży:**
 - ✓ Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają w ten sposób nawet powyżej 4 godzinie dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu.
 - ✓ 12% uczniów klas 4-6, 7% uczniów klas 7-8 oraz 10% uczniów ze szkół ponadpodstawowych stwierdziło, że dostęp do Internetu jest dla nich na tyle istotny, że brak możliwości korzystania z niego przez tydzień odczuliby bardzo negatywnie.
 - ✓ Wyniki badań wskazują, że uczniowie padają ofiarami różnych form cyberprzemocy.
 - ✓ W jakiegokolwiek gry hazardowe grało 20% uczniów klas 4-6, 35% uczniów klas 7-8, a także 24% uczniów ze szkół ponadpodstawowych.
 - ✓ Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne wśród rówieśników uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfona.
- **Rekomendacje dotyczące uzależnień behawioralnych:**
 - ✓ Zaleca również zastosowanie strategii informacyjnej poprzez przekazywanie dzieciom wiadomości na temat negatywnych konsekwencji grania w gry na pieniądze, czy nadmiernego czasu poświęcanego na granie w gry komputerowe, korzystanie z internetu czy smartfona. Zajęcia takie mogą się odbywać np. w ramach godziny wychowawczej.
 - ✓ Warto zwrócić uwagę rodzicom na występowanie problemu uzależnień behawioralnych oraz konsekwencji jakie mogą za sobą nieść np. poprzez organizowanie warsztatów dla rodziców.
 - ✓ Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania

czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- ✓ Warto przeprowadzać z uczniami warsztaty, podczas których poszerzą oni wiedzę na temat zjawiska cyberprzemocy i rozległych negatywnych konsekwencji jej stosowania. Zaleca się także, uświadomienie uczniom, gdzie mogą uzyskać pomoc w przypadku bycia ofiarą lub świadkiem tego typu przemocy.
- ✓ Do skutecznych strategii zapobiegania uzależnieniom behawioralnym (podobnie jak w innych zachowaniach ryzykownych młodzieży) należą: rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży oraz rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Ponadto, do specyficznych działań profilaktycznych, które zostały uznane za skuteczne należą: obniżenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem Internetu, graniem w gry hazardowe, korygowanie zniekształceń poznawczych związanych z graniem w gry hazardowe (w tym w obszarze ważne jest dostarczanie wiedzy na temat matematycznego prawdopodobieństwa). Realizowane w szkołach programy powinny uwzględniać ww. skuteczne strategie profilaktyczne i być realizowane przez profilaktyków rozumiejących specyfikę pracy z młodzieżą/rodzicami, nie zaś przez osoby do tego nieprzygotowane. Więcej o skutecznych strategiach profilaktycznych oraz budowie programów na stronie www.programyrekomendowane.pl.

➤ **Picie napojów energetycznych:**

- ✓ Napoje energetyczne są dość popularną używką wśród uczniów- sięga po nie 16% uczniów klas 4-6, 43% uczniów klas 7-8 oraz 64% uczniów ze szkół ponadpodstawowych.

➤ **Rekomendacje w zakresie konsumpcji napojów energetycznych:**

- ✓ Zalecane jest uświadamianie dzieci ze szkół podstawowych na temat składu, działania oraz negatywnych skutków spożywania tego rodzaju napojów np. poprzez pogadanki na zajęciach z wychowawcą.

➤ **Zjawisko przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży:**

- ✓ Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi spotykają się w środowisku rówieśniczym. Jeżeli chodzi, o młodszych uczniów, to 54% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy rówieśniczej w szkole, 19% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 24% z nich doświadczyło przemocy psychicznej, a 13% doświadczyło innych niż wskazane form przemocy. W przypadku starszych uczniów, 36% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 20% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 49% przemocy psychicznej, a 12% innej formy przemocy. Natomiast najstarsi badani deklarowali, że 46% z nich nigdy nie doświadczyło przemocy w szkole ze strony innych uczniów, 24% z nich doświadczyło przemocy fizycznej, 36% przemocy psychicznej, a 10% innej formy przemocy. Uzyskane wyniki wskazują, że pewien odsetek uczniów doświadcza ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej. Niektórzy z uczniów kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 12%; SP 7-8– 11%; SPP- 3%) lub nawet codziennie (SP 4-6- 2%; SP 7-8- 10%; SPP- 10%) doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole.
- ✓ 11% uczniów klas 4-6, 12% uczniów klas 7-8 oraz 14% uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadczyło przemocy domowej. Uczniowie najczęściej wskazywali, że doświadczają przemocy fizycznej oraz przemocy psychicznej.

➤ **Rekomendacje w zakresie występowania zjawiska przemocy:**

- ✓ Otrzymane wyniki powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkołach działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy, autoagresji oraz rozwiązywania konfliktów.
- ✓ Preferowane byłyby doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej.
- ✓ Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję

do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy.

- ✓ Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.
- ✓ Zaleca się również przekazywanie uczniom wiedzy na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania przez nich przemocy zarówno w szkole jak i w domu, a także w jaki sposób mogą reagować, jeśli będą świadkami agresji.
- ✓ Monitorowanie stanu przestrzegania praw dziecka to jedno ze zobowiązań organów państwowych wynikających z przyjęcia Konwencji o prawach dziecka. To również statutowe zadanie licznych organizacji pozarządowych, a także moralny obowiązek społeczeństwa, by zapewnić bezpieczeństwo i harmonijny rozwój najmłodszych mieszkańców naszego kraju. Realizacja tego zobowiązania wymaga rzetelnej diagnozy zagrożeń i skuteczności prowadzonej polityki społecznej. Jest to szczególnie istotne w szybko zmieniających się czasach, gdy na wyzwania cywilizacyjne nakładają się zagrożenia epidemiczne czy wojenne.

➤ **Rekomendacje o charakterze ogólnym:**

- ✓ Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.
- ✓ Zaleca się promowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez przedstawianie korzyści za tym idących oraz możliwości tego osiągnięcia, a także poprzez rozpowszechnianie na ten temat atrakcyjnych ulotek, plakatów oraz zapewnianie uczniom możliwości uczestnictwa w zajęciach sportowych (warto dopilnować, aby uczestnictwo w zajęciach sportowych wiązało się również z nauką dzieci i młodzieży zasad Fair Play, współdziałania w grupie oraz zdrowego współzawodnictwa).

Porównanie wyników badań realizowanych w 2024 roku do wyników badań z 2018 roku

Wyniki badań realizowanych na terenie gminy Pakość w roku 2024, porównano również z wynikami badań diagnozy zagrożeń społecznych z 2018 roku. Do analizy porównawczej wybrano te badania, które zostały przeprowadzone w oparciu o podobną metodologię i cel badań. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy.

Dorośli mieszkańcy

W badaniu przeprowadzonym w 2018 roku wzięło udział 150 mieszkańców gminy, natomiast w badaniu przeprowadzonym w 2024 roku wzięło udział 100 mieszkańców.

Tabela 37. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród pełnoletnich mieszkańców gminy.

	DIAGNOZA Z 2018 ROKU	DIAGNOZA Z 2024 ROKU
OCENA WAŻNOŚCI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali smog, zanieczyszczenie wody oraz zaśmiecanie.	Za najbardziej istotne problemy społeczne mieszkańcy uznali uzależnienie od alkoholu oraz zanieczyszczenie powietrza.
PROBLEM ALKOHOŁOWY	<p>Częstotliwość spożywania alkoholu wśród badanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) prawie codziennie- 8%; b) kilka razy w tygodniu- 30%; c) raz w tygodniu- 16%; d) kilka razy w miesiącu- 23%; e) kilka razy w roku- 6%; f) abstynenci- 17%. 	<p>Częstotliwość spożywania alkoholu wśród badanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) prawie codziennie- 0%; b) kilka razy w tygodniu- 1%; c) raz w tygodniu- 5%; d) kilka razy w miesiącu- 83%; e) kilka razy w roku- 11%; f) abstynenci- 0%.
	Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo:	Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo:

	<p>a) 1-2 porcje- 35%; b) 3-4 porcje- 13%; c) 5-6 porcji- 0%; d) 7-9 porcji- 20%; e) 10 porcji i więcej- 11%; f) abstynenci- 21%.</p>	<p>a) 1-2 porcje- 1%; b) 3-4 porcje- 39%; c) 5-6 porcji- 44%; d) 7-9 porcji- 16%; e) 10 porcji i więcej- 0%; f) abstynenci- 0%.</p>
<p>PROBLEM NIKOTYNOWY</p>	<p>29% badanych odpowiedziało, że pali okazjnie papierosy lub e-papierosy. Regularnie paliło tradycyjne papierosy 3% badanych, a e-papierosy 9% badanych. 59% badanych mieszkańców wskazało, że nie znajduje się w nikotynowym nałogu.</p>	<p>85% pali regularnie papierosy, a 3% pali regularnie e-papierosy. Z kolei 2% okazjnie pali wyroby nikotynowe. Pozostałe 10% odpowiedziało, że nie pali papierosów.</p>
	<p>W 2024 roku w porównaniu z 2018 rokiem zdecydowanie większy odsetek badanych sięga po wyroby nikotynowe</p>	
<p>PROBLEM NARKOTYKOWY</p>	<p>Łącznie 67% respondentów znało co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się</p>	<p>Łącznie 14% respondentów znało co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze. Największą popularność mają marihuana oraz haszysz.</p>

	marihuana i haszysz.	
PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ	33% mieszkańców zadeklarowało znajomość osoby dotkniętej problemem przemocy domowej, a 42% podejrzewało, że tak się dzieje.	5% mieszkańców wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 11% przyznało, że nie jest pewne, ale ma co do tego podejrzenia.
	W 2024 roku w porównaniu z 2018 rokiem zmniejszył się odsetek badanych znających osoby doznające przemocy domowej, co może wskazywać, że problem ten zmalał.	

Sprzedawcy napojów alkoholowych

W badaniu przeprowadzonym w 2018 roku wzięło udział 20 sprzedawców napojów alkoholowych. Grupa badana w 2024 roku wyniosła taką samą liczbę osób.

Tabela 38. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród sprzedawców napojów alkoholowych.

	DIAGNOZA Z 2018 ROKU	DIAGNOZA Z 2024 ROKU
SPRZEDAŻ ALKOHOLU OSOBOM NIEPEŁNOLETNIM	<p>Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Pakość deklaruwali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kilka razy dziennie- 0%; b) kilka razy w tygodniu- 10%; c) kilka razy w miesiącu- 40%; d) kilka razy w roku- 20%; e) nie zdarzają się- 30%. 	<p>Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Pakość deklaruwali, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia mają miejsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kilka razy dziennie- 0%; b) kilka razy w tygodniu- 10%; c) kilka razy w miesiącu- 70%; d) kilka razy w roku- 15%; e) nie zdarzają się- 5%.
	<p>75% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie. 25% badanych wskazało, że nie mieli pewności, co do wieku osoby, której sprzedały alkohol.</p>	<p>Zdecydowana większość respondentów (85%) deklaruje, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że nie jest pełnoletnia. Aczkolwiek 5% sprzedawców przyznaje, że nie ma co do tego pewności, a 10% wskazało, że taka sytuacja miała miejsce kilka razy.</p>

	W przypadku wątpliwości, co do wieku, 70% badanych zawsze sprawdzało dokumenty potwierdzające wiek, często robiło 25% osób, a rzadko- 5%.	W przypadku wątpliwości co do wieku 70% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a kolejne 30% robi to często.
	<p>Obecnie próby zakupy alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się na terenie gminy częściej niż 6 lat temu. Aczkolwiek, wyniki badań przeprowadzonych w 2024 roku wskazują, że sprzedawcy podchodzą do zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim z większą odpowiedzialnością.</p>	
<p>SPOŻYWANIE ALKOHOŁU W OBREBIE SKLEPU</p>	<p>Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży miało miejsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kilka razy dziennie- 0%; b) kilka razy w tygodniu- 5%; c) kilka razy w miesiącu- 30%; d) kilka razy w roku- 10%; e) nie zdarza się- 55%. 	<p>Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży miało miejsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kilka razy dziennie- 5%; b) kilka razy w tygodniu- 0%; c) kilka razy w miesiącu- 10%; d) kilka razy w roku- 30%; e) nie zdarza się- 55%.
	<p>Zarówno w 2018 roku, jak i obecnie spożywanie alkoholu w obrębie punktu jego sprzedaży ma miejsce niezbyt często.</p>	

Uczniowie

W badaniu przeprowadzonym w 2018 roku wzięło udział 259 uczniów klas 4-6, 154 uczniów klas 7-8 oraz 56 uczniów szkół średnich. Z kolei diagnoza przeprowadzona w 2024 roku objęła 167 uczniów klas 4-6, 89 uczniów klas 7-8 oraz 59 uczniów ze szkół ponadpodstawowych.

Tabela 39. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów.

	DIAGNOZA Z 2018 ROKU	DIAGNOZA Z 2024 ROKU
PROBLEM ALKOHOLOWY	Inicjację alkoholową miało za sobą: 16% badanych uczniów klas SP 4-6; 33% uczniów klas SP 7-8 i 96% uczniów szkół średnich.	Inicjację alkoholową ma za sobą 4% uczniów klas 4-6, 12% uczniów klas 7-8 oraz 39% uczniów ze szkół ponadpodstawowych.
	Uczniowie generalnie najczęściej sięgali po piwo oraz wódkę.	Uczniowie najczęściej sięgają po piwo, wódkę oraz szampana.
	Zmniejszył się odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową.	
PROBLEM NIKOTYNOWY	Inicjację nikotynową miało za sobą 9% uczniów SP 4-6; 18% uczniów klas SP 7-8 i 77% najstarszych uczniów.	Inicjację nikotynową ma za sobą 10% uczniów klas 4-6, 27% uczniów klas 7-8 oraz 51% uczniów ze szkół ponadpodstawowych.
	74% młodszych i 52% starszych uczniów ze szkół podstawowych oraz 5% uczniów ze szkół średnich wskazało, że osoby w ich wieku nie palą papierosów.	33% młodszych i 3% starszych uczniów ze szkół podstawowych oraz aż 2% uczniów ze szkół ponadpodstawowych wskazało, że osoby w ich wieku nie palą papierosów.

	<p>W 2024 roku w porównaniu z 2018 rokiem wśród uczniów ze szkół podstawowych zwiększył się odsetek badanych, którzy deklarują, że mają za sobą inicjację nikotynową, zmniejszył się natomiast wśród uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Zauważyć należy jednak, że obecnie mniej ankietowanych wskazało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.</p>	
<p>PROBLEM NARKOTYKOWY</p>	<p>Żaden z uczniów klas 4-6 nie wskazał, że sięgał po owe substancje. 3% uczniów klas 7-8 oraz 20% uczniów szkół średnich przyznało, że do zażywania narkotyków/dopalaczy.</p>	<p>5% uczniów klas 4-6, 6% uczniów klas 7-8 oraz 7% uczniów ze szkół ponadpodstawowych przyznało, że ma za sobą inicjację narkotykową.</p>
	<p>Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne.</p>	<p>Uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne.</p>
	<p>Wśród uczniów ze szkół podstawowych wzrosły odsetki uczniów, którzy mają już za sobą inicjację narkotykową, natomiast zmniejszyły się one wśród uczniów ze szkół ponadpodstawowych. Może to wskazywać, że obecnie wzrosła popularność narkotyków i dopalaczy wśród uczniów klas IV-VIII, a zmalała wśród uczniów szkół średnich.</p>	
<p>PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ</p>	<p>Spora część badanych uczniów deklarowała, że nie jest ofiarą przemocy szkolnej (SP 4-6: 58%; SP 7-8: 59%; PONADGIM: 61%).</p>	<p>49% uczniów klas 4-6, 38% uczniów klas 7-8 oraz 53% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że nie są ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.</p>

	<p>W 2024 roku w porównaniu z 2018 rokiem większa ilość uczniów z klas VII-VIII oraz uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadcza przemocy ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole, co może wskazywać, że w tych grupach problem przemocy rówieśniczej narasta. Należy jednak zauważyć, że obecnie mniejsze odsetki uczniów z klas IV-VI wskazały, że doświadczyły przemocy rówieśniczej w szkołach.</p>	
<p>UZALEŻNIENIE OD NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII</p>	<p>Badani ze szkół podstawowych deklaruwali najczęściej, że spędzają przed komputerem od 2 do 3 godzin dziennie (SP 4-6: 42%; SP 7-8: 36%; PONADGIM: 27%), a ankietowani ze szkół średnich wskazywali zazwyczaj, że spędzają przed nim nawet powyżej 5 godzin dziennie (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 23%; PONADGIM: 39%)</p>	<p>Jeżeli chodzi o częstotliwość korzystania z komputera, to badani deklaruwali najczęściej, że spędzają przed nim do 4 godzin dziennie (SP 4-6- 27%, SP 7-8- 28%, SPP- 20%).</p>
	<p>40% najmłodszych uczniów klas podstawowych; 31% uczniów SP 7-8 i 20% uczniów PONADGIM deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki.</p>	<p>Łącznie 74% uczniów klas 4-6, 67% uczniów klas 7-8 oraz 71% uczniów ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki.</p>

	<p>19% uczniów SP 4-6; 24% uczniów klas SP 7-8 i 48% uczniów PONADGIM doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu (hejtowania).</p>	<p>29% młodszych, 52% starszych uczniów ze szkół podstawowych, a także 39% uczniów ze szkół ponadpodstawowych doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu (hejtowania).</p>
	<p>Ilość czasu spędzanego przez uczniów przed komputerem wzrasta.</p>	

Spis tabel

<i>Tabela 1. Ekonomiczne grupy wiekowe- lata 2021-2023.....</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Pakość- lata 2021-2023.</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.....</i>	<i>8</i>
<i>Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 5. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.....</i>	<i>9</i>
<i>Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS- liczba osób.....</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 7. Działalność GKRPA.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 8. Liczba założonych Niebieskich Kart.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 9. Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 10. Przestępczość na terenie gminy w latach 2021-2023.....</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 11. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 12. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 13. Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 14. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 15. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie poniższych uzależnień w Pani/Pana środowisku lokalnym?</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 16. Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 17. Liczebność badanej grupy- uczniowie.....</i>	<i>58</i>
<i>Tabela 18. Przekonania dotyczące alkoholu klasy 4-6.....</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 19. Przekonania dotyczące alkoholu klasy 7-8.....</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 20. Przekonania dotyczące alkoholu SPP.....</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 21. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 4-6.....</i>	<i>83</i>
<i>Tabela 22. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w klasach 7-8.....</i>	<i>84</i>
<i>Tabela 23. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Wyniki w SPP.....</i>	<i>84</i>
<i>Tabela 24. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki w klasach 4-6.....</i>	<i>89</i>
<i>Tabela 25. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki w klasach 7-8.....</i>	<i>90</i>

<i>Tabela 26. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole? Wyniki SPP.....</i>	<i>91</i>
<i>Tabela 27. Kiedy ostatnio (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy?.....</i>	<i>99</i>
<i>Tabela 28. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, czy piłeś(aś) piwo? Jeśli tak, to ile wypileś/łaś?</i>	<i>100</i>
<i>Tabela 29. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, czy piłeś(aś)..? Jeśli tak, to ile wypileś/łaś?</i>	<i>101</i>
<i>Tabela 30. Używanie substancji kiedykolwiek w życiu- odsetek badanych.....</i>	<i>102</i>
<i>Tabela 31. Używanie substancji w ciągu ostatnich 12 miesięcy.</i>	<i>103</i>
<i>Tabela 32. Używanie substancji w ciągu ostatnich 30 dni- odsetek badanych.</i>	<i>104</i>
<i>Tabela 33. Oczekiwania wobec alkoholu.</i>	<i>105</i>
<i>Tabela 34. Symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook, Skype.....</i>	<i>109</i>
<i>Tabela 35. Ile razy zdarzyło Ci się grać w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy?</i>	<i>111</i>
<i>Tabela 36. Analiza SWOT.</i>	<i>113</i>
<i>Tabela 37. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród pełnoletnich mieszkańców gminy.</i>	<i>129</i>
<i>Tabela 38. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród sprzedawców napojów alkoholowych.....</i>	<i>132</i>
<i>Tabela 39. Porównanie wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów.....</i>	<i>134</i>

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.....	6
Wykres 2. Liczba respondentów- dorośli mieszkańcy.	31
Wykres 3. Wiek inicjacji alkoholowej- dorośli mieszkańcy.....	33
Wykres 4. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.	34
Wykres 5. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.	34
Wykres 6. Czy wie Pani/Pan, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu?	35
Wykres 7. Czy pali Pan/Pani papierosy lub e-papierosy?	37
Wykres 8. Wiek inicjacji nikotynowej- dorośli mieszkańcy.	37
Wykres 9. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?	38
Wykres 10. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz (pytanie wielokrotnego wyboru)?.....	39
Wykres 11. Czy wie Pan/ Pani, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?.....	39
Wykres 12. Czy kiedykolwiek grał Pan/Pani w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker)?	41
Wykres 13. Czy miewa Pan/Pani trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych (kompulsywne objadanie się, usilne krążenie myśli wokół jedzenia)?	41
Wykres 14. Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy domowej Pana/Pani miejscowości?	43
Wykres 15. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy domowej?	44
Wykres 16. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?	44
Wykres 17. Jakiego rodzaju była to przemoc? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)	45
Wykres 18. Jak zakończyła się ta sytuacja?	45
Wykres 19. Czy wie Pani/Pan, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba doznająca przemocy domowej?	46
Wykres 20. Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej?	48

Wykres 21. Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?.....	48
Wykres 22. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?	50
Wykres 23. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?	50
Wykres 24. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?	51
Wykres 25. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?	51
Wykres 26. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?	52
Wykres 27. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?	52
Wykres 28. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?.....	53
Wykres 29. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?.....	53
Wykres 30. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?	54
Wykres 31. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?	54
Wykres 32. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?.....	55
Wykres 33. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?	55
Wykres 34. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać policję/straż miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?	56
Wykres 35. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?	56
Wykres 36. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?.....	57
Wykres 37. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?.....	57

Wykres 38. Ocena relacji z rodzicami, opiekunami.....	59
Wykres 39. Ocena relacji z nauczycielami.....	60
Wykres 40. Ocena relacji z rówieśnikami.....	61
Wykres 41. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?.....	62
Wykres 42. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce?.....	63
Wykres 43. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol?	63
Wykres 44. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?	64
Wykres 45. Jaki rodzaj alkoholu pijesz najczęściej?.....	65
Wykres 46. Z jakich powodów sięgasz po alkohol?	66
Wykres 47. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?	68
Wykres 48. Czy palisz papierosy?	69
Wykres 49. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?	69
Wykres 50. Co skłoniło Cię do palenia papierosów?.....	70
Wykres 51. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?.....	71
Wykres 52. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?.....	71
Wykres 53. Skąd wziąłeś tę substancję?	72
Wykres 54. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki lub dopalacze?.....	73
Wykres 55. Gdybyś chciał/ła zdobyć narkotyki i/lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby to:..	74
Wykres 56. Częstotliwość korzystania z komputera.	76
Wykres 57. Częstotliwość korzystania z telefonu komórkowego.	77
Wykres 58. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z telefonu?.....	78
Wykres 59. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie miał/a dostępu do Internetu?	79
Wykres 60. Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6.....	80
Wykres 61. Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8.....	81
Wykres 62. Styczność z cyberprzemocą: SPP.....	81
Wykres 63. Grałeś/aś w jakiegokolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?	82
Wykres 64. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?	85
Wykres 65. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?"	86

<i>Wykres 66. Jak często pijesz napoje energetyczne?</i>	86
<i>Wykres 67. Rodzaj doświadczanej przemocy w szkole ze strony rówieśników (pytanie wielokrotnego wyboru).....</i>	88
<i>Wykres 68. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?</i>	88
<i>Wykres 69. Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie (pytanie wielokrotnego wyboru)?</i>	92
<i>Wykres 70. Czy doświadczyleś przemocy w domu?.....</i>	92
<i>Wykres 71. Jeśli doświadczyleś/aś przemocy domowej, to jakiego rodzaju to była przemoc?</i>	93
<i>Wykres 72. Czy spotyka Cię agresja słowna?</i>	94
<i>Wykres 73. Płeć badanych- ESPAD.</i>	96
<i>Wykres 74. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?</i>	97
<i>Wykres 75. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?</i>	98
<i>Wykres 76. Liczba dni spędzony na grach na urządzeniach elektronicznych w czasie ostatnich 7 dni.</i>	110